

2

מ. שם [טור עמוד רפט]
שם המוספות בגיטין ט'
ע"כ ד"ה א"ע וצ"ב
קמ"א דף פ' ע"ב ד"ה
אומר; הנהו מיינויות שנה
ו א"ח ב שם סמ"ג ע"ש כח
קטו; ג' שו"ת הרשב"א ח"א
סימן ולו סימן השט; טור
סימן שלח עמוד מקמ"א:

ציונים דרמ"א

ד* סעיף בא:
(*) ר"ן שבת נו, א ד"ה
ונמצא, בשם בעל
העטור ח"ב הלכות
מילה מט, א:

הגהות הסמ"ע

סעיף ה בהנה וקמ"א סימן
תקפ"ו ר"ן (א) [כא]:
שם א"עו במ"א
דאורייתא. ועיי' לקמן
סימן שמ"ב:

הגהות והערות

- כ] גוסף
דיהרפ"א מט"ב:
כא] גוסף
ממהדורות
ממ"ד ח"ב:
כב] תוקן ממהדורות פלאג
תקמ"ה, וכו' לנשי שרד
ומקור חיים:
כג] תוקן ממהדורות פלאג
תקמ"ה, וכו' נתיב חיים
ומקור חיים:
כד] תוקן ע"פ לשון
הראב"ד:
כה] פ"ב אורה ש"ך ז"ן זה
לסעיף ד:
כו] כ"ה נדפ"ר, ונדפוס
הד"ך לפניו הוא בנימ
יח:
כז] כוונתו לתקן שכלל
המהדורות חל מממ"ד
ח"ב, השומטה חנה
"דוקא":
כח] עיי' מג"א שם ס"ק
א ומגיד משנה חנן ומלה
ג, ח:
כט] פירוש, אר"ש:
ל] כוונתו
למהדורות אמ"ד תקי"ד
(פוסק) הנוסח אפילו לר"מ
כדלמנין:

[שבת] פרק ו' [הלכה ט.]. ומשמע מדבריו שהיה גורם (כהרמב"ם)
[בהרמב"ם] [כ] מקלח חולי או מנטער (פירוש קלח זכר, מגיד
משנה), וכן כתב הטור [עמוד רפט] בשמו, ו' ולא גרס או (וכו')
[יהיה] [כ] לורך הרבה. אבל מדברי הראב"ד משמע דגרס ליה, שכתב
ח"ל, אמר אברהם א"ס היה מקלח
(חולה) [חולין] [כ] הוא בעלמו עושה
וכו', וכן אמרו [כחצות ס, א] בנמוס
הפסד כגון לנור, כמו שכתב סימן
ש"ו סעיף ט', עכ"ל. ובהגהות
מרדכי פרק זמה טומנין [שבת רמו
חנן] כתב דגבי לנור שרי, משום שלל
יבא לתקן צדיק, אבל שאר שבותים
אסור, כמו שכתבתי סימן של"ד

סעיף כ"ו [ס"ק ל.]. וצ"כ"ש סימן [שפ"ד] [שפ"ן] כתב דאפילו לומר
לעכו"ם לעשות שבות אסור אפילו בנמוס פסידא, דהא כיבוי נמי
הוא מלאכה שאינה זריכה לגופה, וגם עכו"ם שהציא דורון אסור
אע"פ שלל עשה אלא אסור דרצון וכו', ע"ש, כמו שכתב סימן
שכ"ה [סעיף ח.]. והר"ן פרק חצית [שבת ס, א] ד"ה ונמוס] כתב ג"כ
לחד שינוא, דשבות דכרכו אסור אפילו ע"י עכו"ם בנמוס פסידא,
ולחד תירוצא כתב דשאני כיבוי כיון דא"ס לריך לגופו היה חייב מן
התורה ואין הכל צדיקים זזה, לפיכך אסור אפילו ע"י עכו"ם.
ובסימן של"ד סעיף ז' כתב דיש אומרים דאפילו שבות דשבות אסור,
כמו שכתב הרשב"א בתשובה [ח"א] סימן תשפ"ד וסימן תשכ"ב.
לכן נראה לי דבנמוס הפסד גדול יש להמיר שבות ע"י עכו"ם אפילו
דכרכו, ושבות ע"י ישראל שלל דכרכו, אבל בלא הכי אין להקל כלל,
עיי' סעיף י"ט: ד' ויש אוסרין. דכצ"ל להו (י) דוקא צמילה שרי
שבות דשבות, (י) דהיא ע"מנה דמיא שבת. וז"ל עיון, דענינוצין
דף ז"א [ש"א] אמרינן דבשעת הסכנה היו מעלין ספר תורה מגג
לחצר לקרות בו, משמע דשרי לטלטל חוץ לעירוב מפני קריאת התורה.
וז"ל לומר דאין מדמין בשבותין, וכמו שכתבתי לעיל [ס"ק ז]:

(ד) דיש מקי"ץ בו'. והיינו צעל העיטור [ח"ב הלכות מילה מט, א].
וכבר כתב רמ"א לעיל [סימן רעו סעיף ג] דיש להחמיר, וכן עיקר,
כי הוא יחיד נגד רצונו. וכן מסיק מו"מ ז"ל [ב"ח עמוד רפט ד"ה
כתב הרמב"ם]. כתב צ"י [שם ד"ה וכוונ] שם הגהות מרדכי [שבת רמו
חנן] וז"ל, כתב עוד שם שם
ראב"ה [סימן שלל ד"ה ואומר אין]
להחמיר לעכו"ם דלאורייתא נמי
לא אסירה אלא בדבר שאי אפשר
למלאו תקנה ע"י ישראל לעשותו,
כגון להסח חמין, אבל אם אפשר
לעשותו, כגון צרשות הרצים דיכול
להציא ע"י מחיות בני אדם, שריא
אמירה לעכו"ם. והיכא דאיכא

למיימר דלמא חמי לחלוץ צרשות הרצים, אסור אמירה לעכו"ם
[ש"א] אפילו באיסור דרצון אפילו לדבר מלאה, כדאמרינן גבי יוקא
דאשתחך חמימיה [עירובין סו, ג], עכ"ל. והקשה צ"י על זה שזה
קותר מה שכתב קודם לכן בנמוס שא"ס אפשר לעשותו כגון צרשות
הרצים דיכול להציא ע"י מחיות בני אדם שרי, וז"ע, עכ"ל. ומו"מ
ז"ל [ב"ח שם ד"ה חנן] ח"ך דזה מייירי מחזר לחזר שלל עירבו, ואתו
לחלוץ להוציא מרשות היחיד לרשות הרצים, ושם ליכא תקנתא
דמחיות של בני אדם, דאסור אמירה לעכו"ם דמומח ממההוא יוקא
כו, עכ"ל. ולעני"ד נראה דמחיות בני אדם מועלת גמי צרשות
הרצים לענין הוצאה מרשות היחיד, דכל שמומדים בני אדם מן
הפתח היוצא לרשות הרצים ולהלן, הוה ליה כל אותו ד שצין
האנשים כרשות היחיד, וא"י מותר להוציא לשם מרשות היחיד כדין
מרשות היחיד לרשות היחיד. ותו קשה, דהא צעובדא דינוקא פרק
הדר [עירובין] דף (ס"ח) [אז] [שם] מצואר דדרך הזירות שלל עירבו
היה המעשה, והורה רבה (י) להציאו ע"י עכו"ם. ומראה לעני"ד
לישב הדברים, דמה שכתב צעל הגהות מרדכי הימר צרשות היחיד
ע"י מחיות של בני אדם, אין זה דומה למה שכתב בסימן זה לקמן
[סעיף ח] דמותר לומר לחצירו לך עמי לכרך פלוני למחר שהיוס

יכול לילך ע"י צורגנין, והיינו אפילו אין שם צורגנין אלא כיון [שיש] [כ]
ד"ה וכו', אבל כאן שיש הימר לומר לעכו"ם כיון שיש הימר ע"י מחיות,
היינו צ"ש שם בני אדם שאפשר לעשות מהם מחיות, דלאו אין
איסור לטלטל רובץ עליו כלל שאפשר לעשות בהימר, על כן מותר על ידי
אמירה לעכו"ם, אבל אם אין שם אפשרות לעשות מחיות
מבני אדם אסור אמירה לעכו"ם, דהא על כל פנים עכשיו איסור גמור
היוס בלא אמירה לעכו"ם, וכל שאסור לישראל אסור באמירה
לעכו"ם לעשות היום, מה שאין כן בהימר דלקמן שלל יעשה שום דבר
היוס על אמירה שיעשה למחר, זזה ממהי כל שאפשר בהימר
אע"פ שצמחתי אינו. ועל כן ממורץ שפיר צהגהות מרדכי, דכל שאפשר
לו להחלף צרשות הרצים דהיינו בצמחתי שיש לו דמיון לרשות
הרצים ואין לו בני אדם לעשות מהן מחיות, אז אסור אפילו באמירה
דרצון, ועל זה כתב כדאמרינן גבי יוקא דאשתחך חמימיה, דכתב
שם קודם לזה צהגהות [מרדכי] פרק ז' [רמו חסו סק פ, ג] וז"ל, ואפילו
לומר לעכו"ם להציא דרך כרמלית אסור, וראיה מפרק הדר

ערך פ"ח פ"ה הרי"ק"ש

סעיף ה [כ] צורך וכו'. עיי' סוף סימן רמ"ה [סעיף ח]: בסוף [שבת] באר"ה שופר בו'. עיי' סימן תקפ"ו דין כ"א:

באר היטב

(ד) סימן רע"ו. שם סעיף ז' פסק רמ"א דיש להחמיר, ע"ש. ועי' שאין מדמין דבר לדבר בעניני השבחים, ואין לך כס להמיר אלא מה שאמרו חכמים, ועיי'
מ"א [ס"ק ז]:

ביאור הגר"א

לרחוץ המצטער. והוא הדין במקום מצוה, כמו שהקשה שם [סו, ב] מהזאה,
והזיך ולא שני לך כו', וכפירוש הרי"ף [נו, א] ורא"ש [סימן ב] בפרק י"ט דשבת,
ע"ש: [יד] ויש אוסרין. שכתבו [חוספות גיטין ח, ב] ד"ה אע"ג דלא שרד אלא
במילה שהיא עצמה דוחה שבת, וכן משום יישוב ארץ ישראל, משמע אבל
במצוה אחרת אסור. ומדהוצרך לומר [שם בגמרא] משום יישוב כו'. וחילוק בין
שבות לשבות [כעירובין שם] אינו אלא במילה בלבד. ותדע, שאמרו בסוף פרק
דעתך כו', אלמא אפילו שבות ע"י גוי אינו נעשה אלא משום חולה, דמותר
גם שבות גמור. ועיי' רמב"ן [שבת קל, ב] ד"ה הא דחניא:

לבושי שרד

(י) ט"ז סק"ד פ"ה הביאו ע"י עכו"ם. ר"ל, ולמה ח"כ אסר הגהות מרדכי
האמירה לגוי: (א) מג"א שם ומשמע מדבריו שהיה גורם בהרמב"ם,
כ"ל. וזה ענין עלמנו, דהמגיד משנה לא גרים לורך הרבה, אלא אפילו
קלח לורך דהיינו קלח זכר שרי. אבל מהרמב"ד משמע דגרים ליה, שהרי
השיג אהרמב"ם צמחי דמחיר ע"י גוי הא אפילו הוא עלמנו וכו' כגון לנור,
ולא משני דהתם צנור הוא לורך הרבה. וממילא הגירסא הנכונה הוא כמו
שהעמק צש"ע דענין לורך הרבה. ואי משום קושית הראב"ד, כבר ח"ך

אוצר מפרשים

סימן ל"ו דמחלק בין חובא חוץ לייב מיל או לאו. ועיי' מרדכי פרק הדר [עירובין
רמ מקי"ד]. ומסיק עכ"פ דאמירה לגוי להביאו ודאי שרי. ועיי' סימן תרנ"ה:
(אש"א אברהם, ג)

(ג) (מג"א ס"ק ז) וראו גריסין או יהיה צורך הרבה, כע"ל:
ה (ש"ע ע"פ ח) מפני מצוה. ביום ראשון של סוכות הביא גוי אתרוג חוץ מתחתם
על פי צוואת ק"ק אחד, באשר נוספל אתרוג שלהם, עיי' תשובת דבר משה [ארח]

סימן סו

7 ←

שאלה: יש בני אדם שאין להם תנורים מיוחדים לאפות בהן ולהטמין בהן החמין, ומטמינים באותו תנור שבבית החורף ולמחרת בשבת באתה השפחה ומוציאה את החמין כולו מן התנור ומושיבות ע"ג התנור ומבפנים בבית החורף. ואז מבערת את האש בתוך התנור, כדי לחמם בית החורף וע"י כך נרתחים החמין שע"ג התנור לכל צרכם, שרי למעבד הכי או לאו.

תשובה: יראה דאם לא נתקרו החמין כל כך בשעה שהוציאה אותם מן התנור והבעירה האש בתנור דוגמת מאכל בן דרוסאי אז ודאי שרי¹. והכי איתא בהדיא בסמ"ג² ובמרדכי³ ובה"ג במיימוני⁴ דרגילים בחופות לכסות החמין בנסרים ולמחר באין עבדים נכרים ומחממים אותם, אם לא יתקרו כ"כ דוגמת מאכל בן דרוסאי שרי, עכ"ל. ואין לומר דבחופה יש משום שמחת חתן וכלה מקלינן טפי, דבא"ז⁵ כתב וז"ל: כשמתקור הצאלניט ושפחה מחממתה מותר, ובמדינה דלא שכיחי רבנן ראוי לאסור, עכ"ל. הא קמן דבלא חופה נמי שרי, היכא דשכיחי רבנן. אמנם משמע דווקא אם לא נתקרו, אבל אם נתקרו לא שרי. ונראה דבני"ד יש להתיר אפי' נתקרו לגמרי. דהא העבד או השפחה מתכוונים לחמם התבשיל, ולכך היכא דנתקרו לגמרי אסור. אבל הכא עיקר כוונת השפחה לדבר היתר לחמם בית החורף, דשרו רבנן בה אמירה לנכרי משום דהכל חולים הם אצל הציננה. ונהי נמי דהחמין נרתחים ע"י כך מאליהם בוודאי, ועל דעת כן היא מושיבתם על התנור. מ"מ בשעה שהיא מושיבתו על התנור אין שום אש בתנור, וההבערה שהיא מבערת אח"כ עיקר כוונה היא לבית

החורף⁶. ואף כי פסיק רישיה הוא לענין החמין, מ"מ יש חילוק בשבות דרבנן בין מתכוין גמור ללא מתכוין דפסיק רישיה. והכי אשכחן בתשובת מהר"ם במרדכי פ' הזורק במס' שבת⁸, אההיא דגבי בית הכסא שע"ג חפירה שסביב העיר⁹.

אמנם נראה דאין להתיר כלל לישראל או לבת ישראל שיושיבו מן החמים ע"ג התנור והשפחה מבערת אח"כ התנור. דהוי כאחד נותן את הקדירה ואחד את האור, דהראשון פטור אבל אסור. וכן משמע מדברי הרמב"ם¹⁰ דכתב וז"ל: אחד שופת את הקדירה ואחד נתן את המים ואחד הצית את האור ואחד הגיס בה, שנים אחרונים לבד חייבים משום מבשל. מדאיצטריך לאשמעינן דהראשונים אינם חייבים, משמע קצת

דאבל אסורים הן לעשות כן*¹¹. הגדה"ה: והכי נמי מן פ' המטא דהי"ן (פ"ה ל), האחרון מיני וטולן פטורין, וכל פטורי שבת פטור אלל אסור. והא דפרין השופת הקדירה מלי קעבד. אקדירה יקנא קאי דפרשיי המס"י. אלל קדירה מליאה מבשל פשיטא דשופת הקדירה הו כמו נמן את המים נקדירה, ע"כ.

קודם שהיא מבערת אותו. ובענין זה יש פנים להתירו¹⁵ כדפרישית.

סימן סז

שאלה: שקן שיש בהן מעות מונחים בתוכה, שרי להניח עליהם חגורות או שאר תפצים שאינם מוקצים וכן ליקח מעליהם, או לאו.

תשובה: יראה דשרי¹. והכי מוכח בפ' כיצד משתתפין

(עירובין פד, א) דמוקי ליה התם בבור מליאה פירות של טבל דמוקצה הן כדמפ' התם. ואפי' הכי שרי לבני מרפסת להשתמש על גבי הפירות שבתוך הבור כדמוכח התם. וכעין זה מצאתי שהעתיק אחד מהגדולים² משום

חולק ע"ז ואוסר, והמעתיק שם כתב דכן מצא בחשו' מהר"ם להתיר, (ע"י מהר"ם ב"ב ד"פ סי' נ"ג) וע"ע בהג' במרדכי שבת שם. וע"ע בלקט"י (ח"א עמ' 59). וע"י בפסקי מהר"ם קלוזנר שבת ר"פ במה טומנים (שי"ק עמ' של"ז).

סי' סו: 1. רמ"א (סי' שני"ג ס"ה) וע"י בהפרנס (סי' קמ"ה וקנ"ה) ומהרי"ל הלכ' שבת (עמ' 28). וע"י בפסקי ר"מ קלוזנר שבת לו, א — שי"ק עמ' של"ה. 2. עשין ס"ה. 3. סי' תנ"ו (סוף עמ' עט, א מדפ"ס). 4. פ"ג משבת אות ב'. 5. ח"ב סו"ס ח' וז"ה בפסקי מהר"ם אר"ז שבת סי' כ"ד — שי"ק עמ' רצ"ז. 6. ברמ"א ל"פ כן וע"י ט"ז שם (סקי"ח) משי"כ לדמות ד' רבינו להיא דהטור (וי"ד סי' ק"א) עש"ה. 7. ע"י היטב מג"א (סקמ"א) ומחצה"ש שם. 8. סי' שע"ה. [וע"ל סי' ס"ד הער' 4]. 9. ע"י ט"ז (סוסקי"ח) שהק' ע"ד רבינו דההיא דהמרדכי ל"ד כלל לנידו"ד דשאני התם שאינו מתכווין כלל היכן הוצאה נופלת, וע"ע ב"י בשם תשו' הרשב"א (סי' ס"ח) [וע"י שו"מ קמא ח"ב סי' ל"ב]. 10. פ"ט משבת ה"ד. 11. שם ד"ה בקדירה חדשה. 12. סי' רנ"ג. 13. ג, א תוד"ה בבא. 14. פ"א סי' א'. 15. ע"י ט"ז שם באורך והסיק וע"כ נלע"ד שאין לבעל נפש לסמוך על היתר זה, וע"י משנ"ב. וע"ע בזה בחשו' רמ"א (סי' ק"ב) ופרי"ח (וי"ד סי' קי"ח סקי"ח) ופמ"ג (אר"ה סי' רנ"ג במש"ז וא"א). [וע"י לקט ישר עמ' 160].

4

(ט"ז) ב"י עמוד סח סוף ד"ה ולענין:
 (י"א) סעיף ב':
 (י"ב) ס' כל בו [ימין לא לא, ד:];
 (י"ג) דרכי משה אות ד:
 (י"ד) ב"י עמוד סח סוף ד"ה ולענין:
 (י"ה) סעיף ח:
 (ס) בית יוסף [עמוד סו ד"ה וכל] ורשב"א בחשובה [מכמה] מהדומה ממן ירושלים טו:
 (ע"א) רשב"א שם:
 (ע"ב) הגהות מרדכי שבת רמז גז עט, ב: הגהות מיימוניות שבת ג אות ב: ס"מ"ג לארץ סה עמוד קכט: ס"מ"ק סימן רפב עמוד רפז: ספר התרומה סימן רלא ד"ה פסק: תרומת הרשן סימן סו:

הגהות והערות

טו עיין סימן מ"ג סעיף ב': (ב"י סי' ס"א)
 כמפורט בהתפארת ס"ב וממהירות למעבר מק"ו, השועט לזון זה. ומהדורות "סימן ח"פ חיקו "סימן קנ"ג, אך אינו מוכן כוונתו. ויותר נראה לז"ל "סימן רנ"ג, והכוונה לדברי הרמ"א כצדקה שיהי:
 [ע"א] כדאורה לא נמלא זה בדרכי משה. אולם עיין ביאור הלכה ד"ה וכלד, לדעת מג"א [ס"ק ל] מירי רמ"א כאן עדיין דין פנאלי, ופי' זה אפשר דמה שכבש כאן "ואם הוא וכו'" הוא ממה שכבש בדרכי משה אות ו בשם ב"י [עמוד סו ד"ה וכל] לתלמן דלמרי יש לזה אחר גלה [עיין מג"א סימן שס ס"ק ח ואשל אברהם כאן אות ל] אסור ליתן האופנתאליה במקום שהיה סולת בו, ויתכן דכ"פ לענין שהיה למחילה הכריע רמ"א אסור, וראה הגהות שם:
 [ע"ב] תוקן כמהדורת פלאג תקמ"ה, וכן הוא בדרכי משה. וכן הגיהו מחלתי השקל, ובשי ערד ותקור מיס:
 [ע"ג] צפוני דרכי משה הנוטם, זה לא "מוכר כדרכי" הר"ן:
 [ע"ד] תוקן ע"פ דרכי משה ואור ודוע:
 [ע"ה] וקשה דמאי מירי, אי לאלף נטען לגמרי שראוי לכתב כן, נגלו הכי מותר, כמו שכתב הרמ"א וחי נטען לגמרי, וחי עשה הטעם שפולט נטען בשבת, וכן לשאור:
 [ע"ו] הובא צ"ח עמוד ח ד"ה ח"ל, וראה מדוע הרשב"א מהדורת אורייתא, שבת עמוד מ:
 [ע"ז] עיין ביאור הלכה ד"ה וכלד:

ל"ד שאסור להניחו. והר"ן [שבת יט, א סוף ד"ה] חז"ל, ואפשר דבר שאין דרכו לאפות על גבי כירה, מותר לחממו על גבי כירה כשמתמק ורע לו, שהדבר מוכיח שאינו עושה אלא בשביל שמתמק, עכ"ל. ודעת הרב צ"ח [עמוד סח ד"ה ולענין] משמע לאסור: **ל"ה ויש מתירין בו.**
 (ז) ז"ל דרכי משה [אות ד], כתב צ"ח [שם] נהגו (להחמיר) [להחזיר] כו', ומכל מקום משמע לאסור, דדוקא על גבה שרי אכל לא לתוכה, כמו שכתב סעיף ז' וכו', ע"כ. ונראה דדבר שעדיין חם אין לחוש כל כך, ודברי צ"ח אינן אלא בדבר זנון, וכן המנהג ציינו דחושפין בדבר זנון, ונוהגין היתר בדבר חם שהוליו מן התנור, כדברי הר"ן [שבת ח, ד ד"ה ומיהו]. ומה שחילק הדברי בין על גבה לתוכה, זה לא כדברי [ע"ג] הר"ן, אלא שהצ"ח חילק מעצמו כן, ואפשר דלא סבירא לן לחלק זהא, ופוק חזי מאי עמא דבר, עכ"ל דרכי משה. פירוש, דמאי דלמירין בגמרא [שבת לו, א] לתוכה אסור, היינו כשנטעו מצדד יום ולא החזירו עד שחשיכה, וכמו שכתב סעיף (ג) [ב]. אכל נטעו בשבת מותר להחזירו לגרופה וקטומה ואפילו לתוכה, וזה כיון שלא הטמינו בו [ה] היה ליה בגרופה וקטומה. וז"ע, דהר"ן לא כתב היתר זה אלא כשהניחה על גבי קרקע, דלא הוה כחללת הטמנה כיון שהיה שם בשבת, אכל לענין היתר תוכה לא מהני זה. וזהו דעת המחמירין. וכלבוש [סוף הסימן שהגה] משמע דאפילו הטמינו בו שרי להחזיר לתוכה אחר סעודת שחרית, כיון דכבר עממו גמלו הוה ליה כגרוף וקטום. עיין שם שנדחק לענין היתר תוכה, ולא ראה דברי הדרכי משה: **ל"ו ש"א בצמנו.** ואפילו בדבר שאין בו מרק דלית ביה משום זישול, אסור אם נטען, דהוה ליה כמניח לכירה לכתחלה בשבת לאסור, דלא המירו אלא תורה: **ל"ז להחם הקדירה.** כתב צ"ח [עמוד סו ד"ה ח"ל הרשב"א] בשם הרשב"א, אסור לומר לעכו"ם להדליק אש לתמם הקדירה וכו'. דאילו להחם הקדירה סבירא ליה להרשב"א [שבת מ, ז ד"ה ומ"מ] דאפילו לישראל שרי לעשותו, כמו שכתב סימן ש"ח סעיף ט"ו, כיון שאינו נותנו על גבי האש או הכירה ממש. ורמ"א

ערך להחם להחריק"ש
 סוף סעיף ה [וראי אסור]. ועיין נדעים אלו סימן ש"ח:

ביאור הגר"א
 דאסורין בו, מדאפילגי בפרק ג' [שבת לו, ב] בשויה, ולא אפילגי גבי הטמנה, שמע מינה דשם בכל ענין אסור. והוא הדין כאן: [סג] [גה] והוא הדין שאסור בו דלא התירו. כנזכר לעיל [סעיף ב] דוקא מברשל כל צרכו חזרה מותר, ואפילו הכי בעינן כל התנאים, וחזרה דוקא. ואפילו מצטמק ורע לו דוקא חזרה, מהא דאמרין שם ל"ח [ע"ב] ואף רבי אושעיא, כנזכר לעיל [ס"ק ב]. ואף שאין בישראל כנזכר לעיל [ס"ק א]: [סד] ובג"ד. כנזכר לעיל [ס"ק טו]: [סו] ויש פוחסירין בזה שאם בו, כצ"ל [טו], וכנזכר לעיל [ס"ק קכא, א] הדברים. שאף באיסור דרבנן אסור אמירה לנכרי, כמו שכתוב [שבת קכא, א] נכרי שבא לכבות כו', אף שאינה צריכה לגופה: [סז] ואם עשה כן, דאף באיסור דרבנן אסור אף בכבדי אף ברעעבד, כמו שכתוב בביצה כ"ה א' חרץ לתחם אסור כו'. וכל שכן לפי הפוסקים דבנעטן אסור מדאורייתא. דלא כמ"א [ס"ק לח]: [סח] אפנה אם א"א. כמו שכתוב בסעיף א' ואם החזירם עכו"ם כו' דאפילו מצטמק ויפה לו מותר, אף על גב שנתנה, כיון שיכול לאכלו בלא כן:

מחצית השקל
 הטמינו בו, הבלו מועט ויש לו דין גרוף וקטום, ותנור שלנו דין כירה יש לו, ומותר בגרוף וקטום להחזיר. אלא שהרב ב"י פסק על היתר זה, דהא גם בזה אין נוהרים, ומניחים הקירה על גבי קרקע קודם שיתנהו בתנור, וכהאי גוונא חזרה אסורה. ואי משום שמכמו על דעת הר"ן שהביא רמ"א בהג"ה סעיף ב' דבנטלו בשבת אפילו הניחו על גבי קרקע מותר להחזיר, עדיין יש לפקפק, שהם מחזירים אפילו קדרה צוננת, וזה ודאי אסור. ועוד, הא לא שרינן חזרה כי אם על גבה, ולא לתוכה: ונראה דברבר בו. מכאן מתחילים דברי דרכי משה: ודברי ב"י אינן בו. ר"ל, שאינן עיקר להסכים עמו כי אם ברבר צונן: דמאי דאמרין בגמרא. דף [ל"ח] [ל"ז] ע"א: לתוכה אסור. להחזיר: וצ"ע דהר"ן לא כתב היתר זה אלא כשהניחה על גבי קרקע. דשם טעם שאסור להחזירו, כיון שהניחה על גבי קרקע בטלה שהיה קמייחא, והוי כנותנו לכתחלה בשבת. אבל אם נטעו משם בשבת, אף על פי שהניחה על גבי קרקע, מכל מקום לא בטלה שהיה קמייחא. אבל איסור

כתב סתם אסור לומר לעכו"ם להחם וכו', דסבירא ליה לדלידן דסבירא לן דאסור לחממו מדאורייתא, אסור לומר גם כן לעכו"ם, ואם עשה כן אסור אפילו בדיעבד, כמו שכתב סעיף א' בדין החזיר עכו"ם על גבי כירה. ומיהו יש לומר דאם לא תממו העכו"ם על גבי האש או הכירה ממש, די"ש להקל, מאחר שגדולי פוסקים מתירין אפילו לישראל לעשותו, ועיין מה שכתבתי סימן רנ"ד סעיף ג' [ס"ק יא]. ועיין צ"ח סוף סימן רנ"ט בשם המרדכי [שבת רמז סג] דאם זוה לעכו"ם לעשות לו מלאכה דרבנן אין אסורין המצטיל: **ל"ח ואם עשה כן.** פירוש, שזוה לעכו"ם לעשותה. ונראה לי דמהר"ל [הלכות שבת עמוד רטו] נמי מירי כהאי גוונא שנתבשל הבשר קודם שבת, דלא עולת שבת [סוף ס"ק א]. ח"ל דרכי משה [אות ו],

כתב צאור זרוע [הלכות ערב שבת סוף סימן ט], ראיתי בצ"ח מורי ישראליו"ף שפעמים מתקריין השאלני"ט, ובשבת קודם המאכל מוליקין העבדים אש סמוך לקדירות כדי שיתממו בטוב, ויש שמלקין אותן ונותנין אותן סמוך לאש, ומפרשים להמיר שמסתמא היו חמין קלמ, ואפילו יתקרו הרבה אין לאסורן, שגם כוונתן בעצורן הן. ואפילו מתכוונים בעצור ישראל אין לחוש, דמסתמא אין ישראל רואה בכך, [שאליו ידעו] שהקדירות נתקרו לגמרי לא היו מניחין לתמם אותן כלל, וכשעושין העבדים לאו כל כמיניהו לאסור לעכו"ם לתמם אותן כלל, ומיהו כשרואה שנתקרו לגמרי נרץ למחמת לעכו"ם שלא יתממו, וכמו שכתב סימן רנ"ב סעיף ז'. ובתשובות מהר"מ [מרוטנבורג, סוף דפוס פראג קמ, ד] כתב, תקנו צהרם שיחמו שומר יהודי בנשואין, שלא יאין העכו"ם ממש (לירה בשבת). ובחפזה רגילין לעשות כן בעדיהן וכן איש מנע מלאכלו, וגם ר"ת ז"ל ושאר גדולי הדור סבירא להו דמותר. מיהו נכון שלא לעשות כן, משום דאזושי מילתא, ואיכא זילותא דשבת. וכל מדינה דלא שכיחי בהן רבנן ראוי לאסור עליהן דבר זה כלל, עכ"ל. ועיין סימן ש"ב סעיף י' וסוף סימן רע"ו: **ל"ט א צמנו.** ובאגודה [שבת סימן נה] כתב, שמעשה היה שהטמינה שפחה חמין משחשיכה, ואסור

הגהות רע"א
 (ט) שם ס"ק ז' הוה ליה בגרופה וקטומה. משמע דאימירא דלא נשאר בו רק הכל מועט, היינו דהוה אסור בגרופה וקטומה, ומותר בדין חזרה, כדברי הר"ן [שבת ח, ז ד"ה ומ"מ] דנטעו בשבת מותר להחזיר אף המיחה על גבי קרקע, אכל מניה לכתחילה אסור, וכמו שכתב צמנו"א ס"ק ל"ו. וקשה לי דאין כתב רמ"א כן, אף על הדין דמותר אסור אפילו גרופה וקטומה כל זמן שהיה סולת בו, הא אף בלאן הדין סולת בו ליתקרי, דהא כמנור לא מהני גרופה וקטומה. וכן קשה כמה שכתב בסעיף ב' בהג"ה ותנור אין חילוק בין להחזיר וכו' (והיינו כמנור שנתלמד), דדוקא במקום שהיה סולת בו אכל אין הדין סולת בו שרי, הא אף אין הדין סולת בו לא עדיף מגרופה וקטומה דלא מהני כמנור שנתלמד, וז"ע:

מחצית השקל
 הטמינו בו, הבלו מועט ויש לו דין גרוף וקטום, ותנור שלנו דין כירה יש לו, ומותר בגרוף וקטום להחזיר. אלא שהרב ב"י פסק על היתר זה, דהא גם בזה אין נוהרים, ומניחים הקירה על גבי קרקע קודם שיתנהו בתנור, וכהאי גוונא חזרה אסורה. ואי משום שמכמו על דעת הר"ן שהביא רמ"א בהג"ה סעיף ב' דבנטלו בשבת אפילו הניחו על גבי קרקע מותר להחזיר, עדיין יש לפקפק, שהם מחזירים אפילו קדרה צוננת, וזה ודאי אסור. ועוד, הא לא שרינן חזרה כי אם על גבה, ולא לתוכה: ונראה דברבר בו. מכאן מתחילים דברי דרכי משה: ודברי ב"י אינן בו. ר"ל, שאינן עיקר להסכים עמו כי אם ברבר צונן: דמאי דאמרין בגמרא. דף [ל"ח] [ל"ז] ע"א: לתוכה אסור. להחזיר: וצ"ע דהר"ן לא כתב היתר זה אלא כשהניחה על גבי קרקע. דשם טעם שאסור להחזירו, כיון שהניחה על גבי קרקע בטלה שהיה קמייחא, והוי כנותנו לכתחלה בשבת. אבל אם נטעו משם בשבת, אף על פי שהניחה על גבי קרקע, מכל מקום לא בטלה שהיה קמייחא. אבל איסור

(פ"ד) שאסור בו. ודעת הרב ב"י משמע אסור. כן משמע קצת בספרו הארוך סוף [תוס'], וגם פה בשו"ע, מדכתב התירא דפנא"ש ולא כתב רבותא דינו של הר"ן דבר שאין דרכו כו', אלא על כרחך דסבירא ליה לאיסור. והקשה בספר תוספת שבת [ס"ק מ], למה בפנא"ש התיר הרב ב"י הואיל והקדרה מפסקת ליתן אפילו לכתחלה, ובסעיף ג' כתב המשכ"ם בבבוקי כו' דאף על גב דהקדרה מפסקת אינו מחזיר אלא חזרה, אבל לא ליתן לכתחלה, דהא הוזיר שלא יניח הקדרה על גבי קרקע, עיין שם מה שחירץ. ולענין לפי מה שכתב מ"א לקמן סימן ש"ח ס"ק (כ"ז) [כ"ח] אתי שפיר, שכתב דוקא דבר יבש שאין בו מרק מותר כהאי גוונא אפילו לכתחלה, אבל לא ברבר יבש בו מרק, אפילו הוא חם. ואם כן אתי שפיר הכא דסעיף ג', דמשמע דמירי ביש בו מרק. ועיין לקמן סימן ש"ח ב"מ"א שם: (פ"ד) ויש מתירין בו. ד"ל דרכי משה כתב ב"י בהגו להחזיר כו', כצ"ל. והיינו בנרון שכתב פה בהג"ה בתנור שאפור בו. והטעם, כיון דלא

פרי מגדים
אש"ף אברהם

גבי כירה גרופה וקטומה, אבל ליתן לכתחלה לא, ומשום הכי צענין ערין
 בידו כו', דלא להו כמושבי לכתחלה. ואף לדידן, אם נטלו מערב שבת והניחו
 על גבי קרקע, אף שעדיין חם, או אפשר בשבת ונטען לגמרי, הוה כמושיב
 לכתחלה, ולא המירו על גבי כירה גרופה אלא חזרה, לא לכתחלה, אלא
 כמושיב על גבי קדירה שיש תבשיל בתוכה ומחמיה אש, ונתן על גבי
 קדירה פנאדי"ש זנון שהוסר מערב שבת, אף על גב דהוה לכתחילה, אין
 זה דרך ביטול, ולא גזר כהאי גוונא, ומוחר אף לכתחילה. ובסעיף גימ"ל,
 להושיב על גבי קדירה ריקנית שנתן עמה, ואף היה שם מאתמול מכל מקום
 כיון שריקנית היא, לא היה רק ככירה גרופה וקטומה, מכל מקום לכתחלה
 אסור, כיון שריקנית היא, ולכן צענין שלא יתן על גבי קרקע להמתכר,
 ולדידן מערב שבת ודאי אסור. ולכן צענין שלא יתן על גבי קרקע להמתכר,
 לכתחלה (ועי' חוספס שבת אות מ"ג, ויפה כוון). ומה שכתב שהקדירה
 מפסקה, "ע"ש תבשיל. ומה שכתב שומן, בסיומן ש"ח סעיף ט"ו צמ"א
 אות מ"ב, יע"ש. ועי' מ"א בסיומן ש"ח בסעיף ו' וי"ו ח"ת, ובאות כ"ב
 כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו, יע"ש. ומה שכתב המחבר להטמין תחת הנדגים אסור
 בשבת, אף אין מוסף הבל, וקדירה שריא, דנגדים אין מוסף הבל. ומיירי
 בזמן אש מחמיה, דלא דמי לקופה על גבי גפה ש"ח עי' סימן רנ"ז סעיף
 א' ו' וי"ו, ומ"א [ס"ק] ה' מוטמן ורע לו אסור, ואי"ה שם יבואר עוד:
פ"ד שאסור. עי' מ"א. המחבר השמיט דברי הר"ן שהביא צ"י [עמוד
 סו ד"ה תמן] דעמו לאסור כל שהוא דרך ביטול, אסור להושיב לכתחלה
 פנאדי"ש זנון על גבי כירה גרופה. פנאדי"ש יש בו לחם אפוי ובשר בתוכו
 זלו, כמו שכתב צ"י [שם ד"ה וכל], ולדברי האוסרים זלי אחר זליה (הוא
 יש אומרים שכתב הר"ן פ"ד כ"ה אות מ"א סימן רפ"א סוף עמוד רפ"ה הביאו
 הטור בסיומן ש"ח עמוד מו, אסור זה, אבל ה"ר פ"ד פ"ד פ"ד פ"ד פ"ד פ"ד פ"ד
 אחר זליה אף להר"ם יניא"ש השלם סימן רעד קל"ה. ומה שכתב המחבר
 בסיומן ש"ח אות י"ז לכולי עלמא אין זליה אחר זליה, והוא הדין להיפך, אסור
 ולפי זה להאוסרים ביטול אחר זליה או אחר אפיה, והוא הדין להיפך [חזרו]ן
 זה, יע"ש. פ"ד וי"ש. עי' מ"א. ובלגוס סעיף ד' שלל המירו [חזרו]ן
 אלא שהס"ס בשבת, לא הביטוי, דמשמע דלמאן דלמאן דלמאן דלמאן דלמאן
 שהוסר מערב שבת, עי' צ"י [עמוד סו ד"ה תמן], ורק אם נטען אין מילוק
 בין מערב שבת או שבת, הוה כמושיב לכתחילה. ומה דמשמע כלן [נהגין]
 אף בחום שאין די סולת בו אסור, ז"ע ק"ת, ויש ליישב, ואין להאריך:
פ"ה ש"א נצטונן. עי' מ"א. נט"ו אות (י"ג) [יג] ביארתי, ובאן אקל"ה
 הי"ב דשי"ך ביטול צענין "רוחמת" די סולת בו וכלי ראשון, הא ללא הכי
 מדינא אסור, ומנהגא שמקילין בחם ק"ת. מה שאין כן לענין אסור להושיב
 לכתחילה, אף יבש לגמרי, כל שנצטונן לגמרי הוה כמושיב לכתחלה ואסור
 מדרבנן, שלא המירו אלא חזרה, הא חם ק"ת אף שאין די סולת בו חזרה
 מקרי, ושרי מדינא. והוא הדין על גבי קדירה שיש בה תבשיל שרי אף נצטונן
 לגמרי, דאין דרך ביטול בזה, כמו שכתב המחבר. הא בלא כהאי גוונא יש
 בו חשש ביטול, ואסור אף על גבי קדירה. ועי' חוספס שבת אות מ"ו, ולפי
 מה שכתבתי אחי שפיר, ובט"ו הארכנו עוד מזה בל"ה וי"ג. ועי' סימן

ש"ח [סעיף ט]: **פ"ז ההחם.** עי' מ"א. יש אומרים אין ביטול אחר ביטול
 אף בלא ונטען, ואין פוסקים דיש ביטול אחר ביטול בלא ונטען לגמרי,
 ובחם ק"ת (אף אין די סולת בו) מקילין "ממנהגא" ולא מדינא (פ"ד). הלכן
 לדידן בלא ונטען לגמרי ואמר לעכו"ם, יש בו חשש ביטול דבר חזרה,
 באפשר אסור התבשיל אף נצטונן אחר כך דלא נהנה, מכל מקום אימעידי
 היה מלאכה, וקנסו ליה אף צעשה על ידי עכו"ם. וגרע טפי, לדידן כדי
 שיעשו על ידי עכו"ם. וכן אף ביבש דאין בו ביטול, מכל מקום נצטונן לגמרי
 אסור להושיב לכתחלה, אסור אף על ידי עכו"ם. ומיחו אש
 נצטונן אחר כך שרי, דלא נהנה מירי, וכמו שכתב בסעיף א' [מ"א] אות
 י"ג, הא להגות ממנו בעודו חם ולא היה ראו לאכול זנון, אסור אף על
 ידי עכו"ם. ומכל מקום היקל המ"א דיעבד התבשיל בלא ונטען לגמרי
 והושיב עכו"ם "סמוך" לתורו, דש מקילין אף על ידי ישראל כהאי גוונא
 בסיומן ש"ח סעיף ט"ו, עי' מ"א [שם ס"ק] ל"ח ל"ט, אש אין נזמן די
 גבי האש וכירה ממש יש להמיר בדיעבד כאן, דכל שיש מקילין לכתחילה די
 להמיר בדיעבד, כמו שכתב [מ"א] בסיומן רנ"ד אות י"א. אבל על גבי כירה
 ממש, דירשאל אסור נצטונן לגמרי אף יבש, דהוה כמושיב לכתחילה, הוא
 הדין על ידי עכו"ם כהאי גוונא אסור אש נהנה בתבשיל זה, אף דהוה
 דרבנן. ומה שכתב [המ"א] בשם המרדכי, הוצא צ"י סוף סימן רנ"ט, היינו
 אש הקדירה עומדת בתבשיל ואמר לעכו"ם להושיב, אף שמעביר התבשיל,
 מלאכה שאינה עומדת לגופה מדרבנן, ומוחר דיעבד. היינו שאין ישראל נהנה
 בזה התבשיל, הא כל שירשאל נהנה אף מלאכה דרבנן אסור, ר"ל * . ובסיומן
 ש"ח נאשל אכרה אות ב' יבואר עוד אי"ה. עי' בל"ה שאלת זה: **פ"ח וא"ה.**
 עי' מ"א. ובסיומן ש"ח סעיף י' שבות דשבות לנורך שבת יש מקילין,
 ואפשר הוא הדין כאן ביבש לגמרי שאין בו חשש ביטול, כי אש אסור דרבנן,
פ"ט א נצטונן. עי' מ"א. הנה הר"ב כתב קמס, אש נצטונן שאין ראו
 לאכול כך אסור דיעבד, משמע אף יבש. ואש חם ק"ת, דראוי לאכול כך,
 אף לח אין בו משום ביטול, ומעשה היה כו' ואסרו המרזק שהיה זנון, יש
 לומר משום ביטול, והבשר יבש וגם היה ראו לאכול זנון, לא נהנה ממנו.
 ויש לר"ת, דהמרזק נבלע בשר, וליחסר. וכי מימא מעשה שבת דלאקרוין
 כהאי גוונא (דלא נהנה כל כך) רק משום קנסא, כל שנבלע ומתאמא אי
 רוצ בתמיכה נגד הבלע לא קנסיה, דוגמא מה שאמרו [פסחים ל' א] כי קניט
 רבי שמעון צענייה, לא על ידי מערובת, עי' סימן מ"ח מ"א אות מ"ד
 ומ"ה. הא בורכא, דבסיומן ש"ח צמ"א [ס"ק] א' שהקדירה אסורה גם
 כן, והיינו נבלע בה, והא על ידי מערובת היא. וי"ל דיעבד שרי, לא לכתחלה.
 קרובה. ובאות מ"ב [צמ"א סימן ש"ח] שומן נולד, לנורך מקילין, י"ל נולד
 גרע מזה, וז"ע. וכי מימא דמכחו על יש מקילין בסיומן ש"ח סעיף ט"ו,
 מכל מקום האיסור דלא המירו להושיב מחלה, להיכן אויל. ומיחו מהא
 דרשב"א בתשובה [מ"א סימן (ת)קע"ה] (נרשם בעטות (ת)קע"ה) יש לומר
 דכתב כן אף קדירה מתכווה, דנתן טעם לפגם לכתחלה אסור, הואיל ובטל

[ע"ז] עי' משנה ברורה
 ס"ק כג ובשער היון אות
 (ג) הספיק ע"ש דעת
 הגר"א. אמנם הפמ"ג דיק
 מדברי מג"א ס"ק ט דכירא
 ליה דחזרה למוך המזור
 אסור, אפילו בלא די סולת
 בו, עי' אשל אכרה אות ט
 ולה, ומשבות זכב אות יג
 וכן מובא
 דעת הג"ש סוף סעיף ד,
 רעק"א ס"ק ט וחוספת שבת
 ס"ק מו. וכן כתב מח"ס
 השקל כאן, אף דברי ס"ק
 ט נשמר מלפניו כן דברי
 מג"א. וראה ש"פ הרב
 ספי"ה וספי"ה כל, וראה
 דמוך בזה (דכתב במוסגר,
 עי' ש"ח שריח יתורה
 א"ח סימן ו). וראה הערה
 ע"ה בציבור מקור דברי
 רמ"א:
 [ע"ז] היינו גפ"ה של
 שומעין, דמותר להניח עליה
 קדירה עמוה נבגדים,
 כמבואר בפ"ק כמה עומין
 מה ר"ש ע"ה:
 [פ] תיבות "אסור ו"
 בל"ה מקומה אחר הסוגר
 השני, והוא מדברי הבי"ש:
 [פ"א] ב"ה הפוסקים מופיע
 כאן סוגר, וראה דשטרב
 נצטונן וזלל הערערהו
 אחר תיבות "סולת בו",
 דראה דעם מקומו:
 [פ"ב] נובא ע"פ ג' רוח:
 [פ"ג] אש"ף דהכונה
 "הכא ר"ה לומר", עי'
 חוספס שבת ס"ה:

מותר לישראל לחממו, דסבירא ליה אין ביטול אחר ביטול אפילו נצטונן,
 אלא אם כן רוצה ליתנו על גבי האש או על גבי כירה או אסור לישראל
 לעשותו משום שמא יחתה, משום הכי הוצרך בגוי לומר שצוהו להדליק,
 דאי לחממו, נהי דעל גבי האש אסור בישראל, ובגוי על כל פנים הוי שבות
 דשבות, דהא הרשב"א רצה לכתוב דאפילו דיעבד אסור, ואם כן לא שרי
 דסבירא ליה לרשב"א כמו שכתב מ"א בשם מרדכי סוף ס"ק זה דאם צוה
 לגוי לעשות לו מלאכה דרבנן אין אוסרים התבשיל, ולכן הוצרך הרשב"א
 לומר שצוהו לגוי להדליק, דאיכא איסור תורה, לכן אסור אפילו דיעבד.
 ומזה לוי"ף רמ"א לדידן דסבירא לן אפילו להחם נצטונן לגמרי יש בו ביטול
 אחר ביטול, ויש בו איסור תורה, ולכן כתב אפילו להחם, אסור דיעבד
 נצטונן לגמרי: ומיחו יש זומר דאם א' חממו העכו"ם ע"ה גבי כו' מאחר
 שגדולי פוסקים מתירין כו', והם הרשב"א והעומדים בשיטתו. ואף על גב
 דאפילו חממו על גבי האש לגדולי פוסקים ח"ה, מכל מקום בזה לא רצה מ"א
 מותר, כיון ולדידהו ליכא איסור תורה כו', מכל מקום בזה לא רצה מ"א
 לסמוך עליהם, כיון ולדידן איכא איסור תורה וגם לדעת גדולי הפוסקים
 איכא שבות, ולדידן ראו ליקנסו לאסור בדיעבד: (פ"ק ח"ה) עשה כו'.
 פירוש כו' וז"ל הדרכי משה כו'. הוא ענין בפני בעצמו, ויחדש דין שלא
 הוכר בשו"ע, דבשו"ע מיירי שישראל צוה לגוי, ובדרכי משה מיירי שהגוי
 עשה מדעת עצמו: (פ"ק ח"ה) א נצטונן. ובאגודה כתב כו' שהפסידה כו'. הא
 דאסור התבשיל, דהא נראה מלשון האגודה דהשחפה מדעת עצמה הטמינה
 ולא צוה לה אחד מבני בית, וצריך לומר משום חומרא, דהא בלא הכי צריך לומר דלא
 בני תורה, וכמו שכתב [מ"א] בס"ק שלפני זה. גם בלא הכי צריך לומר דלא
 אסור התבשיל כי אם מצד חומרא, דהא אפילו צוהו, אם לא עשה גוי כי
 אם איסור דרבנן לא קניטין לישראל לאסור דיעבד, וכמו שכתב מ"א בס"ק
 שלפני זה [ס"ק לז] בשם מרדכי, אם לא שנאמר דהאגודה חולק על מרדכי
 הנ"ל, והוא דוחק. לכן נכון לומר דהאגודה מצד חומרא אסור, כנ"ל:

פ"י שריד
 (ג) שם ספי"ה ז"ל דרבי משה כתב ב"י נהגו דהחזיר כו', כנ"ל:
אוצר מופרשים
 (ד) שם ספי"ה ז"ל ויש מתירין וכו'. כתב בית יוסף נהגו דהחזיר וכו' כמו שכתוב ספי"ה וכו' וז"ל דרבי משה ונראה דבדבר, כנ"ל:
 (תיבת היים)

התבטל שהיה זמן, והמירו הכשר שהיה ראוי לאכול זמן: בו צ"ב כו'. פירוט, כיון דאסור אמירה לעכו"ם להחם, אם כן אסור לומר לעכו"ם להעמיד תבטיל שנתקרב על התנור שהוסק, ולכן נוהגין שהעכו"ם נותנין התבטיל שנתקרב לגמרי על התנור קודם שהוסק: **בזא** ע"י ירי ישראל אסור. דהוי ליה כאלמד נותן הקדירה ואחד נותן האור, דהראשון פטור אבל אסור. מה שאין כן בצמירה לעכו"ם דשרי, דהא עיקר כוונתו לחמם הבית, דשרי, כמו שכתוב סוף סימן רע"ו. ואף על גב דהוי פסיק רישיה לגבי התבטיל, מכל מקום בצמירה לעכו"ם לא קפדין כולי האי, ועיין סוף סעיף א' [פ"ק יח] ובסימן שי"ד סוף סעיף א' [פ"ק טז] מה שכתבתי. וזוהי נראה לי היתר שאם נתן העכו"ם מים לתוך הקדירה הקבוע בתנור ונתחממו, שמותר הישראל ליהנות מהם להדיח בהם כלים, דקל וחומר הוא, דהא תבטיל כשנותן על גבי התנור כוונתו לתממו ואפילו הכי שרי, קל וחומר כהן שאין כוונתו לחמם המים אלא שלא יבקע הקדירה. ואפשר דאפילו נתן העכו"ם המים אחר שהסיק התנור, דשרי מטעם שכתבתי. ולא דמי לסימן שכ"ו סעיף ג' וסעיף י"א, דהתם כוונתו לתממו, עיין מה שכתבתי סימן רנ"ד [פ"ק כח], דלא כמו שכתב בספר טל אורות [מלאכת אופה אות כה ד"ה עת] לאסור, ע"ש. אבל ישראל אסור ליתן המים אפילו קודם שהסיק, דהוי פסיק רישיה. מיהו כשהכלים מלוכלכים בשומן, נראה לי דאסור לשפוך רוחמים עליהם, כמו שכתבתי סימן שכ"ב סעיף י"ד, ע"ש. ובשם מה"ר פרך [הגהות סמ"ק סימן רפז סוף מלאכת אופה] מלאכתי כתוב שמותר, כיון שאינו מכין אלא ללחמן. ולי נראה שיניח הכלי תוך המים, ולא יערה עליהם: **מב מותר להעמידו**. אפילו ישראל: **מג אצ"צ תנור**. אבל עליו אסור, כיון שאינו גרוף וקטום. ומשמע מלשון רמ"א דאפילו ליתן עליו קודם הסיק אסור, כיון דלכסוף יהיה צמורו אש, גורנין שמה יסתה גתלים. ומיהו העולם נוהגין היתר בזה, ועיין מה שכתבתי סעיף ג' [פ"ק לא] דיש להם על מה שסימכו. ונקוט האי כלל צידך, דכל הנך שריותא המוכרים בסימן זה, אינו אלא תבטיל חס, אבל תבטיל קר או שאר דברים קרים עיין סימן שי"ח [פ"ק ד טו] איזו אסור משום צישול דאורייתא, ע"ש:

הגהות והערות

- [טז] תרומת הדשן [סס]: א"ר בשפתא, לן נקט לשון "מבעת":
- [טז] תיובת דמהירות למבערנא קמ"ג ע"פ הטוסה דמרותם הדשן, וכו' לטעי שרד ומקור חיים וכלהו המיקומים דמהירות פלאג קמ"ה:
- [טז] נוסח ע"פ תרומת הדשן שם. ועיין הגהות מנדי לפירוק הורק, המטן תשבת מהר"ם:
- [טז] כוונתו דמהירות דמהירות דמ"ג הטוסה "גם התבטיל":
- [טז] כוונתו דמהירות דמהירות דמ"ג הטוסה "ובל שאין כהן":
- [טז] תיובת ע"פ גן רוה: צ' עיין רמ"א שם סוף פ"ד:
- [צא] כ"ה בדפוסים ובכ"י. וכלהו המיקון דכדפוס דתלן מיקון "וכרי". ונראה הטוסה דהו מנשל "מכלי ראשון":

התבטיל שהיה זמן, והמירו הכשר שהיה ראוי לאכול זמן: בו צ"ב כו'. פירוט, כיון דאסור אמירה לעכו"ם להחם, אם כן אסור לומר לעכו"ם להעמיד תבטיל שנתקרב על התנור שהוסק, ולכן נוהגין שהעכו"ם נותנין התבטיל שנתקרב לגמרי על התנור קודם שהוסק: **בזא** ע"י ירי ישראל אסור. דהוי ליה כאלמד נותן הקדירה ואחד נותן האור, דהראשון פטור אבל אסור. מה שאין כן בצמירה לעכו"ם דשרי, דהא עיקר כוונתו לחמם הבית, דשרי, כמו שכתוב סוף סימן רע"ו. ואף על גב דהוי פסיק רישיה לגבי התבטיל, מכל מקום בצמירה לעכו"ם לא קפדין כולי האי, ועיין סוף סעיף א' [פ"ק יח] ובסימן שי"ד סוף סעיף א' [פ"ק טז] מה שכתבתי. וזוהי נראה לי היתר שאם נתן העכו"ם מים לתוך הקדירה הקבוע בתנור ונתחממו, שמותר הישראל ליהנות מהם להדיח בהם כלים, דקל וחומר הוא, דהא תבטיל כשנותן על גבי התנור כוונתו לתממו ואפילו הכי שרי, קל וחומר כהן שאין כוונתו לחמם המים אלא שלא יבקע הקדירה. ואפשר דאפילו נתן העכו"ם המים אחר שהסיק התנור, דשרי מטעם שכתבתי. ולא דמי לסימן שכ"ו סעיף ג' וסעיף י"א, דהתם כוונתו לתממו, עיין מה שכתבתי סימן רנ"ד [פ"ק כח], דלא כמו שכתב בספר טל אורות [מלאכת אופה אות כה ד"ה עת] לאסור, ע"ש. אבל ישראל אסור ליתן המים אפילו קודם שהסיק, דהוי פסיק רישיה. מיהו כשהכלים מלוכלכים בשומן, נראה לי דאסור לשפוך רוחמים עליהם, כמו שכתבתי סימן שכ"ב סעיף י"ד, ע"ש. ובשם מה"ר פרך [הגהות סמ"ק סימן רפז סוף מלאכת אופה] מלאכתי כתוב שמותר, כיון שאינו מכין אלא ללחמן. ולי נראה שיניח הכלי תוך המים, ולא יערה עליהם: **מב מותר להעמידו**. אפילו ישראל: **מג אצ"צ תנור**. אבל עליו אסור, כיון שאינו גרוף וקטום. ומשמע מלשון רמ"א דאפילו ליתן עליו קודם הסיק אסור, כיון דלכסוף יהיה צמורו אש, גורנין שמה יסתה גתלים. ומיהו העולם נוהגין היתר בזה, ועיין מה שכתבתי סעיף ג' [פ"ק לא] דיש להם על מה שסימכו. ונקוט האי כלל צידך, דכל הנך שריותא המוכרים בסימן זה, אינו אלא תבטיל חס, אבל תבטיל קר או שאר דברים קרים עיין סימן שי"ח [פ"ק ד טו] איזו אסור משום צישול דאורייתא, ע"ש:

שערי תשובה

רנג בכי האי גוונא. עיין באר היטב. ועיין שו"ת בית אפרים [א"ח] סימן כ"א דקאו"י מבושלת צוננת שהעמידה המשרתת ישראל בשבת על תנור בית החורף קודם שהוסק, מותר לשותתה, רק שיהיה על להאב שלא יעשו כן. ועיין שם דאין ראייה מהך דאחד נותן הקדירה [ביצה לה, א], דהתם הישראל שהוא בר חיובא נותן את האור, הלכך יש כאן פטור אבל אסור, מה שאין כן היכא שהעכו"ם הוא הנותן האור. וקצת י"ל דגרע אם נכרי המסיק הוא בעצמו מעמיד קודם הסיקה, שאז דעתו בהסקה זו על חימום התבטיל, אלא שיש לומר שאין כוונתו רק לחמם, אבל לא שיגיע לשיעור בישול, ע"ש:

אחר שהסיק התנור דשרי. אבל ישראל אסור ליתן המים אפילו קודם שהסיקו. מיהו כשהכלים מלוכלכים בשומן, נראה לי דאסור לשפוך רוחמים עליהם. ובשם מה"ר פרך מלאכתי כתוב שמותר, כיון שאינו מכין אלא ללחמן. ולי נראה שיניח הכלי תוך המים, ולא יערה עליהם: **מב מותר להעמידו**. אפילו ישראל: **מג אצ"צ תנור**. אבל עליו אסור, כיון שאינו גרוף וקטום. ומשמע מלשון רמ"א דאפילו ליתן עליו קודם הסיק אסור, כיון דלכסוף יהיה צמורו אש, גורנין שמה יסתה גתלים. ומיהו העולם נוהגין היתר בזה, ועיין מה שכתבתי סעיף ג' [פ"ק לא] דיש להם על מה שסימכו. ונקוט האי כלל צידך, דכל הנך שריותא המוכרים בסימן זה, אינו אלא תבטיל חס, אבל תבטיל קר או שאר דברים קרים עיין סימן שי"ח [פ"ק ד טו] איזו אסור משום צישול דאורייתא, ע"ש:

ביאור הגר"א

[טז] ומבערת אחר כך התנור. דאין מתכוין בשביל הקדירה. ואף על גב דפסיק רישיה הוא, מכל מקום אינו אסור אלא מדרבנן, כמו שכתבו תוספות בכריתות (כ"ב) [כ' ב'] [ד"ה סברא] וביומא ל"ד ב' [ד"ה הני מילין], והרי שבות דשבות. ואף על גב דאף דברבנן אסור פסיק רישיה, כמו שכתוב בביצה ל"ו [ג"א] ותסברא כו', ואף על גב דאין במינו ניצוד, ובשבת ק"כ ב' בהא אפילו רבי שמעון מודה כו', וכן אמירה אסור אף באיסור דרבנן כנוכר לעיל [פ"ק טז]. ואפילו עשאו מעצמו, כנוכר לעיל [פ"ק טז] מהא דביצה, וכן מוכרי שבא לכבות, שם [שבת קכ"א א', דכותה גבי נכרי כו'. מכל מקום אמירה בפסיק רישיה מותר, ששיהים איסורין קלין, תרומת הדשן [סימן טז]. וצ"ע, דפסיק רישיה דוקא ברלא ניחא, אבל בדניחא אסור מדאורייתא, מדאמרינן [שם] ק"ג א' והא אביי ורבא כו', ופריך שתהא חיוב, ושם קל"ג [ג"א] רבא אמר אפילו ניחא כו'. וגם מה שתילק האיסורין, דוחק גדול. ונראה שגם רמ"א לא ספק עצמו על זה, ואין מתיר רק בכהאי גוונא שלא נצטנן לגמרי, והוה שכתב לכן נוהגין כו', ר"ל בכהאי גוונא: [ע] אב"ע ע"י ירי ישראל. ביצה ל"ד א', אחד כו': [עא] חם ומבוש"ל. כנוכר לעיל בסעיף ב':

(יח) ומבערת אחר כך התנור. דמרותם הדשן סימן ס"ו כתב, אפילו נתקרב לגמרי יש להמיר, דהשפחה מתכוונת לחמם בית החורף, דשרי בזה רבנן משום דהכל מוליס אלא הנייה, ונהי נמי דהחמין נרתמים על ידי כך מאליהם צודאוי ועל דעת כן היא מושיבתו על התנור, מכל מקום צעשה שהיא מושיבתו על התנור אין שום אש בתנור, והצערה דאחר כך עיקר הכוונה היא לצית החורף. ואף כי פסיק רישיה הוא לענין החמין, מכל מקום יש לחלק בשבות דרבנן בין מתכוין גמור ללא מתכוין דפסיק רישיה, והכי אשכחן [בתשבות (מהרא"מ)] [מהר"מ מרובענורג], דפוס פלאג סימן טו במרדכי [טז] בשבת פרק הורק [רמ"ש ע"ג] אהיה דבית הכסא שעל גבי חפירה שסביב [העיר] טו, עכ"ל. ומדברי רמ"א כאן משמע שלא התיר אלא בלא נצטנן לגמרי אלא יש בו קצת חמימות, או שרי. אבל באמת אין חילוק, דאם היה אסור כאן שנתקרב לגמרי, היה לן לאסור אפילו בקצת, דאפילו צרות אסור להחזיר בשבת לתנור שאינו גרוף וקטום, וזה פשוט לעיל [פ"ק טז]. ובעיקר היתר זה לא עמדתי על דעת בעל תרומת הדשן, דנראה לרמות זה למה שכתב הטור יורה דעה סימן קי"ג [עמוד יג] לפיכך אם ידע העכו"ם שהיה צמר בתנור, אפילו חממו ליבש צו כלי אסור, חיישינן שמה כיון גם ליבשול בשם, עכ"ל. אם כן דאפילו לענין אסור צישולי עכו"ם שאין לו עיקר מן התורה הממירו לחום שמה מתכוין לבישול בשבת, ועל כל פנים צישול הכשר הוא עפ"ל ליבש הלי, ואפילו הכי אסור, אם כן כאן שהעכו"ם מתכוין בצירור לחימום התבטיל, ועל דעת כן מושיבו שם, ומטעם זה אסור לישראל להושיבו שם, ולמה נמיר אחר כך בהצבעת התנור כיון שעיקר כוונה שלה להחם הבית החורף, [והלא כוונתה גם על התבטיל. ואפילו היה ספק היה לאסור שמה כיוונה גם על התבטיל, כמו התם, [ו] וכל שכן שיש כאן ודאי. ומה שהביא

באר היטב

(כג) ומבערת. פירוט, כיון דאסור אמירה לנכרי להחם, אם כן אסור לומר לעכו"ם להעמיד תבטיל שנתקרב על התנור שהוסק, ולכן נוהגין שהעכו"ם נותנין התבטיל שנתקרב לגמרי על התנור קודם שהוסק, [פ"ק יח]. ועיין [פ"ק יח] חולק על היתר זה. ואם שאין לבעול נפש לתמוך על היתר זה, ע"ש באורן: (כד) בכי האי גוונא. דהוה ליה כאלמד נותן הקדירה ואחד נותן האור, דהראשון פטור אבל אסור, מה שאין כן בצמירה לעכו"ם דשרי, דהא עיקר כוונתו לחמם הבית, דשרי כמו שכתוב סוף סימן רע"ו. וזוהי נראה לי היתר שאם נתן העכו"ם מים לתוך הקדירה הקבוע בתנור ונתחממו, שמותר הישראל ליהנות מהם להדיח בהם כלים, ואפשר דאפילו נתן העכו"ם המים מיהו כשהכלים מלוכלכים בשומן, נראה לי דאסור לשפוך רוחמים עליהם. ובשם מה"ר פרך מלאכתי כתוב שמותר, כיון שאינו מכין אלא ללחמן. ולי נראה שיניח הכלי תוך המים, ולא יערה עליהם: **מב מותר להעמידו**. אפילו ישראל: **מג אצ"צ תנור**. אבל עליו אסור, כיון שאינו גרוף וקטום. ומשמע מלשון רמ"א דאפילו ליתן עליו קודם הסיק אסור, כיון דלכסוף יהיה צמורו אש, גורנין שמה יסתה גתלים. ומיהו העולם נוהגין היתר בזה, ועיין מה שכתבתי סעיף ג' [פ"ק לא] דיש להם על מה שסימכו. ונקוט האי כלל צידך, דכל הנך שריותא המוכרים בסימן זה, אינו אלא תבטיל חס, אבל תבטיל קר או שאר דברים קרים עיין סימן שי"ח [פ"ק ד טו] איזו אסור משום צישול דאורייתא, ע"ש:

הגהות רעק"א

(י) שם פ"ק מה) כמו שכתוב סימן ש"ב סעיף י"ד. היינו מדין נולה. וקשה לך, דאמאי איזו אסור מדין מנשל, דאף דשומן קרוש הוי כמו יבש אף דנימוס אחר כך, עיין מג"א סימן שי"ח ס"ק מ', היינו התם כשמניחו אלא האש הוא קרוש ולאחר כך כשנימוס אינו עושה שום דבר. אבל האש כיון שצנא מעט רוחמין על השומן נמסה ונימוס, וכששופך אחר כך עוד רוחמין הוא מנשל להלם, ואם כן אף צליתו מתכוין אלא ללחמן לימטר, דהוי מנשל ופ"ר צ"ח. ואולי יש לומר דעל ידי חמלת המסיקה שצנא על השומן נעשה השומן רוחם דכלי שני, וממתיק על הדיו דבלא נצטנן לגמרי אין צישול אחר צישול, כמו שכתב הג"א כאן ס"ק ל"ב. אף

בכהאי גוונא: [ע] אב"ע ע"י ירי ישראל. ביצה ל"ד א', אחד כו': [עא] חם ומבוש"ל. כנוכר לעיל בסעיף ב':

הקצות שבת סימן רנג

רנג דין פירה ותנור לתן עליה הקדרות בערב שבת. וכו' ה' ענינים:

א אפירה שהיא עשויה בקדרה (א) ושוקתין על פיה קדרה למעלה ויש בה מקום שפיתת שתי קדרות, (ב) אם הפקה בגפת (א) שהיא סבלת של זיתים (ד) או בעצמים, אסור (ה) * לתן עליה * תבשיל (ו) מקבוע יום * ב' להשהותו עליה, (ז) אלא אם כן נהבשל כל צרכו * והוא (ח) מצטמק (פרוש, הולך)

א שבת ליל י"ב.
ב קרבן השקיעא (לה)
ג וקראו כר דר תנה (ס)
ד לזאת הריף שם
ה וכן דעת המאכלות
ו (ש"ס)
ז (ש"ס)
ח (ש"ס)
ט (ש"ס)
י (ש"ס)

באור הקדרה

למשמש וכו', וקראו להקיה שנו הלשון משום דתני קשה להו דקמטנין (יא) לא אסור לצאת סמוך לתשכה אלא אם אסור דבר האסור לצאת בו בשבת אבל לא שיתנור למשמש פן יש לו איזה דבר שאסור לצאת בו בשבת, וגם שם הלז לא נזר רק כשרוצה לצאת בהתפצץ חוץ לביתו, וכנה משמש דאף כשיושב בביתו סמוך לתשכה גם כן חזק למשמש, ולזה שנו הלשון וקראו בזה דתני חזק אינו אלא מנהג מה שאין כן שם אסורא הוא. אכל לפי מה שמתקלקל הגר"א (י"ט) דמה דנמשך תננה עם השקה לאו היינו סמוך לתשכה דמתנין דגם תשכה התנה סמוך לשקיעה מקש אפי שפיר כל מה שהקשינו דסמוך לשקיעה מקש חייבא איקא למשמש ואף כשיושב בביתו, וברמב"ם (י"ט) דתני גמי איתא חזק למשמש עם השקה כלשון הפרתא, ואמר כר מצאיה בספר נטר שלום (ס"ח) שגם הוא נחית לחלק בין תניא דתננה להתיא דמתנין וכמו שכתב הגר"א: א * לתן עליה, היינו על גב הפירה, וגבה קראו עכו דקטנה הפירה וכל שכן נגד חלל הפירה מלמעלה, ואפילו אם היא מקשה בביתו ומעמידה על הכסוי, כן כתב רש"י ב"ר ל"ז (י"א ד"ה גבה) (השור לקמן בסוף זה וכן שם בבית יוסף ד"ה י"ט ודוק) (י"ט) ד"ה י"ט) וכן דקטנה מקנה אברתם קטני קטן כ"ב כפ"ח). אף ומכרי הרמב"ם בפרק ג' הלכה ד' שקטב אין משהין אותו על גבי האש בשבת וכו' שכן שם משמש לכאורה דעל גבי כסוי אין בכלל על גבה, דאפשר דהוא כמו שאם פנה הגמלים באפר דאמרין דמסתמא שוב הטיח דעמו ממה ולא אתי לחמוי, וכן ברין י"ג שכתב וכן שם פי תפניו כמ"ט וכו' למשמש דאף במקשה יש חשש חזיר, ה"מ שאני שנומדה בפנים, מה שאין כן הקא שנומדה מלמעלה על גבי הכסוי אפשר כיון שפשה את הפירה והעמידה * תבשיל, והוא חזיר חמין שלא התקמו כל צרכו לדעתו או דפסק דלא התנהגה (הקרא (לה):

* להשהותו עליה. לטרוך הלילה, כן הוא לשון הטור. ואם פנחה לטרוך מקח, יש פוסקים שמתירין דלא תישינו שיכואו לתחום וכמו שכתבתי ואלוה רבה (ס"א) שני שם, וכן בסיון ג"ד סוף ה' ב"הר"א שם וביאור אברתם שם סוף קטן כ' ובאולה רבה ריש סימן זה (ס) דמדיקא אין לטמן על זה, דדוקא בתניא שאי אפשר לאכלו אבל בנה שאפשר לאכלו תישינו שיקלף לאכלו ויתמה, אלא שברישבד יש לטמן על זה רק שלא תא רגיל לצשות כן ודולקמן בסיון ג"ד סוף ה' ב"הר"א לנגן הטמנה, וכן משמע בפרי מגדים ג"ד בשאל אברתם סוף קטן כ':

* והוא מצטמק ורע לו. במקרא ל"ז עמוד ב' איתא כל תבשיל דאית ביה מותא (קטח) מצטמק ורע לו, לבר מליפתא דאף על גב דאית ביה מותא נפק לו, ותני מילי דאית ביה בשרא וגם לא בני ליה לאונדוין, הא לית ביה בשרא או דתבשי ליה לאונדוין מצטמק ורע לו ודעל ודי בעומק מתפטר הכשר ואין נזר ואין דרוך כבוד לתת לאונדוין פ"ח. וכן בפרי מגדים במשנתו וזה ר"ש (ס"א) שפאר דאפילו לית ביה מותא גם כן רע לו בלית ביה בשרא, אכן סמוגיא דברכות מ"ד עמוד ב' משמע דתעומק נפק לתפס אף בעצם לתור ודלא מיפגיא לשמואל דסבר שם כן בהר"א דרבינו צעיש צעיש מעלי לה, ואפילו לרב ורבי יוחנן שם דזכרו כשר ונון היינו דנה גם כן מהני, ואם תמצי לומר דסברי דצריך גם כן כשר ונון, היינו לעשותה יסר נפק כדי לשבר כח הלפת לגמרי, אבל בלי גמלא מרוד דתעומק נפק לה כדי לשבר כחה אף בלא כשר, וגם בירושלמי פרק פירה (פ"ג ה"א) איתא דראשי לפתוח מצטמק ונפה לו, וגם חזק דרב נחמן שהוא תלמידה דשמואל יסבר דלא כותיה, ועל כרחיך דכנת התנורא דקרא חזקא דאית ביה מותא, אף מרש"י בשבת (לו) ד"ה דאית משמע קשה דהפרי מגדים ויש לשיב. עוד איתא שם בגמרא לפדא [מאכל מתאנים] דקא ותמרא, מצטמק ורע לו, והינו אפילו בלא מותא. ובהך ל"ח (ע"א) שם כרוב ומפולין וכשר טרוף, מצטמק ונפה לו, וכן שם ברש"י (ד"ה ובס' וקבלין הש"ס בשם הגר"ח (ערך ט"ו) מה שפירש על כשר טרוף. עוד שם בגמרא דמס' תמין מצטמק ורע לו, ובייבי מצטמק ונפה לו, כן כתב הרמב"ם במלכות מאד (ש"ס) וקמא דאיתא בסוף סוה"מ (ה"א) דאיתא שם דכשר בעל וביצה מצטמק ורע לו (ג"מ) כמד לשיבו, וקמא פשוט דבייבי מצטמק ונפה לו כפשיטא דסוה"מ דכבלי הנ"ל וכמו דאיתא גם כן בירושלמי בפרי פירה (ה"א) בשם רבי יוסי, והאי דסוף פרק קמא השעם

משנה ברוך הנה, מפני שהסימן הזה רבו פארוחיו, וקרי שלא יבלבל עיני הקורא בו אפריה להעתיק מספר מהצית השקל (ירש הסימן) פתיחה קשה אלה מעריה הדינים שלה כדי שירוח הקורא בו. דע שיש ענין שהיה ונגזר הנה, שהיה מקרי שנותן תבשיל מערב שבת על גבי פירה לא דרך הטמנה ומניחו עומד על גבי פירה ובשבת נוטל מהפירה, ונהנה מקרי כשהיה מערב שבת על גבי פירה ובשבת נוטלו מהפירה ורוצה להחזירה שנית על גבי פירה (והו) עקר דין הנה לבלי גלמא, אבל יש עוד ענין הנה שנוטלו מערב שבת סמוך לתשכה והחזירו כמבאר בסוף ב' בהג"ח, ופליגי תנניה ונגזר, דתנניה סביבא ליה אם התבשיל כבר נהבשל, כמאכל כן דרוסאי הוא כפצי בשול (ו)ש אומרים כפליש בשול, מתי להשהותה על גבי פירה אפילו אם אינה גרופה מן הגמלים ואינה קטומה (הינו שמשכה הגמלים באפר), ובקמ"ס סביבא להו דאסור אם אינה גרופה וקטומה, אלא אם כן נהבשל כל צרכו ומצטמק ורע לו. ובריש פרק פירה ק"ן (לו) פירה שהתבשיל בה בגפת ובעצם לא יתן עד שיגרוף או עד שישן את האפר, ומיבטי להש"ס (ס) האי לא יתן דתנן רוצה לומר לא יתנה אלא אם כן גרוף וקטום ואח"כ קרבנו דתנניה, או לא יתן רוצה לומר לא יתניו אבל שהיה מותר אפילו אינו גרוף (ה)טום ואתיא כהנהגה, וכן אפשיטא האי פגיא. ופסקו הר"ף (טו) והרמב"ם (פ"ג ה"ד) והעומדים בשיבתם לשהות תנו וקבצו דתנניה, דאפילו לשהות בעינו על גבי גרופה וקטומה. והתוספות (לו) ד"ה אמר) ספקו להחזיר תנו, אבל לשהות מותר אפילו על אינה גרופה משנתבשל כמאכל כן דרוסאי וכתננה. והן השתי דעות שהובאו בשלחן ערוך בסיון זה, דעה ראשונה היא דעת הר"ף והרמב"ם, והשי אומרים שמיא המתקרב בסוף סוף א' הוא דעת רש"י (שם י"ה רוב ששה) והתוספות הנ"ל. והו מה שבארנו בקצרה ומעשה נבוא לבאר את דברי השלחן ערוך בעזרת ה':

א (א) ושוקתין על פיה. גם בתורה יש מקום להצמיד הקדרה (ב) ומתי להשהותו במצטמק ורע לו, אלא משום דרוצה להשיימנו אסור במצטמק ונפה על פיה: (ב) אם הפקה וכו'. משום (ג) דכל הני עבדי גמלים ותישינו שמא יתמה בהם: (ג) שהיא סבלת של זיתים. (ד) ויש אומרים דהוא הדין פסלת של שמשמיין דגם הם בכלל גפת הנזק במשנה, וידולקמן בסיון ג' ריש סוף ג' לנגן הטמנה: (ד) או בעצמים. והוא הדין (ו) פתמין (ו) ונגזר בהמה פשה: (ז) לתן עליה. והוא הדין אם היה נתון (ז) צריך לטלף כשהיה זמן השקה אם לא נהבשל כל צרכו או שמצטמק ונפה לו: (ז) מקבוע יום. הינו לתנו (ו) קדם שקיעת השמה להשהותו עליה לטרוך (ח) הלילה: (ז) אלא אם כן נהבשל ויתר. הינו דכיון שקבר נהבשלה לגמרי עד שאם התבשיל יתיר תצטמק ורע לא תישינו לחתיו, ומתי לקנה או לבתפלה: (ח) מצטמק ורע לו. פרוש על דבר (ט) שאדם עצב כשנכש ונפצו מתמת רב הבשול וכן בקפה לו הינו שהוא שמת מנה:

(ט) וקמא דאיתא בקרא בסוף סוה"מ (ה"א), וכן בפרי מגדים שם דמקשה מירושלמי טוף פרק קמא (ה"א) וקמא דאיתא גם כן בירושלמי בפרי פירה (ה"א) בשם רבי יוסי, והאי דסוף פרק קמא השעם לשיבו, וקמא פשוט דבייבי מצטמק ונפה לו כפשיטא דסוה"מ דכבלי הנ"ל וכמו דאיתא גם כן בירושלמי בפרי פירה (ה"א) בשם רבי יוסי, והאי דסוף פרק קמא השעם

שגור הדין (ו) וקרא (לה): (כ) ר"ן (טו): (ד) רש"י (לו) ד"ה גבה) (ה) ונתפרטתה (פ"ג ה"א) והמחבר העתיק לשון הטור ופרש המשנה להרמב"ם (פ"ג מ"ב) וכן דרושי רבי אקובא א"ר: (ד) כל בו (פ"ג ל"א): (ה) בית יוסף ד"ה י"ט ויש ויש (ה) שכן משמע הרמב"ם (פ"ג ה"א) אף שביירושלמי (פ"ג ה"א) שלנו משמע להפוך [וכן הוא גרסת הכל בו (ס"ט), גרסתו לא תנה כן: (ו) כן מוכח לקמן:

ו ונכסי טמא מלמטה) וסמ"ק
ז סמ"ק (פ"ג ה"א), * וקרי
להעמיד עלי משקלה
נים שדרכו להעמידו
ז * סמוך לתשכה
(נד) התפילין סמוך
מוך לתשכה שלא

ז (פ"ג ה"א) וקרי (לה) דלא
קמא דאיתא בקרא בסוף סוה"מ (ה"א)
והו רבה (פ"ג ה"א) ויש מהם פנה
מרו אף שלא במקום מנהג
ש"י. כן אברהם ר"ח טו
לו בו. ד"ר משה א"ת טו
למשמש, דש"א יש אפילו

וכו'. השעם (לו) דאף
וד יום, אבל בשבת
והו שכירו, וכן לשל
ה שטר מכירה לאינו
ז יודעים וכו'. ולא
יסור להעמידו בשבת
תו לשם מנהג לידע
פשה ריש בו מליקה
ו במקום סיון (פ"ג
לקמן בסוף סוה"מ
(ב) במקומו. והוא הדין
הדין קשיש לו שער
שבת, ואסור לצאת בו
תש"ש, (ו) אבל מתי
התחובה לו לצאת בו
וצא קנה, כנגזר שם
לקמן בסיון ש"א
רו תחיל ענה לגזרה.
קדמיות שרי לצאת
דלא הני אלא גזרה
יכה פוסקים ותמכר
שמוכה בסיון ש"ה
הגר"א בבארו, אסור
ז יושב ויוצא. הינו
לרשות, או יעבדו
רצונו לומר התפילין
עד שחשכה וצריך
ז ברשות הרבים כמו
אינו שוחק בראשו,
הם, אבל אם אוחזין
צ"ה הפצים, דמיסין
לרשות או שישאם
שדרכו להשמש בו,
קום שהמנהג להמיה
ב שבת. וקראו דהוא
ו מהתקלה:

שגור הדין (ו) וקרא (לה): (כ) ר"ן (טו): (ד) רש"י (לו) ד"ה גבה) (ה) ונתפרטתה (פ"ג ה"א) והמחבר העתיק לשון הטור ופרש המשנה להרמב"ם (פ"ג מ"ב) וכן דרושי רבי אקובא א"ר: (ד) כל בו (פ"ג ל"א): (ה) בית יוסף ד"ה י"ט ויש ויש (ה) שכן משמע הרמב"ם (פ"ג ה"א) אף שביירושלמי (פ"ג ה"א) שלנו משמע להפוך [וכן הוא גרסת הכל בו (ס"ט), גרסתו לא תנה כן: (ו) כן מוכח לקמן:

ר"י צילה שם, עירובין שם. והוא הדין לשבת, וכן נראה מדברי המוסקוס:

ש. ר"י [צילה מ, כ, חסופות ד"ה ולגרו] וכן פסק הרא"ש שם פ"ג סימן ט: ת. ר"י [שם]:

א. הרא"ש צפרק ד' דעירובין [סימן ז]:

א. ר"י שבת ריש סה, א; רמב"ם שבת ז, ו: ב. הרשב"א [שם ק"א, א ד"ה ומלחין] לשיטת הר"י [שם] והגאונים וכן כתב הר"ן צפרק (ב) [ג] צילה ז, ג, כ ד"ה ומהו עירובין כ"ג שבת [שם ד"ה ומלחין] והרב המגיד צפרק ב' מהלכות יום טוב [הלכה י, כ"י סימן מקטו עמוד קו ד"ה וכתב הרשב"א, שם ס"ח סימן ק"ב עמוד קטו הנה אות טו; ב"י שם ד"ה כתב המרדכי, שם המרדכי צילה רמז מרפ"ב שם רמב"ה סימן משקל]:

ג. שבת קכ"ב [ב"ה] משנה:

(ו) דאין הליכה עולה כו'. במדברי סוף פרק כל כחצי [שם רמז] נתן טעם לזה לפי שאין רגילות להביא צלילה ממקום רחוק כו'. ולפי זה דוקא אהך שמצוי מחוץ לתחום הוא חומרא ז', מה שאין כן צלילה דגים ולקטפת פירות שהוא במקום קרוב שפיר יכול להביא צלילה, משום הכי כתב רמ"א כאן, ולא לעיל כסעיף ז'. וצ"ע [סעיף ט] כתב צ"ח יש אומרים דכל מקום שהוזכר כבדי שיעשו אין הלילה עולה למשכן כו', ולא דין ועיין בסעיף ט"ו לקמן: (ז) אם הוא ספק אם בא מחוץ לתחום אסור. זה דעת הר"י [שם ריש סה, א]. והטעם, שמא הלך כל הלילה ולן מחוץ לתחום וצדוקר בא. וקשה, הא ספקא דרצנן יש כאן, דתחומין דרצנן. ונראה לי דמשום הכי התמירו כיון שאפשר להמין עד הערב ויהיה הישר גמור, למה יכניס עלנו כספק אסור, ודמלא למה שכמו צ"ח [סימן קכ סעיף א] דבר שיש לו ממירין אפילו צלף לא בטיל. ושם ראינו טעם זה בהרב המגיד פרק ב' דיום טוב [הלכה ז]

(יט) והוא שתהא מוקפת [כ"ב]. יכתב הרב צ"י [עמוד מעט דבור ראשון] ונפקא מינה שאם העיר אינה מוקפת לדידה ועירצו כולה או קצתה, אסור לנטול פירות אלו חוץ לארבע אמות, עכ"ל. כלומר דכלל עירוב צללו הכי אסור לנטול. וצ"ח עיין, דבאילו מוקף לדידה לא מהני עירוב, דהא אפילו של יחיד אסור לנטול צו, כמו שכתוב ריש סימן שני"ח וסימן שע"ב סעיף ב' עיין מה שכתבתי שם [ס"ק א] ועיין מה שכתבתי סימן מ"א ומה שכתבתי סימן שס"ג סעיף כ"ו בהג"ה [ס"ק ח] וסימן שס"ה סעיף ג' [ס"ק ט]. ובאמת אין זו קושיא, הרא"ש [עירובין פ"ד סימן ז] כתב דיו על אדם שילא חוץ לתחום או צהמות שהביא מחוץ לתחום או פירות ציוס טוב דמוטר לנטול, וצ"ח נמי [יש לומר] גם כן [כ"ב] דנמקוס שהניחן העכו"ם אסור להוליחן חוץ לארבע אמות, דאף אם הוליחן אחד שלש אמות אסור השני להוליחן אחר כך יותר מאמה אחת, כן נראה לי. ועיין סימן [כ"ב] מחוץ לתחום אסור. פירות, צו ציוס, ולערב מותר מיד, כמו שכתוב סעיף ז' וסעיף ח'. (ב אסור.) [כ"ב] ולפי זה אפילו ספק אם הוצא צבציל ישראל, וכן משמע בתרומת הדשן סימן פ"ג, ע"ש. ועיין סעיף ז' [ס"ק ט]: בא תולין דהק"ל. דרכי משה [סימן מקטו אות ה ד"ה ולדבר] תמה על זה, וכתב דגם זה ספק הוא. ומכל מקום מדלא הגיה כאן כלום נראה דדעתו להקל, מאחר דיש מקילין בכל ענין: בב שמי"א מ"ב. כתב העולם שבת [ס"ק כח] ונראה מדברי המוסקוס [שבת קכב, א ד"ה משקל] דאם מלאו חרש שוטה וקטן מים מותר ליהנות מהן, והטעם, דאין עושין כלל לדעת ישראל, עכ"ל. ועיין מה שכתבתי סימן שס"ב סעיף ז' [ס"ק טו] דדוקא צמולא ספך שנאבד אמרינן שעושה להנאח עלמנו, מה שאין כן בכיצור, כמו שכתוב סימן של"ד סעיף כ"ה צ"ח [עמוד מקלה ד"ה ומה], ואם כן הכא נמי אם מילא מים לצורך עלמנו אף בעכו"ם מותר, ואם לצורך ישראל אף בחרש שוטה וקטן אסור. ואם צא לומר דמירי צמכירו ולא גורין שמה ירצה צבצילו, זה לא נרמז בדברי המוסקוס. לכן נראה לי דלא דק, ולא עיין צ"ח שם [פרק טו סימן יב] שכתב צבציל דגמי אצירה לא נעשה האיסור צבציל ישראל, וכן כוונת המוסקוס:

הגהות והערות

[חא] ב"ה צ"ח במהדורת קראקא ש"מ. אן בדפוס"ר הטוסק "סימן תקנ"ט":

[חב] בדפוס של המג"א, ס"ק ז' נמשך עד "ועיין סימן שס"ט", שם המחיל ס"ק ט' ונמשך עד "ועיין ח"י, ושם המחיל ס"ק כ' מחיבת "ולפי זה".

ממהדורת פראג תקמ"ה נדפס כדלפנינו, ע"פ נחיש ח"י. ועיין זה הגיה מקור ח"י:

[חג] בדפוס"ר הטוסק "וצבצב נמי ג"כ". ממהדורת אמ"ד תקנ"ד (פרוסק) הטוסק "וצבצב נמי י"ל", ללא חיבת "ג"כ". ולפנינו נדפס כהנה מקור ח"י:

[חד] במהדורת וינהרסלטר תל"ג הטוסק "סוף סימן", וכן גרס מחליט השקל, וע"ש מה שצ"ח:

[חה] צ"ח, דהמגיד ששנה כתב כן מדליה, וכתב שם דהרשב"א [עבודת הקודש צ"ח מועד ריש שם] ה' אות ב' חלק ואמר דהטעם שמוקף ועול מקילין משום ספק מדבריהם. ועיין עבודת הקודש שם ע"ה ז' [סימן ד] אות נ"ג ופירוש סימן ח"ו אות ג':

[חו] עיין מה שכתבתי סעיף א' [ס"ק ז] וסעיף ב' [ס"ק ז], עיין ריש סימן ט"ו וסוף סימן כ"ה [בהג"ה]:

[חז] ב"י [פ"ג]

שם הרשב"א לענין זימן שחורים ומלא צבציל כו' [כ"ב]. אלא דמכל מקום צמה שכתב כאן צבציל צדיש פירות צעיר מצויים אין לתוש מספק כיון דטפי מסתבר לתלות צקרו צמול, אף צ"ח לי עיין דהא קיימא לן [רמב"ם ד"ה וזאת ושמירת נפש ט, ז] כרבי חיינא צפרק לא יחפור [בבא בתרא כג, ב] דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב ואפילו צקורבא דמזוי ומוכח, ואם כן כאן נמי נתלה הפירות צרו ש הוא מוך לתחום. וכי תימא שאני הכא דאין כאן אלא אסור דרצנן, דהא צפרק קמא צדיה דף ז' [ע"ז] מייתי להא דרבי חיינא על זימן שחורים ומלא צבציל, על כן נראה לי דהכא נקט דוקא מרי צמיי, משום הכי אין כאן רוב לאיסור, דודאי לא לקח אלא משלו, אבל אם היה לו שני צמיי מוך לתחום ואחד מוך התחום היה אסור, כן נראה לענ"ד:

ערך פ"ח פ"מהרי"ק"ש

באר היטב

סוף סעיף ח [והם עירובין מוקפת ד"ה]. ועיין סימן מ"א וסימן [מרפ"א] [ערך להם סוף א]:

(יב) דאין הליכה עולה כו'. במדברי סוף פרק כל כחצי נתן טעם לזה לפי שאין רגילות להביא צלילה ממקום רחוק כו', והוא אסור פירושו צו ציוס, אבל לערב מותר מיד, כמו שכתוב בסעיף ז' [ס"ק ט]. ומה שאין כן צלילה דגים ולקטפת פירות שהוא במקום קרוב שפיר יכול להביא צלילה, משום הכי כתב רמ"א כאן ולא לעיל כסעיף ז', ע"ש [ס"ק ז] והיה של שלמה פסק כסנכרא ראשונה, ועיין מ"א [ס"ק ית]: (יג) אסור.

(יב) דאין הליכה עולה מן המשכן רק צ"ח להמין ציוס ראשון צדי שיעשו: י' [כ"ד] ולאחרים מותר בו ציוס ב [כ"ה] ויש אומרים דלמי שהובא בשבילו מותר לערב מיד ב [כ"ה] והא דשרי לישראל לשלמל אפילו כשהביאו הגוי לעצמו דוקא בתוך ארבע אמות או בתוך העיר [כ"ה] אם היא מוקפת חומה ב' י"א [כ"ה] והוא שתהא מוקפת לדירה [כ"ה] דהיינו שישבה ולבסוף הוקפה [כ"ה] וסתם עיריות מוקפת לדירה וסתם מבצרים אינם מוקפים לדירה: [הג"ה] עיין לקמן סימן מ"א [כ"ה]:

ט' [ז] [ז] אם הוא ספק אם בא ב מחוץ לתחום אסור ב' [ז] דדוקא בגוי שאינו שרוי עמו בעיר אבל גוי השרוי עמו בעיר ופירות המצויים בעיר אין לחוש מספק ואפילו אם יש לגוי (י"ד) שני בתים ואחד מהם בתוך התחום בא תולין להקל ומותר לאכול אפילו למי שהובא בשבילו:

י' גוי כב שמיאל מים לבהמתו מבור שהוא רשות

כתב הראב"ד בשמעתא דנכסי הגוי [עירובין מו, ב], וכן דעת הרשב"א, בחידושי שם [ובעבודת הקודש ל"ז א' [שם]]. ור"ל, אף על גב ששיטתם דספק אסור, היינו במקום דאוקים אחזקתיה הוא לחומרא, אבל בלאו הכי אחזקי איסורא לא מחזקינן, דאם לא כן תיקשי ההיא דעירובין מ"ה ב' ואיבעית אימא הוי ספק כו'. והוה שכתב [הרי"ן שם] וכן כתב הראב"ד בשמעתא כו'. וכן כתב הר"ן בפרק ג' דיו"ט [ביצה יג, ב ד"ה ההוא] כבר כתבתי למעלה [שם סוף ד"ה ומיהו] דדוקא בגוי שאינו שרוי כו', אחזקי איסורא לא מחזקינן. וכן כתב המרדכי שם [ד"ה חרפה]. וכן כתב ראב"ה [סימן חסג] דדוקא בספק מוכן כו', אבל ספק כגון שיש לו שני בתים ואחד בתוך התחום שרי כו', דגריסין בעירובין ואיבעית אימא כו', כנזכר לעיל. ואף על גב דדבר שיש לו מותרין הוא, לא דמי להא דרב אשי בב"ב [ב' א], דהתם כי מוקמינן אחזקתיה הרי היא לא גולדה, וכן בספק צידה שלא ניצור. והוה שכתוב כאן ואפילו אם יש לעכו"ם שני כו', מדברי המרדכי, דלא כדרכי משה [סימן קטו אות ה ד"ה ולדבר] דתמה על כ"י [בשריט] שהעתיק דברי המרדכי, שהן כדעת רש"י [שבת קנא, א ד"ה שמואל], וכתב ולא דמי להא דרשב"א [הג"ה]. אבל ליחא, דההיא דעירובין על כרחך צריך לומר כדברי מרדכי, והוא גם כן דברי הרשב"א ור"ן, וכנזכר לעיל:

אוצר מפרשים

1 [שם פ"ג י"ב] כאן מסיים ס"ק י"ח, ואח"כ צריך להיות ס"ק י"ט והוא שתהא מוקפת, כתב הרב ב"י ונפקא מינה וכו', ועיין סימן שמי"ט. כאן מסיים ס"ק י"ט, ואח"כ מתחיל ס"ק כ', ותיבת (ב אסור) נמחק:

ד. שם צניימא:
 ד. משנה ט:
 ה. הר"ן פסק ג' דבינה
 יג. א ד"ה אכל מ"ת [טז]
 וכמסקנת המוספות [שם]
 שם ד"ה משקה [והרא"ש]
 [שם פסק טו סימן יג]:
 ו. מוספות שם (כ"ה) וכן
 כתבו המרדכי פרק כל
 כתבי [שם רמז ה] ושאר
 פוסקים [הגהות מיימוניות
 שם ו אות ה, שם סמ"ג
 לאין סה עמוד רכז, ספר
 הגהות סימן רנז]:
 ו. שבת שם צניימא:
 ה. שם צניימא:

כג צברמליית מותר. כיון שהוא דרנבן, עיין מה שכתבתי ריש
 סימן רע"ו: כד הווא"ז ואפשר. אבל אם אין הישראל יכול
 לילך שם, ויגון להיכא סכנת דרכים, אסור, כמו שכתב סעיף
 י"א. וזנהר אף צהמה שרי (מרדכי שם רמז מד). כתב העולם
 שבת [פ"ק לן לר"מ [במוספות שם],
 דאם יש נהר תוך המוס, אף
 אם הציא העכו"ם מים מנור
 שהוא רשות היחיד לרשות הרבים
 מותר להשקות צהמתו משום
 דאף אי צעי היה משקה אותה
 מנהנה, וזרמימו מהרא"ש [שם],
 ע"ש [טז]. ולי נראה דזה לכולי
 עלמא אסור, דאטו עכו"ם
 שהציא פירות מחוץ לתחום ויש
 לישראל פירות כיוצא בזה יש
 מותר לאוכלן. וזרמימו מהרא"ש
 אינה כלום, דאף סיים הרא"ש
 והא לא מסתבר כלל, משמע דאף
 רבינו חס מודה בזה לאסור. וכן
 משמע צר"ן [שם מו, א ד"ה מילא]

ציונים פ"רמ"א

- (ו) טור (עמוד העט) בשם
- ר"ת [שבת קכב, א מוספות
- ד"ה משקה]:
- (ז) כל ב"י:
- (ח) דברי עצמור:
- (ט) סעיף ה:

הגהות והערות

- [ח] עיין פתחה שבת טולג
- מ"א אות ה:
- [חח] תוקן ממנהרות
- אמ"ד ח"פ:
- [טז] הבי"ה הביאו רק לעיין
- שאסור אפילו לישראל אחר,
- ע"ש:
- [ז] עיין מג"א ס"ק כה
- ובהערה נב:
- [א] העזיית שבת שם הביא
- רואה מהמוספות הג"ל ועיין
- עולה שבת ס"ק לו:
- [ב] בכ"ז בו [סימן לא ל]
- [ג] הוצא שיער ר"ת. ומה
- שכתוב דברכי משה שם
- "ועכשיו נהגו להקל וכו",
- מקורו ככל זה [שם לא, א]
- אף לא נמלא שם שומר
- לכתחילה לומר לגוי. ועיין
- אליה רבה [פ"ק כל] ושעמ
- אדם [כל סג אות ג]:
- [ג] ההבחיית השקל לין
- לפ"ק ב אף שם לא הוזכר
- הגהות מרדכי:
- [ד] תוקן ע"פ דמשק
- אלעזר:
- [ה] עיין נרכה אליהו
- הערה 15 שיער דל"ל
- "צמחה השני":
- [ו] תוקן ממנהרות וילג
- מרי"ט:
- [ז] עיין מה שכתבתי סימן
- שכ"ז סעיף ג' [פ"ק ג]
- וסמן קמ"א סעיף ה' [פ"ק
- יא]: (גליון פ"א)

(ח) אסור בכ"ז מיני תשמיש. כיון דאשתענדא ציה מלאכה
 לאורייתא: (ט) ויש מתירין. פירוש צברמליית: (י) ואף ע"פ
 שיש דהחמיר בדבר בו'. קשה לי מאי שנא ממה שכתוב
 צניימא רע"ו סעיף ג' [נהגה] דמותר לומר לעכו"ם לילך עמו
 וליטול נר דלוק הואיל ואינו
 עושה רק טלטול בעלמא, הכא
 נמי כן הוא דלא עביד העכו"ם
 אלא טלטול בעלמא חוץ לעירוב:

היחיד לרשות הרבים (ח) מותר לישראל להשקות מהם
 בהמתו והוא שאין הגוי מכירו דליכא למיחש שמא
 ירבה בשבילו ד' ואם מילא לצורך בהמת ישראל

(ח) אסור (ל) בכל מיני תשמיש (לג) אפילו [ל] ישראל (מ)

אחר (ל) ואם מילא מבור רשות היחיד כג לברמליית מותר
 הגה (ל) ויש מקילין ואומרים דאף אם הוצא דרך רשות הרבים לצורך ישראל מותר לאדם לשמור
 מהם בד הואיל ואפשר לילך שם ולשמור (ט) ויש מתירין אף לכתחלה (ל) וכן נהגו
 הימר לומר אף לכתחלה לגוי להציא שער או שאר דברים דרך כרמליית או בלא עירוב (י) [לח"ט] ואף
 על פי שיש להחמיר בדבר מכל מקום אין לנחות ביד מקילין לצורך שבת ושעת הדחק דאף יש להקל
 צמחיה לגוי לצורך כמו שכתבתי סימן ט"ז (י) וכל שכן צמחיה גוואל:
 יא (מ) ליקט גוי עשבים בו לצורך בהמתו אם אינו מכירו (מ) מאכיל אחריו
 ישראל שיעומד בפניה בענין שלא תוכל לנמות אלא דרך שם (ט) דאלו
 להעמידה עליהן אסור דחיישינן שמא יבול בידו ויאכילנה כז והם מוקצין

ועיין סימן רע"ו [סעיף ז]: כה ויש מתירין וכו'. חפשתי בכל בו ולא מצאתי זה [ב], וגם
 לא כתב מקום מולאו, וגם בכתוב מהרי"ל סימן קט"ו [קט] כתב דר"מ [הג"ל] לא התיר אלא
 דברכי משה [אות ד סוף ד"ה ר"ח] לא כתב המאור [שם] [עיין סימן ט"ז סעיף ה'], ובמקום שזמי שער יש ונהגין הימר להציא בלא עירוב
 דיעבד אבל לכתחלה אסור, וכן כתב המאור [שם] [עיין סימן ט"ז סעיף ה'], ובמקום שזמי שער יש ונהגין הימר להציא בלא עירוב
 וסומכין שהעכו"ם עזמו שמה גם כן מותר לישראל קעבד. ועיין סימן רע"ו סעיף ג', ואפשר דהיינו היש מתירין. ועיין מה שכתבתי
 מכירו אסור, כל שכן כאן דעיקר אדעתא דישאל קעבד. ונראה לי דאין להקל אלא לצורך, כמו שכתב רמ"א. וליתן לו מעות צמח
 סימן ט"ז ס"ק כט (י) צמח מרדכי שבת רמז מט). ונראה לי דאין להקל אלא לצורך, כמו שכתב רמ"א. וליתן לו מעות צמח
 נראה לי דאסור, כמו שכתבתי סימן קמ"א [פ"ק ז]: בו לצורך בהמתו. ולר"מ אפילו ליקט לצורך ישראל שרי, כיון שהצמחה
 הימה יכולה לילך בעצמה ולאכול שם, כמו שכתב סעיף י', אם לא שעומד בעצב הנהר (מוספות שבת קכב, א ד"ה משקה ומגיד משנה
 שבת ו ג). והמאור [שם מו, א ד"ה ה] כתב, במקום שאין שם הרבה עשבים גללים צמחור אסור, דאין דרך להאכיל בו צמחור
 "דקאי לה צמחה ואלוה, אם כן אהני מעשיו. העזיית שבת ס"ק ל"ב העמיק כאן דברי הגהות מרדכי [שם רמז מד], ולא הרגיש
 שדבריו סותרין זה את זה, כמו שכתב רבי צ"י סימן ט"ז [עמוד רפ"ה וכוונ], ואין צמח לורך: כז והם מוקצין. עיין מה שכתבתי
 סימן שכ"ז סעיף ג' [פ"ק ג] וסימן תק"א סעיף ה' [פ"ק יא], דלא כעולם שבת [כאן ס"ק לז]:

ערך פ"ח פ"ה ריק"ש

סוף פ"ה יא [ליקט גוי עשבים לצורך בהמתו בו]. ובמג"א מביא כדלכתא בסימן ט"ז [סעיף ג] וסימן קט"ו [סעיף ו], ומג"א עיר שרובה גוים היא, ואם חזקן לו למוכרם
 ישראל זה בלבד, וקיימא לן דכל המביא לצורך הרוב הוא מביא כדלכתא בסימן ט"ז [סעיף ג] וסימן קט"ו [סעיף ו], ומג"א עיר שרובה גוים היא, ואם חזקן לו למוכרם
 לגוים בדרך מוכר אומם. ועיין סימן רע"ו דין ב' [נעדר להם] וסימן ט"ז דין א':

באר היטב

כג מחמיר גם כן, וכתב יש לירא שמים להחמיר, הגא"א. וליתן לו
 מעות צמח אסור לכו"ל עלמא, מ"א [סם]:

(טו) ויש מתירין. פירוש, צברמליית, [ט"ז ס"ק ט]. ועיין מ"א [פ"ק כה]
 שהעלה דאין להקל אלא לצורך, כמו שכתב רמ"א. (ובספר אליה רבה ס"ק

ביאור הג"א

[לב] [סעיף י] בכ"ז מיני בו'. מנר וכבש [שבת קכב, א]. דלא כיש אומרים
 [במוספות שם ד"ה משקה] דוקא בשתייה: [לג] אפילו. מההיא דיו"ט שם
 [בינה כו, ב] דחילק בתחומין, ולא חילק ברישא אם יש בו ולערב בו':
 [לד] ואם מ"א בו'. מההיא דתחומין שם: [לה] והגה ויש פקידין. מדנקט
 [שבת קכב, א] בהמתו [מוספות שם ד"ה משקה], ועוד הביאו ראה מעירובין
 מ"א ב' אמר רב פפא פירות כו'. ועיין תוספות שם ד"ה לא כו'. וכן הא
 דנקט בהמתו דחה ר"י [מוספות שבת שם] דנקט לרבנות דלא גורמן שמא
 ירבה אע"ג דבהמה רגילה לשתות הרבה. ועיין ר"ן בפרק ג' דסוכה ויהא א
 ד"ה ואמר רבא וכן הירטב"א שם [לו, ב ד"ה אמר רבא ויהא ויהא א
 שכתוב בסוף פרק ג' דעירובין ג]. א בגזל אסא בכדי שיעשו, אף על גב
 דיכול לארוחי במחור כמו שכתוב בסוכה שם, ע"ש: [לז] ויש מתירין.
 והוא דעת רבי"ה [סימן שצא עמוד 444] והביאו בהגהות אחרונות דמרדכי
 סוף פרק (כ"ז) [יש] [שבת רמז מד], ע"ש היטב שכתב שלשה חילוקים,
 כאי גוואא אפילו בדאורייתא, ומשמע שם אפילו לדבר הרשות שברישא,
 וסיפא הזכיר לדבר מצוה, אבל כאן כתב סתם ובמקום מצוה מותר אמירה
 בדרבנן דוקא, ובמקום דאחי לאחלופי ברשות הרבים אפילו בדרבנן
 ובמקום מצוה אסור, ע"ש. ועיין סימן רע"ו סעיף ג' בהג"ה, ועיין מ"א
 שם ס"ק י"א בשם הגהות מיימוניות [שבת י"א אות ה] וז"ל, ר"ת התיר כו',
 ומשמע דאף באיסור דאורייתא, דקאמר שם אבל אסור שידליקנה עכו"ם
 שהיר דבר כו': [לח] וכן נהגו כו'. כמו שכתבתי בסימן (ש"ד) [שז] [יז] סעיף
 ה', וכמו שמבאר והולך: [לח] ואף ע"פ. דדוקא משום צער גדול, ואף בכהאי גוונא יש אסורין [סימן שז] שם, ואף בהיתר הראשון [ה] כתב והחמיר
 תבא עליו ברכה, עיין שם במ"א [סימן רע"ו שם]:

הגהות רע"א

(ה) [ש"ע סעיף ו] מותר לישראל להשקות מהם בהמתו. נמתיקין
 וצרימא [שבת קכב, א] קמי משקה אחריו ישראל, וכן הוא צברמ"ם [שבת ו ג],
 וכן הוא בסמוך בסעיף י"א, וכתב רש"י [שם ד"ה מאכיל] דדוקא נקט אחריו,
 דניכר דמילא הנכרי לצורך עזמו. ולא ידעתי למה לא הוצילו דברי רש"י אלו
 להלכה: (ו) [פ"א ס"ק כד] כגון דאיכא בבנת דרכים אסור. ונראה לענ"ד
 דאם העכו"ם הביא דרך רשות הרבים והיה גם כן חוץ לתחום, אף ליעת היש
 אומרים נקטין ח' דמשום מחומין לא צענין כדי שיעשו, מכל מקום בזה צענין
 כדי שיעשו, דעשה העכו"ם מלאכה לאורייתא צענין ישראל צמח שהציא דרך
 רשות הרבים, דאף לא היה יכול הישראל לילך לשם ולשמור כיון דהוא חוץ
 לתחום, בזה צענין לכו"ל עלמא כדי שיעשו. ועיין צבר"ן פרק ג' דסוכה דף
 ר"ע ע"א [י"א, א ד"ה ואמר] שכתב כיוצא בזה, ודו"ק: (ז) [שם ס"ק כז] בדקאי
 ד"ה באפדה. משמע דעל ידי העמדה ממש אוכלת אף במקום שאין שם עשבים
 הרבה, וקשה לי אם כן צענין יקשה הא אין צורך למלאכה הנכרי דאף יכול
 להעמידה על מחובר, דלעיל סוף סימן שכ"ד סעיף י"ג, וצ"ע. ואחר כך ראימי
 שגם צעל מחליט השקל עמד בזה ונתקח הנהגה: (ח) [ש"ע סעיף יא] מאכיל
 אחריו ישראל. דמוקדה מותר בהנהגה, עיין מג"א ס"ק ט"ז: (ט) [שם ד"ה]
 להעמידה עליהן אסור. ובהספון ליתן מוקדה לפני צמחה היכי דיכול
 לטלטלה, כגון שנטל גרף של רע, נראה לענ"ד דמשמע מדברי רש"י בשבת דף
 קמ"ג ע"א [ד"ה גרף] דשרי:

וכמו שמבאר והולך: [לח] ואף ע"פ. דדוקא משום צער גדול, ואף בכהאי גוונא יש אסורין [סימן שז] שם, ואף בהיתר הראשון [ה] כתב והחמיר
 תבא עליו ברכה, עיין שם במ"א [סימן רע"ו שם]:

14

דרך בישול בכך אבל להטמין תחת הבגדים הנתונים על גבי המוחם וודאי אסור: הג"ה וה"ה שאסור להניחו על גבי יורה אפילו גרופה וקטומה (מג) דלא התירו אלא חזרה וכדרך שנתבאר, ויש מחמירין ליתן (מד) לתוך התנור שאפו זו מצד יוס דנאחר שלא הטמינו זו רק אפו זו מצד יוס לא נאחר זו רק הכל מעט (מה) ואין לחוש לבישול (כל זו) (מו) ובלבד שלא נטען לגמיו (מז) ויש

תוספת שבת

ליכא למיגזר דכיון שאין דרך בישול בכך להניח ע"פ קדירת חמין ולכך שרי, ובס"ג מיירי שהניחה ע"ג קדירה ריקנית ומקרי דרך בישול, ולכן לא שרי אלא חזרה דווקא, [ח] וכאן שרי ליתן עליה אף לכתחילה, מיהו אם יש שומן בתוכה אית ביה איסורא אחרוני משום נולד כמ"ש סי' שיי"ח סי"ו ע"ש: (מג) דלא התירו אלא חזרה. וכאן דמושיב לכתחילה יש לחוש שמא יחתה בשעה שמושיב אותה כי כן רגילים לעשות: (מד) לתוך התנור שאפו. הטעם שהרי אין בזה חשש חיתוי כלל שהרי גרפו התנור מבע"י, ואפילו לא (מא) קטמה אותה מ"מ הרי כבר נתאכלו וכבו כל הגחלים שבתוכה, ואין צריך ליזהר שלא ישאר שם גחלת כלל כיון שאין שם אלא הבל מעט מה שנשאר מאתמול הוי כגרופה וקטומה, כ"כ הכלבו ומיירי בחזרה עיין בסמוך: (מה) ואין לחוש לבישול. אין כוונתו לאיסור בישול דהא מיירי כשלא נצטנן לגמרי כדמסיק ובלא"ה לית ביה משום בישול כמ"ש ס"ב, אלא דר"ל דלא חיישינן שמא יחתה לבשלו: (מו) ובלבד שלא נצטנן לגמרי. כתב המג"א דאם נצטנן לגמרי אז אפילו בדבר יבש דלית ביה בישול מ"מ אסור כשנצטנן לגמרי דהוי כמניח לכתחילה דאסור אפילו בגרופה וקטומה משום גזירות חיתוי כמ"ש סי"ג, דלא התירו אלא חזרה וזה לא מיקרי חזרה עכ"ל, ואמת שהדברים (מז) מוכרחים כן דכיון

ביאורים

במלאה, דהרי אינו מקום הראוי לבישול, משא"כ להחזיר"ה, הרי יש כאן חוס האש ממש, ועי' בשו"ע הרב שדייק לכחוז בתוך הקדירה].

והפמ"ג בא"א ל"ג מפרש באופן אחר קצת והב"ל בד"ה וזהו ציאר היטב כוונתו דכשמניח ע"ג ריקנית הוי כמנוח ע"ג כירה גרוף וקטום אבל ע"ג מליאה הרי הוא כלא מונח ע"ג הכירה בכלל, וע"ע במתנה"ש, ובתהלה לדוד ס"ק י"ח ובשו"ת מהר"ם שיק אור"ח סי' קי"ז.

[ט] במחצה"ש ס"ק ל"ו מתוך דבישול וחזרה תלויין הא בזה, אבל נלענ"ד דהתו"ש לשיטתו לא ס"ל כן דהלא כתב בכללי שהייה והטמנה (בסוף סי' רנ"ט) דלהחזיר במקום יס"ב אסור משום איסור חזרה, אע"ג דלענין איסור בישול אינו אסור אלא כשנותנו במקום שיוכל להתחמם עד יס"ב, אבל במקום יס"ב אין זו איסור בישול כמבואר בס' שיי"ח, הרי דייני בישול וחזרה תלוין, וכ"כ השו"ע הרב בקו"א ס"ק ד' עיי"ש. ואפשר דהמתנה"ש ס"ל דגם בחזרה אינו אסור אלא כשמחזירו למקום שעשה יס"ב וכ"מ

ציונים

(מא) לכאורה פירושו דאפילו לא גרפה, ומדא מינייהו נקט, וכ"מ בשו"ע הרב סו"ס י"ט. (מז) עי' בנה"ל ד"ה ובלבד שלא, דהציא מהגר"א דאין איסור חזרה משום נטען והוא לשיטתו במש"כ ס"ק ז"ג ובשעה"ש שם, ולכן אין לו ההכרח של החו"ש.

15

יא ^א מי ששכר לו נכרי בקבלנות להוליך סחורתו למקום פלוני ובא הנכרי ולקח הסחורה מבית ישראל בשבת אע"פ שאין כאן איסור אלא מפני מראית העין כמ"ש בס"י רמ"ו (סעיף ד') ראוי לקנסו בממון לפי עשרו או במלקות כפי ראות עיני בית דין אם אין לו ממון ואם ^ב טעה ששכר שמוטר אין קונסין אותו ונאמן לומר שעשה בשוגג ואם לקח הסחורה מביתו מבעוד יום אע"פ שמפליג מן העיר בשבת מותר כמ"ש שם :

יב ^א דבר שאינו מלאכה ואינו אסור לעשותו בשבת אלא משום שבות מותר לישראל לומר לנכרי לעשותו בשבת והוא שיהיה שם מקצת חולי ^ב אף על פי שאינו כולל את כל הגוף ולא סכנת אבר או לצורך מצוה אומר ישראל לנכרי לעלות באילן כראש השנה כדי להביא משם שופר לתקוע בו או לומר לו שביא לו חמין בשבת מחצר לחצר שאין ביניהם עירוב (או דרך כרמלית עיין במ"ש סי' שכ"ה (סעיף ט"ו)) כדי להרחיץ בהם המצטער ויש אומרים שהוא הדין במקום הפסד לא גזרו על שבות כגון לטלטל ע"י נכרי סחורה מוקצה הנפסדת ע"י גשמים (ואפילו להביאה לבית דרך כרמלית אם אי אפשר בענין אחר) ויש לסמוך על דבריהם במקום הפסד גדול (והוא הדין לצורך גדול אע"פ שלא שייך שם הפסד) וכל זה בדבר שעושה אותו הנכרי בשבת כדרך שהוא עושה בחול אבל דבר שמשנה בעשייתו מדרך החול אף על פי שהוא שבות גמור מותר לעשותו אפילו ע"י ישראל במקום צער כמ"ש בסמ"ח שכ"ח (סעיף ז') ויש אומרים שהוא הדין במקום הפסד ^ד ויש לסמוך על דבריהם במקום הפסד גדול (עיין סי' ט"ו):

יג ^א אסור לאדם לחשוב חשבונותיו בפיו בשבת גזרה שמא יכתוב בין חשבון העתיד להיות בין חשבון שעבר כבר אלא שצריך לו עדיין לידע אותו כגון כך וכך הוצאתי על בנין פלוני לשכר הפועלים ועדיין נשאר בידו משכר הפועלים שצריך לידע מה שנתן להם כדי שידע מה שמגיע להם עדיין ^ב ואפילו אם לפי חשבון לא יגיע להם כלום מכל מקום עכשיו קודם החשבון זה מסתפק לו שמא מגיע להם כלום הרי זה חשבון הצריך לו ויש לגזור שמא יכתבנו לזכרון אבל אם ידוע לו שאין מגיע להם כלום ממנו הרי זה חשבון שאינו צריך לו כלל ומותר לחשבו בשבת וכן כמה סאים תבואה היה לנו בשנה פלונית כמה דינרים הוציא בחתנות בנו וכיוצא באלו שהם בכלל שיחה בטלה המחשב אותם בשבת כמחשב אותם בחול ובלבד שלא ירבה בהם שאסור להרבות בשיחה בטלה בשבת כמ"ש למעלה (סעיף ב') :

יד ^א מותר לומר לפועל הנראה בעיניך שתוכל לעמוד עמי לערב אע"פ שמתוך כך מבין שצריך לו לערב לשוכרו למלאכה לפי שלא נאסר אלא דבור מפורש שנאמר ודבר דבר אסור ההורר דהיינו מה שמבין מתוך דבריו הרי זה מותר ^ב אבל לא יאמר היה נכון עמי לערב שזהו כמדבר בפירוש שרוצה לשכרו :

טו ^א לא אסרו לדבר בחפציו בשבת אלא בחפצים האסורים לעשותם בשבת ואי אפשר להמציא צד היתר בעולם לעשותם בשבת ואפילו אין האיסור אלא ^ב מדברי סופרים כגון לומר לחבירו או לומר על עצמו בשבת שיביא למחר פירות ^ג המוקצים לתוך ביתו אף על פי שהם היום בתוך התחום ואפילו ^ד בתוך העיר המעורבת מכל מקום טלטול מוקצה אין צד היתר בעולם לעשותו בשבת (כשצריך לגוף המוקצה עיין סי' רע"ו (סעיף י')) אבל אם יוכל להמציא צד היתר לעשות בשבת אותה מלאכה עצמה שרוצה לעשות אחר השבת מותר לומר בשבת על עצמו או לחבירו שיעשנה אחר השבת (רק שיזהר שלא להזכיר לו לשון שכירות כמ"ש בס"י ש"ו (סעיף ד')) אפילו אם עכשיו אין שם אותו צד היתר כיצד ^א אומר אדם לחבירו לכוך פלוני אני הולך למחר לך עמי מפני שיוכל להמציא צד היתר בשבת אילו היה שם בורגנין אף על פי שעכשיו אין שם בורגנין ^ב (מפני שענין איסור דיבור בחפציו הוא מה שמתעסק בשבת בדברים האסורים היום לא נאסר אלא להתעסק בדברים שאיסורם נתלה בגופם אבל דברים שאיסורם נתלה בדבר אחר ואילולי אותו דבר היו דברים אלו בעצמם מותרים בשבת מותר להתעסק בהם כדבור לעשותם אחר השבת שהרי הוא אינו מתעסק באותו דבר הגורם להם האיסור אלא באותם דברים שהיה להם היתר מחמת עצמם אילולי אותו

דבר

כלל אסור להרבות
 שם שסיפור שמועות
 אבל גם בחול אין
 ואינו מתענג בריבוי
 ירו :

ל לשופט מדוע לא
 ננו בשבתות הבאות

ז בזה :
 ו מבעוד יום לעשותו
 קודם השבת לשכור
 ולא ^א חומרא בעלמא

לרמוז לו לעשותו
 בענין שיבין מתוך
 כדי שיבין שסיור
 ג ברמוז ואפילו אם
 וות בידו אם עושה
 רע"ו (סעיף ג) אבל
 זשבת או לרמוז לו
 מר ודבר דבר ואם
 מנו לעשות מלאכה
 ורה שאין הישראל
 זמן שאינה פתוחה
 ברמוז אלא שהנכרי
 להשלים פעולתו

שבת שעברה אע"פ
 ום כיון שאומר לו
 זבאה אלא שהנכרי
 יך למחות כשרואה
 חפצים של ישראל
 רמ"ד ורנ"ב):

חפץ פלוני אם אותו
 ות קטנות שהרי זה
 'תן לו מעות מטעם
 ' מעות אפילו בערב
 גי שבת מיד ויצטרך
 וכן הדין לענין כל
 בשבת כי אי אפשר

חפץ פלוני למחר
 'אתן לך ריוח :

מי

בדי"א בגרופה אצל אינה גרופה גבה אסור וסמוך לה מותר, והנה אסרין כאן ע"י א"י כל השבותין בין האסורין משום ציטול כגון תצטיל לנטען לגמרי כנגד המדורה או ע"ג מיהם וצין האסורין משום חזרה כגון אלו שהיו מועמנין ועכשו רואה להניח על הכירה או אלה, או שהסרין מעל הכירה ורואה להחזירן לחוכה שאלו אפי' חמין אסורין.

והנראה דעת הרמ"א לאסור כן אמירה לנכרי ולא דמי לשבות לשבות במקום מלוא דמחירין כדליתא סי' ש"ז ס"ה, דהכא צלנטען לגמרי בדבר שיש בו מרק לדעת האסורין יש בו ציטול דאורייתא, ודבר יבש או תצטיל חס ונתן ע"ג כירה או חוכה או סמוך לה בחד מהאופנים האסורים לא שייך להחזיר משום שבות לשבות דחין האיסור הנתיב אלא מניחות מלצ זה אסרו חכמים ששרשו שמה יתחב והכל בכלל הגזירה חס יעמידו בעצמו או ע"י נכרי ואפי' העמיד נכרי או קוף חייב להסיר וכמו קדירה צטיל ולא צטיל העומדת מע"ש משקדש היום חייב להסירה וכמש"כ במ"ב סק"י ה"ג היכי דאסרו חכמים החזרה, ונתן ע"י נכרי גרע מנתן קוף שברי זה נתן ממש ומ"ל צידים ומ"ל ע"י גרמא דירי, ובמ"ב צב"ה"ל כתב חזרה אחרונים להקל לנזק שבת אמורה לא"י היכי דהאיסור משום חזרה ולהאמור חין לנטות מדעת האסורין צבה, ואמנם ליתן כנגד המדורה או ע"ג מיהם תצטיל לנטען לגמרי שבת הרמ"ב להקל כדעת הר"מ והרשב"א דאפי' לנטען לגמרי אין בו משום ציטול ונכרי דמחמירין ע"י ישראל, ע"י א"י חין להחמיר, הדבר מסתבר, אחרי שאלו מקולין ע"י ישראל צל לנטען לגמרי והוא ע"כ כדעת הר"מ והרשב"א והר"ן וכמש"כ לעיל.

ולהאמור יש לשי' צטווחא דהרמ"א ליתן ע"ג התנור ע"י א"י קדם שהוסק ואח"כ מצעיר ה"י את התנור ונהי דליכא משום אמירה לנכרי צמה שמצעיר התנור אפי' בקדירה לוננת שעוקרו משום היסק התנור להחם הבית ואע"ג שיש כאן פ"ר של הביטול מ"מ לא אסרו אמירה לנכרי כה"ג וכמש"כ במ"ב, מ"מ כיון שניתן לדעת ישראל שחשאר הקדירה ע"ג כירה שאינה גרופה למה חין זו בכלל גזירת חזרה ומה תועלת שריוחה יש צבה שצטעט הגתה הקדירה עדיין לא הוסק התנור מ"מ מתקיימת מחשבתו להחם התצטיל המוחר ע"ג כירה שאינה גרופה שאסרו חכמים משום גזרת חיתוי, וע"כ צ"ל דחשבו הדבר לשהי' מע"ש ולא כחזרה כיון שצטעט הגתה התנור לונן, ואמנם י"ל דהחזרה ע"ג התנור צתנורין שפתחין מן הכד חינו בכלל ע"ג הכירה דתירות שלהן עיקר הביטול הוא ע"ג גזן ואפי' מעמיד ע"ג הביטוי חין הכיסוי הפסק שהביטוי דק והחוס עובר בעדו ודרך לבשל גם על הכיסוי אצל ע"ג התנור חין דרך לבשל וחומר מועט מפני עזי הכיפה וחין משמשין שם רק לשמירת החום והשיב כמות נגד המדורה או ע"ג מיהם שעל האש, או ככונן, וזו כונת המ"ב ס"ק פ"א, ולפי' ה"ה מותר ליתן גם אחר שהוסק, והי דמחמירין לאחר שהוסק אצל קדם שהוסק מקליטין, וכן מקליטין לאחר היסק צנות דק להפסיק ולמטע חומר.

מ"ב ס"ק ל"ה הזכיר חזרה על התנור כוש בו משום ציטול וחין בו משום היסור החזרה וכ"כ צטעט"ל אוח ל"ה וחיו מוצן דע"ג התנור הוצר כאן צדין היסור חזרה: **ובמ"ב** צב"ה"ל ד"ה להחם ובמ"ב ס"ק ק"ג, ואמנם חזרה ע"ג תנור צצק ע"ג מיהם מותר חס כבר עממו הגתלים והי הן קטומות, וזה"ל ה"ה לנזק לפרש, ואינו כונתו למש"כ במ"ב פ"א דע"ג התנור לידן חשיב ככונן.

והנה אי מעמיד קדם שהוסק התנור הוי ג"כ כמשהה צתה"ל צצבת למדו חס סוף אש לצות להתנור כמו מכוונה השמלית שהיבן מע"ש לצות צטעה פלונית, אסור ליתן לתוך התנור קדם צבה האש אפי' תצטיל שצטל כ"ל ואפי' הוא חס וצדין היסור חזרה דחשיב כמשהה צצבת, ואפי' אי בתנור שמוסיק לנכרי לא חשיב משהה החם מחוסר מעשה של בעל צחורה אצל הכא דסוף חוס לצות מעצמו נראה דחשיב משהה.

כב סימן רנ"ג ס"א או שהי חו שלא נתבשל כלל, במ"ב ס"ק י"א כתב דאפי' הוחם מותר כיון דעלם הביטול לא נתבשל כלל, ונראה דר"ל דהוחם ולא הגיע ל"ם אצל כל שהגיע ל"ם היינו התחלת

מצע"י לא חיישינן דלמא אחי לתחויי אצל ודאי להעמינו בתוך גתלים לנזק מחר צבה ודאי מסתברא כפר"ח דאסור, ולא נחפרש טונה ז"ל מה בין רישא לסיפא, אי רישא לנזק לילה וסיפא לנזק מחר, הלא העמנה לנזק לילה נמי אסור, גם לשוננו ז"ל לא משמע דצא לחלק בין לנזק היום לנזק מחר, ואי כונתו לחלק בין מעמיד ע"ג גתלים למקוף הגתלים סביב הקדירה הו"ל לפרש, ונראה כונתו ז"ל לחלק בין מעמיד ומכוין להעמנה ובין משאיר הקדירה צלה כונת העמנה.

כתב במ"ב סי' רנ"ג ס"ק ס"ט דמותר להעמין צצבת בדבר שאינו מוסיף הצל צזמן שהקדירה מגולה למעלה, ע"פ דברי הרמ"א שאין העמנה אלא ח"כ הקדירה מכוסה למעלה, ולהאמור לעיל הדבר י"ע וחין מקום להקל צבה, והעמנה צגתלים יש עוד דה היתר מדעת רש"ם וכמש"כ לעיל אצל העמנה צצבת חין שום סניף להקל וחין להקל צשום העמנה המשמרת את החום אף שאין כל הקדירה מכוסה.

כתב במ"ב סי' רנ"ז ס"ק כ"ד צשם רש"ל דאפר חס או שארי צצדים חמים לא מקרי דבר המוסיף הצל והוא ע"פ דעת ר"ב צתוי מ"ח א' וה"מ שהביא ח"ה [אלא שלה"מ אף ציש צבה גתלים וצבה החמיר רש"ל] ומיהו לא הקילו צבה הר"ש והטור, ובמ"ב ס"ק י"ג כתב צשם אחרונים להקל צצבה ע"ג כירה גרופה וז"ס צצנדים משום דיש כאן סניף מדעת רמב"ן דלא מרפין שרי' והעמנה למחש צעמין צמוסיף הצל, אצל העמנה גמורה דאפר חס לא מנינו שהקילו, ואמנם חס יעטן קדם שחשכה אף שהי' עדיין חס צביה"ש ודאי יש להקל.

כ במ"ב סי' רנ"ז ס"ק מ"ז הביא פלוגתת אחרונים ז"ל אי מהני שריק לעמין העמנה, וכצ"ד דצ"ל מצוחר להיתר, וקרוצ הדבר שאילו ראוהו המחמירים לא היו מחמירים, ונראה דחין מדברי ה"מ סמך לד"ו והעמנה צצרך כעט שהצכיר לא היה כלל צגתלים אלא אצל הגתלים אי גריף או על צבי פעטעט שברי הכיר חיתוי צטיל, [וב"ב דצרו ס"ל דהעמנה אסור אפי' צצטיל] וגם צמה שסיים צהעמנה ריונום ורפת שהם מעמיינים צגתלים משמע דצרישא לא חייבי צעממין צגתלים, ואילו כל ההיתר צהעמנתם על ארץ כעטן הוא משום דצריק וצצרך ריונום ורפת לא היה שריק היה ראוי לנזק ולהדגוש החילוק צדיניהן אלא צצ"ל מילי מילי נקט והעמנה ארץ כעטן ודאי שרי שהם נותנים צתנור ולא צגתלים וצריק.

כ רנ"ג ס"ה בצגה' לכן אסור לומר לא"י להחם הקדירה חס לנטען כו', פעמים שיש שבות משום נתיב צמקום חס זגרו שמה יתחה, וקורין היסור זה היסור חזרה, ויש שאסור משום ציטול, כ"ל תצטיל צצטיל כ"ל והוא חס י"ם חין צו משום היסור ציטול, דבר יבש חשיב שהוא לונן גמור חין צו משום ציטול. דבר שיש בו מרק והוא לונן צתחלוקת שנוי ולפי המנהג מחמירין צלנטען לגמרי ומקליטין צמפושר, וצמקום שאין בו משום ציטול מותר ליתן כנגד המדורה וצצבד שלא תגע הקדירה צצא, ומותר ליתן ע"ג מיהם העומד על האש, וחין י"מ צצמלבו הקדום של התצטיל, חס היה עדיין חס ממה שהוחם מצע"י או שהיה מועטן עד עכשו או שהיה שומד ע"ג כירה, בכל אופן מותר ליתנו כנגד המדורה או על המיחם, ואם לנטען לגמרי אסור ליתנו כנגד המדורה או על המיחם צמקום שאפ"ר לא לצות לידו י"ם אף חס צדעתו להסירו קדם שיה"א י"ם, וצ"כ חין נפקוחא צצמלבו הקדום, ואמנם לעמין ליתנו ע"ג הכירה או לחוכה או לסמוך לה מצחון, היכי דחין צו משום היסור ציטול מצתנים דיונים לפי שנוי המלצים הקודמים של התצטיל, שחם היה חס מצע"י או שהיה מועטן אסור להשהותו עכשו ע"ג כירה אפי' גרופה ואפי' לסמוך לה מצחון ואפי' התצטיל עדיין חס יד סולדת, כל שהמקום שנתנו יש צכחו להחם חס של י"ם, היחה הקדירה שומדת על הכירה או חוכה או סמוך לה והכירה צצבת מותר להחזירה ע"ג כירה או לסמוך לה בין שהי' חס י"ם ובין שהי' פושרין, ואם הוא דבר יבש אפי' לנטען לגמרי [לדעת המ"ב ולדעת הרמ"א לנטען לגמרי אסור] אצל אסור להחזירה לתוך הכירה אפי' עודנה חס,

ויים דמשנת כירה חייבי
 נ דופני הכירה אצל חס
 והנה לפי דעת הרמב"ן
 א משום דחשיבה העמנה
 פי צנות דבר המוסיף
 כל הקדירה צכוכו אצל
 יורה צצבות מן הקדירה
 יורה צצבים אפי' צזמן
 י שחכה חשיבה העמנה
 ירה מגולה דקופה עממן
 דהצגדים צצים לדון דבר
 ארין הדברים משמע דזה
 ן הקדירה צעממין כולה
 ן מצוחר צבור ס"ם רנ"ז
 יורה צצבות מן הקדירה
 ם על הקדירה אסור אף
 הקדירה.
 י לא מקרי דבר המוסיף
 הולכות, ולא נראה כן דעת
 ירה לא תגע צגתלים [וכן
 צרמן שיש צה גתלת, ואך
 צו גתלת, צזמן שהגתלים
 יפרשו סוגי"א זו, ואולי גי'
 י כן וכמש"כ הר"ן לחמה
 ו ימנין צרמן ויתחה, ולא
 ה צצבת מצושל כל נכרו,
 משום הצערה].
 ומ"ק והתורמה ח"ל ואסור
 שמעמין חשיב שאין גתלים
 א חכונה הקדירה שמעמין
 א שמעמין אפי' צלה צצדים
 ע"ג גתלים היינו העמנה,
 ! ממה שסיים חשיב שאין
 נוגעים צטילי הקדירה לא
 רה, אצל לנן הר"ן והר"ש
 ע"ג פעטעט של צצול מליל

ז רצו"ה והמדרבי צשם ח"י
 וצ"ל מפורש העטם דס"ל
 העמנה שרי, ואין לא קו"ל
 ו"א סי' רנ"ז ס"ז ודוקא
 כו.
 י מצוחר דלא מקרי העמנה
 ם לדיוח להקל ליתן צגתלים
 רנ"ז, דהחם מצוחר דמכסה
 הצל אפי' כשאין הקדירה על
 חשיבה העמנה, וחין מקום
 ומדעת רש"ם וכמש"כ לעיל,
 ה"פ.
 על הגתלים, ח"ל ושהי' זה
 של צצול כו' ע"כ פ"ה זצ"ל,
 א אסור ומ"ל רש"י שפי' ואין
 הגתלים מותר כו' [ל"ע היכי
 צרא חגומרי כו' וחו דתן כו'
 רש"י משמע דצחזרה צצתנור
 זר שאינו גרוף וקטום עסקינן,
 הצחזרה ע"ג גתלים צצחוכה
 כנגד הגתלים מה הועיל צמה
 א נמי שפירש כו' וש"מ דכל
 חתלים ממש דהוא"ל שהי' חס
 מצע"י

כלי אינו בכלל העמנה, דהרי כל כלי מגון על מה שכתוב שלא יטמן במהרה, ולא אסור ליתן בתוך הכלי בשבת, ולפי זה אף לפרש"י שרי.

סימן לח

א) שבת מ"ז ב' תוד"ה מפני, פירוש דגרוין ע"ש אטו שבת ובשבת יכול כו', לפי המבואר בסוגיא ק"ך ב' ל"פ ר"י ורצון בעיקר גרמא חי אסור, אלא גם ר"י מודה דגרמא מותר, אלא ר"י גזר משום דבהול על ממונו דלמא אחא לכבויו, ולפי"ה הא דלמא בסוגיא שם דעלית שאלח צב האור מלד זה נותן עליה מים מלד אחר הוא דלא כר"י, היינו דלר"י יש לגזור דלמא אחא לכבויו. ומבואר בדברייהם דיש ד' דרכים זו למעלה מזו. א. פשיעת עור על המגדל, שגם הכיבוי הוא צמנטו מהחפצט האור וזה מותר לכי"ט ולא גזר בו ר"י דלמא אחא לכבויו. ב. נתינת מים על העלית מלד האור, וצוה ג"כ אין איסור כיבוי לכי"ט אלא דלר"י אסור לעשות כן משום גזרה דלמא אחא לכבויו. ג. לעשות מחילה של שלג בפני האש, וצוה נסתפקו צהו"י יש צוה איסור כיבוי, ואי יש צוה איסור כיבוי גם לרבנן אסור, אבל לר"י זה אסור משום דלמא אחא לכבויו אף אם ליכא צוה משום מלאכת כיבוי, [והחילוק שבין נתינת מים על העלית למחילה שלג, דנתינת מים על העלית עיקרו נתינת מים על העלית מהחיה האור, אבל השלג עלול לבזות]. ד. נתינת מים תחת הנלוות, צוה ג"כ דנו החו, דעת הר"פ דאין צוה איסור כיבוי אלא דוח אסור להעמיד בשבת דלמא יכבה בתנועת ידו שיקבל הנלוות בתנועתו, ודעת ר"ת שיש צוה איסור כיבוי אף אם הנלוות נפולת לאחר שהעמיד.

והנראה דאף לפר"ת אין כח כיבוי דאורייתא, אלא כיבוי דרבנן, וכמו דפסיקא להו להחוי בתחלת דבריהם [וכי"מ ממש"כ המ"ב סי' רס"ה ס"ק ע"ז צ"ס אר"ה דמשום סכנת דליקה מותר, מיהו יש לדחות טעמו שסומך ע"י דעת ה"ר פורת] דאין כיבוי דאורייתא אלא אם הכיבוי ע"י כחו של האדם [ומ"מ גזרו ע"ש אטו שבת], ומיהו מלאכה שדרכה צדק כמו אפי' ובישול שאין הכיבוי אלא כשיגיע לשיעור מצ"ד, וזה נעשה מחילוי, מ"מ כיון שכן דרכו מקרי מלאכה ולא גרמא, וכן זורה אפי' דהרות עושה עיקר הצרייה, וכן לזרע גרמא דלע"ג דנו"ד לאחר זמן חיוב, ומש"כ חו' לעיל י"ז ב' ד"ה אין, כגון שצטפת פריסתו ויכוד, אין כונתם דלגדל בתנועת האדם, דא"כ היה להם לפרש שהדיא וכמו שדקדקו החו' כחן, ועוד שכתבו שאינו חיוב העלית שאינו יודע אם יגור אם לאו, משמע שאם יגור איכא חיוב חטאת, וכן בחוספתא שהביאו לא החזיר שעת פריסה אלא גרמא כונתם אפי' דאין כחן חיוב חטאת ודאי צטפת פריסה, ולא שייך כל כך לגזור דאף אם יפריס בשבת יחזיר ויוציאה ערס שדורה, מ"מ גזרו דלמא ח"ד בשעת פריסה קדם שיזכר שהיום שבת, מיהו המ"א סי' שצ"ט סק"ט לא פי' כן ולי"ע.

7) נראה דחס שלג את השטון לכפות המגעול של החשמל בשבת צטבל שיכבה לזמן יודע השיב גרמא ואין צו איסור דאורייתא [כיבוי אש החשמל בלא"ה אין צו כיבוי דאורייתא דהוי נגחלת של חטאת אלא יש בו משום סתירה, ע"י לקי סי' נ"ד דהוי כגודר בכלי חרס חדשים דעדיין חסר מעשה של הילוך השטון ונולד כה שני, וכש"כ למש"כ דאף נותן מים שיפלו נלוות אין צו איסור תורה, ומיהו יש לפי' אי יש צו איסור דרבנן אי הוי כמותן מים לקבל נלוות, או כגודר בכלים, ונראה דלפי' חו' דנותן מים חיישינן דלמא יכבו הנלוות צטפת נתינה לא שייך כחן, ואף לפר"ת י"ל דהכא הוי כגודר בכלים ומ"מ כיון דהוא עושה את כח המכבה אסור משום שבות, וכל זה כשאלו צאין לדון על הכיבוי, אבל יש כחן איסור חורה משום שבות כיון דשליכתו הוא עושה היקון צנין וכ"כ יש צנין בכלים וכש"כ במחיצה. [ע"י לקי סי' נ"ד]. כשיש לו תנור הניסק ע"י חשמל, והכין מע"ש שטון לפתוח החשמל צטפת יודעה, אסור להעמיד הקדירה ע"ג תנור קדם

שאינו מוסף הכל בשבת, ומש"כ צמ"ב צטפ"ל ס"ק כ"ט לתלות הדבר בפלוגתא של צ"י והרמ"א בסי' ש"ח, למש"כ לעיל דברי הרמ"א הם משום שסומכין על דעת הפוסקים דאפי' דדבר לא אף בישול אחר בישול אלא שהגור להחמיר צלטקן לגמרי כדעת המחמירין, אבל כל שאין יס"ב הוא בכלל זון, וכמש"כ צ"י סי' ש"ח ח"ל ומשמע לי שכל שהי"ם צו מקרי רוחא, וכן הביא צ"י שם ל' הרי"ז ח"ל ומ"מ מוכח מהגמ' שאם לא צלטקן אפי' שניה מרתוחתו קאת מותר להחזירה, ומביאר דאם צלטקן עד שאין י"ם הוי בכלל זון, [ויורה מזה מבואר לעיל ס"ק י"ג, דאפי' י"ם אם הוא צכ"ש יש צו משום בישול] והמתירים אינם מחלקים כלל בין יבש ללה, ואפי' צלון גמור מותר, ומבואר דבריהם צכ"ש שם, ומ"כ דברי רמ"א דעת המתירים אלא גדר גדרו צמנהגא להחמיר צלטקן לגמרי, וכמש"כ לעיל ס"ק י"ג.

ב) מ' ב' ונקשתי להניח לו פך של שמן בחמצתי, ונראה דר"ל להכניס הפך תוך אמצתי, ואפי' דרו חשיבה העמנה שהיה דסילון של זון לתוך חמה של חמין, ואסור להעמין את הזון ככה"ג אפי' מצט"י וכמש"כ לעיל, מ"מ צממין צכ"ל מותר להעמין את הזון דהרי מותר ליתן זון ע"ג מיהם מצט"י ולכסות ולא מקרי מעמין דדבר המוסף בכל דב' קדירות זע"ג כחד קדירה הוא ולא אסרינן צמה שהתחמון מעלה הכל לעליון, וכמש"כ לעיל ס"ק י"ח, אלא דצטפת אסור לכסות את הזון העומד ע"ג מיהם דכה"ג יבדיקן לזון דין חמין, וה"ל כמעמין חמין צטפת דדבר שאינו מוסף הכל, והכל צממון זון בתוך מים חמים כיון שאין כחן כיסוי אחר אלא המים עצמן אין כחן משום העמנה דאפי' אי יבצת לי להלון דין חמין אין כחן איסור העמנה דמותר ליתן כום חמין לתוך קדירה של חמין ואין כחן איסור העמנה, ומתהי הוא קמ"ה צ' כל שצא בחמין מע"ש שורין אוחו בחמין צטפת, וקשה נהי דבישול ליכא ליחסר משום העמנה אלא ודאי בקדירה ליכא משום העמנה.

ובמ"ב סי' רנ"ח כ' צ"ס אחרונים ז"ל דבלי זון אסור לתחוב לתוך חמין משום העמנה, והא דמבואר בגמ' מ' צ' דמקום דליכא משום בישול מותר אפי' בכלי ראשון וכ"ה בכלי סי' ש"ח ס"י"ג דמותר ליתן לתוך כ"ש היינו צאנו תוחב כל הכלי והוא ע"פ דברי רמ"א שאין העמנה צמנהגא מלמעלה אמנם למש"כ ס"ק י"ב דמקצה עמונה מקרי העמנה צמנהגא אמנם גחלים ולא כיסה כלל הויה העמנה א"כ מוכח בגמ' דאין נתינה בחמים בכלל העמנה וכמש"כ לעיל והלכך מותר להשקיע כום זון מוקף צמ"ד פתיל תוך חמים כל שאין צו משום בישול כגון בכלי שני, או מנושל וצלטקן צאופן שאין בישול אחר בישול כגון יבש, או אפי' לא לדעת הר"מ וס"ש, ואין צוה משום העמנה, ואף אם יגיע ל"ם מותר כיון דאין כחן שם העמנה כלל.

והנה למדנו מהחמור כשצריכין להכל את המרק או החצבל המצטלן כל צרכן מע"ש, צטפ"ל חינוקות או צטבל מפוקים, מותר ליתן הכום תוך מים חמים צכ"ש אף שהי"ם, ואין צוה לא משום בישול ולא משום העמנה, ואף צכ"ר אם אי אפשר לכום להתחמם שיכא י"ם.

נ"א ח' מותר להעמין את הזון, צר"ן פי' דעת רש"י דוקא מפני החמה שלא יתומו אבל שחפוג ליתן אסור ודעת הר"מ דאפי' שחפוג ליתן מותר, וכן נחלקו צפינה מיהם, דלדעת רש"י דוקא צפינה כדי לקרר, ולדעת ר"מ אפי' פנה לאחו סיבה כיון שהיא עכשו צכ"ש הי"ל כדן זון מותר להעמין את הזון, ויש לפי' הלא צפירוש אמרו צמ"ה שהיא אקורי קא מקור לה כו', וז"ל דר"ל כיון דלא נמנע מלהקיר לא גזרו עוד שירתיח אף שפנה מניהם למיחס לאחו סיבה.

והר"ן הסכים לדעת הר"מ וכ"כ צמ"ב סי' רנ"ז ס"ק כ"ט לדניא, ונראה לפי' דמותר לערות מים מניהם לצקבוק ערמ"י צטפת, דאפי' אם נחשוב את הערמ"י כמותן צמוכין אחתי יש כחן היתר של כלי שני, ואפשר דכלי מרוקף צציבו צבגד לא חשיב העמנה, דלא גזרו אלא להעמין את הכלי צבגד, אבל ליתן בתוך

צמ"ד ודאי אסור, צטפ"ל י"ל דלדעת הר"מ והר"ז יש צו לאסור שוגג אף אם יקולל צל לאחר שנחבשל כמב"ד לדעת י"אין כחן אלא איסור חזרה. החזירו כשהוא חם אסור, צמ"טמק כבר כל לרבו ואין החזירו אלא שלא יטמן מותר וכ"ש שוגג.

י"ה [בין שהיא גרופה צין ז, אין כחן משום בישול אלא צטפ"ל אסור, וכן צנתן מים נתן מים חיים יש לו דין מנושל צטפ"ל אס הוא לזורך.

[בין גרופה צין א"ג] וכן ע"פ כירה והסור התחובה שבת ואסור אפי' שוגג ואפי' על דרך שכתוב לעיל. וחו' כשהו ראשונה מותר, זון דדבר שאינו מוסף הכל יושל כ"ש, והדבר י"ע שהרי אלא מנור"ל שאין כחן שבת, י"ה הרי בהעמנתו נעשה שבת ש"כ המ"ב צב"ה לקי ס"ה י. ראו למיחס שבת שטעשה

ו. ביום כו', צבגרי"א האריך אמנם עיקרו שיקול הדעת שנוי להדיא, י"ל כיון דצמ"ד שנה כחן רבי דעת ר"י, ונ"ל צינו דלחנתו בני תורה, י"ל אין חו' מחמירין, אבל כחן ר"י לא היה רב מחמיר אלא ר"י, ומש"כ רבינו מנחם דפריך יאסור שחיקת פלפלין צרחיים י"י, ואף שאנו מחמירין גם ינו לאחר גזירה וכל השצותין זור שוגג.

ה המנושל צטפת כו' י"ל דנקטו הירות כן אף לר"י אלא דגזרו י. למימר דאף לר"מ אסור צו שחתתו האש, כשנחבשל ז, אסור לכסות את הקדירה בואר צבו"ע סי' רנ"ז ס"ח, המוסף הכל, ויש להקל דיעבד f שם ס"א.

מין הקדירה תוך הפת, מותר פה אבל אסור לכסות הקדירה במבואר כ"י צ"י רנ"ז ס"ח. יתם מותר, ופי' מותר להעמין מוסף הכל, ופי' הר"מ פי"ד לזון כיון דהוא כלי שני, ודוקא המוסף הכל אף הזון אסור מ"א יעמין צמ"ן אפי' דבינה עטשו חשי עבירה ואסרי להו ד יום, אפי' דהוי זון, וכבר י"מ שם וצט"פ סי' רנ"ז ס"ו, דקי' מ"ש ומותר לעומנו דבצר שאינו

קדם שנפתח החשמל, משום דין שהי' ע"ג כירה ותנור בשבת שהרי חסרו גם חזרה באינה גרופה, ובגרופה לא החירו אלא חזרה בשלל הניחה ע"ג קרקע, אבל שהי' בתחלה אסור, ואף אם העמיד חייב להסירה, וכן אם הקדירה ע"ג כירה מע"ש באופן האסור כיון בשיל ולא הגיע למצ"ד חייב לסלק את הקדירה, דכל שנמלחה הקדירה בשבת באופן שאסרו חכמים משום שמה יחאה אסור, ואין האיסור תלוי במעשה העמדה של הקדירה, אלא בתולדות הקדירה על הכירה בשבת, וכמש"כ לעיל סי' ל"ז ס"ק כ"א, ואין כאן היתר של קדירה חייחה דזה לא הותר אלא במנייה מע"ש ומסיה דתי' ממנו עד למחר וכדאיתא סי' ר"ג ס"א, ואין לורך לחיותי, אבל כשהכירה לוינה ומתחממת בשבת הוא לשלם בגזירת חיתוי. והלכך אף אם העמיד קדירי מע"ש במקום שחוס החשמל יבוא בשבת אסור ואף אם נחשב למצ"ד מע"ש נראה דאסור להחזיר דחוס החשמל חשיב כאינה גרופה, ואף אם התנור סגור אין כהן היתר עת צטע המצוהר ברמ"א סי' ר"ג ס"א, רק צותן מע"ש, אבל לא מנינו היתר זה ליתן בשבת, ומינה צע"ש מותר ליתן בתנור סגור כמו שמוחר ליתן לאינו גרופ כהיתר של שריק.

ג) אבל משום גרם ציטול ליכא בהעמדה בתנור לזמן שסוף חוס לצוא, דגרמא לא אסרה חזרה בכל מלכות כדאמר ק"ך ז', וזה נקרא גרמא כדון קודר בכלי חרס חדשים וכנותן מים לקבל לנלוות, וכדאמר סנהדרין ע"ז א' לענין רנייה, ונראה דגם איסור דרבנן ליכא דמי לנתינת מים לקבל לנלוות דהכא עדיין חסר כה החשמל לגמרי והשעון עדיין לית לי כה הפתיחה ולא המיר מצי"ת הדיש, וכש"כ לפי חו' דגם מים לקבל לנלוות אינו אלא משום שש דלמא יבנה צטע קירוב המים, והכא לא שייך שש זה, ומינה למש"כ המרדכי פ' כ"ב צס רבנו ויאל דלא החירו גרם כיצוי אלא במקום הפסד וכן פסק הרמ"א סי' של"ד ס"ב, הכי נמי בכל מלכות אסור גרמא בנה הפסד.

ד) ונראה לפ"ז דמותר להצביע הנזכר על דדי הפרה אסוף חנוטה החשמל לצוא ע"י פתיחה השעין וזהו חנוטה זו חולצה את הפרה, שאין זו אלא גרמא מהגרממות המותרות. וכן מותר להצביע את הנזכר בזמן חנוטה החשמל, כשהחלב הולך לאיבוד, אבל אסור להצביע צטע חנוטה והחלב נחלב תוך הכלי, שלצביעה זו אינה גרמא אלא מלכתה ממש כיון דבכת רלשון נעשה החליצה וכה"ג חייב על רניחה ג"כ.

ואם הצביע צטע שהחלב הולך לאיבוד ואח"כ העמיד כלי תחת הנזכר לקבל החלב נראה דחייבה ליכא, אבל אסור לעשות כן, זכר לדבר מה שאמרו לעיל ח' ז' ובלבד שלא יחליפו, אע"ג דכל אחת ואחת היתירה מ"מ כל שהשיג את החנוטה של מלכתה גמורה יש צו משום שבות, [והכא גרע טפי דכיון דהתחיל לחלוט ע"י מעשיו כל המשך החליצה מתחם אליו והרי השתא חליצה גמורה, ומי"מ נראה דחייב ליכא] אמנם אם אחר שהצביע צטע שהחלב הולך לאיבוד נפק זרם החשמל, מותר להעמיד כלי תחת הנזכר אע"ג שהשעון יחזור ויפתח את החשמל ויחלב תוך הכלי, כיון דצטע שנותן הכלי אין כאן חליצה וכבר נפקה מעשה הרלוונה, ואין היתר זה אלא משום הפסד וצ"ח אבל שלא במקום הפסד גם גרמא אסורה וכמש"כ הרמ"א סי' של"ד ס"ב, וכמש"כ לעיל סק"ג.

ובל זה כשזרם החשמל הוכן מע"ש והשעון מפסיק את החל החשמלי ותנור וקושרו, אבל אם נעשה בתחנת החשמל צטע ע"י ישראל שאינו משמר שבתו, אסור ליהנות ממנו, ואף אם הוא באופן שש היתר ציטמושו מן הדיון, אסור להשתמש בו מפני שיש ציטמושו איסור ח"ה שאינו חס לכבוד שמים כיון שהוא שימוש יצוריי והעובד בשבת הוא עושה צמדי ר"ל, והכונה ממשעיו מעיד ח"ו שאין לבו כואב על חילול שבת, ויהא רעוא שיטובו צחשבה שלמה צמורה. (ה) מ"ז ב' תוד"ה מפני, דבירושלמי מוקי מתני כר"י, הירושלמי פליג ג"כ אסוגיא דלקמן ק"ך ז' דאמר דמורה ר"י דגרמא שרי, אלא עממא דר"י משום דאדם צבול על ממונו דלמא אלא לכבוי, וא"כ הכא צותן מים תחת הנלוות היה צדין שגם

ר"י מודה, וכמש"כ חו' לעיל דר"ה לימא, וס"ל להירו דעממי דר"י דחשיב גרמא כמלכתה לענין שבת, אע"ג דצמחיקת השם גרמא שרי, לענין שבת החמירו, והאפשר לפ"ז לפרש כהא דאמר לימא חנן סתמא כר"י, היינו דלפ"ז עממי דר"י אינו משום דאדם צבול, אלא דאסור גרמא בשבת ובדס"ל צירו ולא מלי למימר ולעממין, ומינה למלא דמסוק ר"ה דהכא גם רבנן מודה, פטיר אמרינן עממי דר"י משום דאדם צבול כו'.

כ' הר"ן צהא דאמר ק"ך א' דעלית שאלח צה האור ותן עליה מים צלד אחר והשמיטה הרי"ף, דהראש"ד והרמב"ן פירשו דעתו ז"ל דמפרש דר"י ס"ל עממי דר"י משום גרם כיצוי ומתני דלא יתן לתוכו מים נמי כר"י וכדסקא דתי' צגמי וכדמסוק צירו, אבל חנן קוי"ל כר"ה דמתני' דלא יתן לתוכו מים אפי' רבנן מודה וה"א צנתיית מים על העלית, והר"ן סיים דכיון דצגמי קצטו מימרא דר"י סתמא אי אפשר לדחותה דלא הוי משתמיט צגמי מלפרש דהכא דר"ה ס"פ כירה דלא כר"י, ועוד יש להוסף דסוגיא דלקי ק"ך ז' דמסתיים דעממי דר"י ע"כ משום אדם צבול על ממונו כו', משמע דהוא מוכרע, ואי ר"י מפרש עממי דר"י דגרמא אסור תקשה דר"י אדר"י.

ק"ך ב' ורמי דרבנן אדרבנן ורמי כו', יש לעיין כי נכנס למים והמים מותרין את השם למה נקרא גרם, מ"ש מהכנים נר הדולק לתוך המים דהוי מצבה ממש, ואפשר דהיו נמחק תיכף אלא הדיו נשרע מעט מעט עד שנמס, ומי"מ נראה דכה"ג בשבת חייב משום מלכתה כיון שהחמילה במלכתה בכת רלשון, וכן לענין רניחה דחפו לתוך הכאש ולתוך המים חייב וכן כפתו צממה וצננה וכדאמר סנהדרין ע"ז א', והאפשר דאיירי שאין השם נמחק עכ"ז אלא הדיו מתרפה ועובר בזמן מוקדם והעברתו צטע מחוס הבשר ומשפלות האויר, וצוה ניהא לפר"ה דצנתיית מים תחת הכר אסור ר"י מפני שמקרב ביצוי, והכא צבולו מתיר ר"י אע"ג שמקרב מחוקה שהרי אין דבר מפסיק בין המים לשם, אלא דהכא אין המחוקה עכ"ז אלא לאחר זמן, ומדמה לי לכ"ה חדשים.

ו) ביצה כ"ז א' תוד"ה והמסתפק, וגרם כיצוי צ"ע שרי בו ובשבת נמי אינו חייב, נראה דאין כונתה דגרם כיצוי זה הוא צבולתה דר"י ורבנן שבת ק"ך א', דהרי לא נחלקו אלא צכ"ה חדשים, אבל גודר צכלים לכו"מ, ואם גרם מהיית הפסקת הכאש ע"י הסרת השמן ויהי אסור לר"י א"כ חתיבת הכר ג"כ צכלל גרם כיצוי, א"כ מחילת כלים נמי אסור שהרי כל הבית כנר של שעה גדולה, וכן שדה תיבה ומגדל שאלח צהן האור שפורס עליו עור של גדי וכן עלית שאלח צה האור דמתכסה בו, דכלל בני מודה ר"י, ואם אסור לגרום מהיית הכיכוי א"כ כל בני אסורי, אלא כונתה דגרם זה שרי לכו"מ, ומש"כ דבשבת אינו חייב, ומשמע דאיסורא איכא, נראה כונתה על שמן צבנר דאסור משום מוקלה כדאמר שבת מ"ה א' הואיל והוקלה למנוחה הוקלה לאיסורו ומכ"ע אין נארחין משמן המעטף כמש"כ חו' שבת מ"ב ז' ד"ה ואין, ומינה טעם זה שייך גם ציו"ע אם הדליק לכבוד יו"ט, ומינה מש"ל צנר שנטול ממנו אש לציטול והוא נר של רשות, א"כ בשבת אסור משום מוקלה דהוי צסום לדבר האסור כדאמר ס"פ כירה וכמש"כ חו' שם מ"ה א' ד"ה אלא, אבל ציו"ע אין השלכתה מוקלה כיון דרשאי להדליק ממנו.

רא"ש פ"ב סי' י"ז, ומינה הדין דשפופרת ע"פ הכר כו', ציט"ש פ"י דהרא"ש מדאורייתא קאמר, ואפי' הותך נר של שעה צטע שהוא דולק, וזה חימא דזה נגד כמשנה שפורסין עור של גדי על השדה, וכמש"כ לעיל, ואע"ג דרש"י שבת כ"ט ז' כתב הואיל והקלה שמן זה להדלקה, וא"כ צטע שאלח צה האור לא שייך זה, נראה דלא שייך חילוק זה אלא צבנות דרבנן, אבל צטע המלכתה אין לחלק מפני מחשבתו, [וברא"ש ס"פ כירה מוצר כפי יד פורת צהוי דמקרב כיצוי היינו דלמא יקולע צידים ארס הנלוות אבל מה שנופלות הנלוות צמים אחר שנתן את הכלי אין צוה משום כיצוי, אע"ג דנפילת הנלוות הוי כרות מנויה, וכש"כ צנתיית שמן מן השקופרת דלא חשיב כיצוי, אלא כל עיקר החומר צשפופרת משום

משום שהקלה ומדרבנן] לחלק, וכונתו לחיוב דרצ כיצוי, והלכך אף צשפופ כיצוי, [ומש"כ הרא"ש] השמן עצמו, כונתו דכלל האור ולחי שרי ולגרו ז צבוקה להדלקה נפילת כ השבוכו חכמים נפילתו ו עצמו ג"כ אין החיוב רק אין נפקוחא צטעם החו ושבוח איכא אפי' צשפופ כיצוי אפי' מחספק מן ו צמחספק מן הכר עצמו ככיצוי שכתתו חו

ולשון הרא"ש ומינה כ להקשות ולסבור ו לגר שאזכיר הרא"ש משמ דגם צותן שמן אינו אלא ומו

ומלשון הרא"ש בתחלה דקוי"ל כרבנן, ו הוא, דהלא ר"י לא אסר עיקר דכירי הרא"ש ל"ש דה אבל הכא צנר לא שייך זה אסור דמקרב כיצוי לפר"ה גדי וכנו ולמש"כ גם הרא"ש מו גזרו אלא צשפו

וביש"ש תירץ דשפופרת דצמסיר כל הש [דכיש"ש מפרש דעת הרא מוצן מה איכא צין נוטל טעל עדיין צאורי ואין לו שהוא הולך וכבה, ושצנ אחד וקלט את השמן מן חנן קכ"ה א' כופין קערה חייב משום מכבה, ולשון קושעא דלמלא נקט, אבל אינו

שבת כ"ט ז' צהני קאמ קשה קלה למה ח הקערה ומושכת את השמ למימר דצהני תרחי אפי' ח מן הקערה הוי כיצוי דא וגי ה"ר"מ [כמבואר צפ"י ו אבל קערה דלא מיפסקו, ור לפתילה אבל קערה לא מפ לפ"ז לפרש דר"ל דצהני תר דרבנן אבל צקערה אי

ז) כ' המרדכי פ' כ"ב ז' אלא משום לימא חנן סתמא כר"י כו' האור שולט צו ומוכרה ליה אדם צבול שאינו צבול כי ולא דמי לדליקה שאינו צט מ"ז ז' דהוי ב"מ"א סי' תקי"ד סק"ז אפי' שלא במקום ח

21

ד. מלאכת שבת בשוא"ח

ערש"י סנהדרין (סו.) ד"ה שחייבין, דהמחלל שבת אינו בסקילה אא"כ עשה מלאכה בדבר שיש בו מעשה, ואי אפשר לומר בכונתו דכמו דבעינן למלקות ולקרנן לאו שיש בו מעשה, ה"נ בעינן למיתה שיהא לאו שיש בו מעשה, דזה אינו, דמגדף חייב מיתה אע"פ שנחלקו בו התנאים (ריש כריתות) אי פטור מן הקרבן מפני שאין בו מעשה. וכן האומר לע"ז אלי אתה חייב מיתה, אע"פ דתמיד נדון עבירה שע"י דיבור כלאו שאין בו מעשה, והא דתנן בסנהדרין (סו.) המכשף העושה מעשה חייב, ולא האוחז את העינים, אין זה משום דתמיד בעינן שיהא לאו שיש בו מעשה בכדי להתחייב מיתה, דליתא, וכדאמרן, אלא שזהו שיעור במעשה הכישוף, וכדפרש"י שמה ד"ה העושה מעשה, שהיתה כאן שדה קישואין, ולקטה ממש. ועי' מזה בשו"ת הרמ"א הנדפס על גליון השו"ע יו"ד סי' קעט סט"ו.

ומש"כ רש"י דבעינן לחילול שבת שיהא ע"י מעשה בכדי להתחייב סקילה, מן ההכרח צ"ל שהוא דין מיוחד במלאכת שבת, דליכא איסור מלאכה בשוא"ח⁵. והשוה נמק"י לב"ק

מקילים בתולדה יותר מבאב, אלא גדר הענין הוא (כהסבר הס' בית יעקב, הנ"ל) דבכה"ג לא הוי בכלל בגדר מלאכה, וכמשנ"ת, ובגמ' ביקשו למצוא נפק"מ בין אבי-מלאכה לתולדה של מלאכה, אבל בעושה תולדה באופן של אצל"ג הלא אין על זה שם מלאכה כל עיקר.

ואליבא דר"ש, הסובר דאפי' באב מלאכה שאצל"ג ליכא אי' דאורייתא, נמי נראה שיש הבדל בין אב לתולדה בפרט זה. דאב שאצל"ג, אף דשם מלאכה עליה, מכ"מ מותר מן התורה, וממילא י"ל דכשאסרוהו מדבריהם, בתורת מלאכה-דרבנן אסרוהו. [וכענין דישא שלא בגידו"ק, כנ"ל לדעת רש"י], משא"כ בתולדה שאצל"ג, שבכלל ליכא על אותה הפעולה שם מלאכה, אלא שמכ"מ אסרוהו — גזרה שמא יבוא לידי מלאכה, ובכה"ג נראה לומר דלא אסרוהו אלא בתורת גזרה. ובהכי ניתא קו' המאירי, דמכבה את הנר בשביל החולה שאב"ס שיישן, הוי' מלאכה דרבנן, שהרי הוא אב שאצל"ג, ואין להתיר דבר כזה אפילו במקום חולה, משא"כ במפיס מורסא, דהוי רק תולדה, ותולדה שאצל"ג אינה אלא גזרה, ועל כן שפיר יש להתיר זה במקום חולה שאב"ס.

5) עגמ' שבת (צב:) דשנים שעשאוהו פטורים נלמד מקרא דבעשותה. והנה פסוק זה כתוב אצל חטאת, וצ"ע מנ"ל דפטורים במיד ממייתה. אא"כ נאמר דעיקר דרשת הכתוב קאי דוקא אמלאכת שבת, דכל שעשאוהו שנים חסר במלאכת מחשבת, וממילא פטור ממייתה ומחטאת, ואף מותר מן התורה, ועי' תשו' בן פורת (להג"ר יוסף ענגיל) ח"א, סי' יוד, שדחה הבנה זו. ואם נאמר דמיעוטא דבעשותה הוא בכל חיובי חטאת דעלמא, מנ"ל א"כ דפטור ממייתה בשבת. אא"כ נאמר דהוי' ק"ו, וצ"ע הך ק"ו, דהלא לאו שא"ב מעשה אין חייבין עליו קרבן, עגמ' ריש כריתות, ומכ"מ חייבין עליו מיתה, וכנ"ל. הרי חזינן, דלא כל הפטור מקרבן פטור ג"כ מעונש מיתה. ואולי יל"פ בגדר הך דרשא דבעשותה דה"ק, דבשנים שעשאוהו לא מיקריא עשייה דידיה לגמרי, שהרי

אפשר ג"כ לייחס את העשייה לשני שעשה עמו, וא"כ נמצא שאין כאן מעשה, ומה"ט פטור מחטאת, דלחייב בחטאת בעינן עשייה בקו"ע, וכנ"ל מגמ' ריש כריתות, ועי' גמ' מכות (יג סוף ע"ב), וסוגיא דסנהדרין (סה:). וא"כ, מה"ט יש לפטור ממייתה ואף להתיר לכתחילה מדאורייתא בשבת, דלמלאכת שבת בעינן שיעשה ע"י מעשה, וכיסודו של רש"י סנהדרין (הנ"ל). וממילא יוצא הדין דשנים שעשאוהו מותר מן התורה בין בשבת ובין ביו"ט, וכן הכריע המהר"ץ חיות בשו"ת שלו (סי' טז), והלא כיסוד הגאון בעל מקור"ח (עי' בן פורת הנ"ל) ועוד גדולי האחרונים. ולפ"י המהר"ץ חיות הנ"ל, יש להסתפק בגדר האי' דרבנן שישנו בשנים שעשאוהו, אם הוא אי' בתורת גזירה בלבד, שהרי אי אפשר להיות אי' מלאכה, דהא דרשינן מקרא דבעשותה דמיקרי אין בו

דף יוד ע"א בדפי הרי"ף) שהקשו דקיי"ל כוותי', דאשו משום חציו, הי נרות בע"ש וההדלקה הולכת ונמט ומ"ט לא חשוב כעושה מלאכה מו לפי הסברא דאשו משום חציו. ותיר' דחיבו משום חציו חשיב כזורק שבשעה שיצא החץ מתחת ידו, ו נעשה הכל, ולא חשבינן לי' מעשה ד... וה"נ אילו מת קודם שהספיק לו ודאי משתלם ניוק מאחריות נכסינן אלא כמאן דאדליק מעיקרא בע חשבינן לי' וכו'. [עי' קצה"ח סי' דבר זה תלוי במח'].

וביישוב תמיהת הנימוקי יוסף מו"ר הגרי"ד הלוי סולובייצ'יק, שי דמותר להדליק את הנר בע"ש, דאפ כהנמק"י, אלא דחשיב כחציו כ וכאילו הוא עושה ההבערה בשבו מלאכתו נעשית בשוא"ח, וליכא בשוא"ח.

ואין להקשות על יסוד זה מכ (בתשו' קנט) בעושה קנין בע"י שיחול הקנין בשבת, אי אסור א"ל הרי איננו עושה שום מעשה בקו" דמקח וממכר בשבת אינו לא דאורייתא, ולא אי' מלאכה דרבנן מטעם גזירה — שמא יכתוב, אפשר לעבור אפילו בשוא"ח.

מעשה; או דנימא דעכ"פ מדרבנן מעשה, שהרי סוכ"ס עשה את מעשה אסרוהו חכמים בתורת מלאכה מדרבנן בספק זה, לדין חולה שאב"ס, וביה" (6) והנה האחרונים נחלקו בכ בשבת, ולא קרמו פניה עד מוצ"ש, ובפשוטו נראה דתליא בהך פלוגה הנמק"י, דכל העושה מעשה עכשיו, המעורב בו עתיד לימשך ממנו איז כאילו כבר נעשית כל המלאכה מע

וכיוצא בזה מציינו בשהייה, שהיא גזירה, ותמיד עוברין עליה בשוא"ת בהיות קדירתו על האש בשבת, אף שבודאי איננו עושה מעשה כלל בקו"ע, וכן בעולה באילן מע"ש, ושוהה שם כל השבת, עגמ' ערובין (דף ק), שעובר משום גזירת אין עולין באילן אעפ"י שאיננו עולה בקו"ע, אלא שוהה שם.

ועמג"א (סי' שלח סק"ד) בשם הרדב"ז, דמעיקר הדין שרי לומר לעכו"ם לנגן בכלי-זמר בשבת לסעודת נישואין, דהוי שבות דשבות במקום מצוה. ועיי"ש במשנ"ב (סק"י) דעת האוסרים. ובטעם המחמירים נראה לבאר, דמשמיע קול איננו אסור מדרבנן מתורת מלאכה, אלא מטעם גזירה — שמא יתקן כלי שיר, וממילא שייך שיהי' האיסור אפילו בשוא"ת, וממילא י"ל דבעכו"ם המנגן בעד הישראל, שהישראל עובר ישיר על הך גזירה, ואין כאן שבות דשבות בכלל, דמה שעצם מעשה הנגינה נעשה ע"י הנכרי, אין זה מועיל להוריד את חומר האיסור למדרגה יותר נמוכה, אלא הרי הישראל עובר על גזירת משמיע קול בשוא"ת — במה שהקול נשמע בעדו. [ולפי"ז יש מקום לדון להחמיר לאסור לערוך שעון-מעורר מע"ש, שיצלצל הפעמון בשבת, דהך גזירה דמשמיע קול שייך לעבור אפילו בשוא"ת במה שהקול נשמע בעבורו, וכמש"ב. ועי' מזה בשו"ת תענוגות שמואל (שי"ל שנת תשמ"א) ובעוד פוסקים]. וכה"ג ממש עי' אגלי טל (מלאכת טוחן

דף יוד ע"א בדפי הרי"ף) שהקשה, דלריו"ח דקיי"ל כוותי', דאשו משום חציו, היאך מדליקין נרות בע"ש וההדלקה הולכת ונמשכת בשבת, ומ"ט לא חשוב כעושה מלאכת מבעיר בשבת לפי הסברא דאשו משום חציו. ותירץ שם לומר, דחיובו משום חציו חשיב כזורק את החץ, שבשעה שיצא החץ מתחת ידו, באותה שעה נעשה הכל, ולא חשבינן ל"י מעשה דמכאן ולהבא... וה"נ אילו מת קודם שהספיק להדליק הגדיש ודאי משתלם ניוק מאחריות נכסים ידיה... אלא כמאן דאדליק מעיקרא בשעת פשיעה חשבינן ל"י וכו'. [עי' קצה"ח סי' ש"צ, שאולי דבר זה תלוי במח"י].⁶

וביישוב תמיהת הנימוקי יוסף שמעתי מכב' מו"ר הגרי"ד הלוי סלובייצ'יק, שליט"א, דה"ט דמותר להדליק את הנר בע"ש, דאפילו נימא דלא כהנמק"י, אלא דחשיב כחציו מכאן ולהבא, וכאילו הוא עושה ההבערה בשבת, מכ"מ הרי מלאכתו נעשית בשוא"ת, וליכא אי' מלאכה בשוא"ת.

ואין להקשות על יסוד זה מספק הגרעק"א (בתשו' קנט) בעושה קנין בע"ש על התנאי שיחול הקנין בשבת, אי אסור א"ל, דהלא בשבת הרי איננו עושה שום מעשה בקו"ע. דזה לק"מ. דמקח וממכר בשבת אינו לא אי' מלאכה דאורייתא, ולא אי' מלאכה דרבנן, אלא איסורו מטעם גזירה — שמא יכתוב, וגזירה בודאי אפשר לעבור אפילו בשוא"ת.

דבשם הפת בתנור בשבת, וקרמו פניה במוצ"ש, חשיב כאילו נעשית כל האפי"י בשבת, וצ"ל חייב. משא"כ לפי התירוץ השני, ששוב אין הכרח לומר כחידושו של הנמק"י, וכאשר טען הרב קצה"ח שיש ראשונים החולקים בזה אסברת הנמוק"י, א"כ ממילא אין הכרח לומר שיהי' חייב ככה"ג, ומסתבר טפי לומר שיפטר, וכן נטה דעת מו"ר הגרי"ד ס, כדעת האגלי טל החולק בזה על הרב חלקת יואב. ועי' הר צבי (או"ח סוף ח"א, מלאכת אופה), שדחה תליות זו בדברי הנמק"י.

מעשה; או דנימא דעכ"פ מדרבנן דנוהו כיש בו מעשה, שהרי סוכ"ס עשה את מעשהו בקו"ע, ושפיר אסרוהו חכמים בתורת מלאכה מדרבנן. ונפק"מ טובא בספק זה, לדין חולה שאב"ס, וביה"ש, ועוד. (6) והנה האחרונים נחלקו במניח פת בתנור בשבת, ולא קרמו פניה עד מוצ"ש, אם חייב א"ל. ובפשוטו נראה דתליא בהך פלוגתא, דלפי סברת הנמק"י, דכל העושה מעשה עכשיו, ועפ"י כח אחר המעורב בו עתיד לימשך ממנו איוו מלאכה, חשיב כאילו כבר נעשית כל המלאכה מעכשיו, א"כ יוצא

סל"ח, וסק"כ), דאמירה לנכרי להשים רפואה ע"ג מכתו של ישראל אינו נקרא שבות דשבות להחירו במקום חולי ובמקום צער, דרפואה איננה מלאכה אפילו מדרבנן, אלא בתורת גזירה הוא דנאסרה — שמא ישחק סממנים, וגזירה זו אסרו אפילו בשוא"ת, וממילא במה שהישראל מתרפא — אפילו מבלי שיעשה הוא מעשה בידים להשים את הסמים ע"ג מכתו, חשוב כבר הישראל כעובר על הך גזרת רפואה⁷. וכן יש להסביר בדיון הפוסקים (עי' כף החיים לסי' שז אות טו) אי אמירה דאמירה מיקרי שבות דשבות, או חדא שבות, דרוב הפוסקים ס"ל דחשיב הכל כחדא שבות, דיל"פ דה"ט כנ"ל, דאמירה לנכרי הוי' גזירה וממילא שייך לעבור עליה אפי' בשוא"ת, דהיינו, במה שהמלאכה נעשית ע"י עכו"ם מכה ציוויי אני עובר, וממילא י"ל דאפילו באמירה דאמירה נמי אסור, שהרי סוכ"ס נעשית המל' ע"י העכו"ם ע"פ ציוויי ואני עובר על הגזירה, ושפיר חשיב הכל כחדא גזירה, ולא כשבות דשבות. L

7 ה. בגדר איסור החזרה

וכיוצא בזה, עמשנ"ב לסי' רנג ס"ה, בבה"ל ד"ה להחם הקדירה, לדעת מהרי"ט מותר אף לכתחילה לומר לא"י להחזיר מאכל גוש מבושל ע"ג האש בשבת לצורך סעודת שבת, דהוי' שבות דשבות במקום מצוה. ומסימן רנג משמע דעת כמה פוסקים שאינם סוברים כן. ובסברת המחמירים הי' נראה לומר על הדרך הנ"ל, דמן

(7) והשוה דבריו עוד בזה באבנו"ז או"ח (שעה אות ד').
 8 ד' מן התורה שיעור בישול במשקין הוא ביד סולדת, ובאוכלין בהגיע למאכל בן דרוסאי. לדעת הרי"ף והרמב"ם, דגדר אי' החזרה מדרבנן היינו דיש בישול אחר בישול, נמצא שאף באוכלין שיעור הבישול (מדבריהם) הוא ביד סולדת בו, דומיא דשיעור בישול (דאורייתא) במשקין, וממילא אתי שפיר דברי הרשב"א והר"ן שכתבו (מ): להתיר להחזיר קדירה

התורה קיי"ל דאין בישול אחר בישול, אלא שמדרבנן החמירו לאסור החזרה, אפילו במאכל גוש שנתבשל כ"צ. ועי' אור שמח (ריש פ"ג מהל' שבת) שביאר, [וכן שמעתי מכב' מו"ר הגריד"ס, שליט"א] שנחלקו התוס' עם הרי"ף והרמב"ם בגדר הך איסורא דהחזרה. לדעת הרמב"ם והרי"ף, איסור זה הוא בתורת מלאכה דרבנן, שמדרבנן יש בישול א"ב, ואילו לדעת התוס', האיסור הוא רק בתורת גזירה — שמא יחתה בגחלים⁸. וכ"ה בס' הישר לר"ת להדיא, דבין שהייה ובין החזרה, שניהם אסורים רק מטעם גזירה שמא יחתה. והנה להלכה קיי"ל כדעת התוס', דליכא בהחזרה משום אי' מלאכת בישול אפילו מדרבנן, דעמשנ"ב לסי' רנג ס"ק טו, דלדעת כמה פוסקים מותר להחזיר בסמוך, ואפילו בשבת, דלא גזרו אלא ע"ג האש, ולא בסמוך. וקולא זו רק ניתנה להאמר אליבא דדעת התוס', וכמבואר באור שמח הנ"ל, דאילו לדעת הרמב"ם והרי"ף הסוברים דהחזרה אסורה מטעם מלאכת בישול מדרבנן, אין סברא כלל להתיר החזרה בסמיכה. ומעתה, מאחר דקיי"ל להלכה דהחזרה איננה אסורה בתורת אי' מלאכה אפילו מדרבנן, אלא רק בתורת גזרה בעלמא, מעתה יש מקום להסתפק אם גזרו גזירה זו דוקא בקו"ע או אפילו בשוא"ת [כעין ספקו של הגרעק"א לגבי מקח וממכר], דדוקא במלאכות הוא דקיי"ל דבעינן שתהוי' במעשה של קו"ע, אבל בגזירות הדבר תלוי בנוסח הגזירה, אם גזרו איסור דוקא בקו"ע, או אפילו בשוא"ת. ומעתה ניחא דעת

ע"ג האש בשבת באופן שלא יגיע ליד סולדת בו. אכן לדעת התוס', דכוותיהו קיי"ל, ערא"ש פרק כירה (סי' יוד) שכתב דהך ברייתא שמתרת להניח פך של שמן כנגד המדורה לא בשביל שיבשל אלא בשביל שיתחמו, היינו דוקא שלא באופן של החזרה ע"ג האש, דהנחה כנגד המדורה הוא כעין סמיכה, ולפי דבריו י"ל דבהחזרה יש לאסור אפילו לא יגיע ליד סולדת בו כלל, דמכ"מ איכא למיחש לשמא יחתה בגחלים. L

רוב הפוסקים החולקים על ו דאין להתיר החזרה אפילו ע"י אין האמירה להעכו"ם מועלה האיסור לדרגה יותר נמוכה, ד שוה בזה לגזרת שהייה, שכמו גזירת שהייה בשוא"ת, כמו"כ על גזירת החזרה בשוא"ת, ו קדירת הישראל ע"ג הא שהישראל יעבור ישיר על גזי דמה שביארנו באמירה לעכו"ם ואין זה חשיב שבות דשב מצוה⁹. L

1. עשיית מלאכה לאחר צ שבת

ועד"ז יש להבין דברי ו (ד): ד"ה ויעבירנה, דמה"ט ו יוה"כ, אף דאסור לעשות כ דתקיעת שופר היא חכמה, אפילו מדרבנן, וכנראה, דלא תוספת שבת לאחר צה"כ ק המלאכות אסורות¹⁰. ולפי

(9) וממילא ה"נ הי' נראה ע"ג כירה של חשמל הפועלת האש ביום השבת מאליו, דאף מעשה כלל בשבת, מכ"מ הקדי מאליה ע"ג האש בעדו, ולכאוו בכלל גזרת החזרה, שנאסרה אפ צבי הנ"ל, (מלאכת מבושל אות ג ודלא כתשו' מלמד להועיל ש שמירת שבת כהלכתה (מה"ת, פ דברי המלמד להועיל והחזו"א. החזו"א שציין שם (סי' לח ס עפ"י החשבון הנ"ל, וצ"ע. (10) והנה מדרשינן אמירו שאב"ס, מוכח דגדר איסורו בעלמא, ולא מתורת מלאכה ו יוצא ג"כ, דאף אמירה לנכרי

דלהכין יין להבדלה שרי לאחר צה"כ אפילו קודם שאמר ברוך המבדיל, שהרי איסור הכנה איננו אי' מלאכה, ודוקא איסורי מלאכה נאסרו בזמן חוספת שבת. [ובשמירת שבת כהלכתה, במהדורה החדשה, פכ"ח הערה קע, נסתפק בזה].

ז. שבות דגזירות בזמן ביה"ש

ועגמ' ערובין (לב): דכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות. ועיי"ש בתוס' (לג.) ד"ה והא, דבזה עוקר וזה מניח, אפילו רבי מודה דגזרו עליו ביה"ש, דבקל יבוא לידי איסור דאורייתא, ועמשנ"ב (רס"י שמב) שאין להתיר מלאכה שאצל"ג ביה"ש, ולא מעביר פחות פחות מד"א. ובביאור הענין הי' נראה לומר, דבמלאכות דאורייתא, כולן שוות בחומרן, וכן במלאכות דרבנן. אך בנוגע לגזרות, יש גזרות קלות ויש גזרות חמורות. והיתרא דרבי — דכל דבר שהוא משום שבות ל"ג עליו ביה"ש, היינו דוקא בגזרות הקלות, ולא בגזרות החמורות, וכ"ש דלא שייך להתיר במלאכות דרבנן, החמורות עוד יותר מגזרות חמורות¹¹. ועיי"ש במשנ"ב בבה"ל ד"ה מותר לו,

רוב הפוסקים החולקים על המהרי"ט, וסוברים דאין להתיר החזרה אפילו ע"י עכו"ם, דלדעתם, אין האמירה להעכו"ם מועלת להוריד את חומר האיסור לדרגה יותר נמוכה, דס"ל דגזרת החזרה שוה בזה לגזרת שהייה, שכמו שעוברים תמיד על גזירת שהייה בשוא"ת, כמו"כ אפשר ג"כ לעבור על גזירת החזרה בשוא"ת, ואם יחזיר העכו"ם קדירת הישראל ע"ג האש בשבת נמצא שהישראל יעבור ישיר על גזירת החזרה, [דומיא דמה שביארנו באמירה לעכו"ם לנגן בכלי שיר], ואין זה חשיב שבות דשבות להתיר במקום מצוה⁹.

ו. עשיית מלאכה לאחר צה"כ בזמן תוספת שבת

ועד"ז יש להבין דברי תוס' פ"ק דמגילה (ד:) ד"ה ויעבירנה, דמה"ט שרי לתקוע במוצאי יוה"כ, אף דאסור לעשות מלאכה עד שיבדיל, דתקיעת שופר היא חכמה, ואינה מלאכה — אפילו מדרבנן, וכנראה, דלא אסרינן גזירות בזמן תוספת שבת לאחר צה"כ קודם הבדלה, ודוקא המלאכות אסורות¹⁰. ולפי"ז הי' צ"ל הדין,

שבת. ועי' מזה בשו"ע (רסג ס"ז, וט"ז שמה סק"ג באורך). אלא דמאידך גיסא י"ל, לפי מה שיתבאר להלן, דדוקא בשעת הדחק מקילינן כן, לדון אמירה לנכרי רק כגזירה. אך שלא בשעה"ד יש לדונו כאיסור מלאכה מדרבנן, וא"כ, אדרבא יש לנו לאסור אמירה לנכרי בזמן תוס' שבת. אלא שעדיין יש לדון אם אמירה לישראל נכללת בגזרת אמירה לעכו"ם, עיי"ש בראשונים שהובאו בט"ז הנ"ל.

(11) ואולי יש מקום לדון ולומר, שאף במקום חולה שאב"ס נמי, שאין להתיר אלא גזירות קלות, ולא בגזירות החמורות.

ועי' כלכלת השבת (לבעל תפארת ישראל) בהיתר טלטול מוקצה בעד חולה, שתמיד כשעוברים איסורים בשבת בעד החולה שאב"ס, יש לעשות הקל הקל תחילה. והוא עפ"י סוגיית הגמ' סוף יומא (דף פג). והוא כדבריננו, דבמלאכות דאורייתא, כולם שוים

(9) וממילא ה"נ הי' נראה לאסור לתת קדירה ע"ג כירה של חשמל הפועלת בשעות-שבת, שיחזור האש ביום השבת מאליו, דאף שהאדם אינו עושה מעשה כלל בשבת, מכ"מ הקדירה הרי היא מוחזרת מאליה ע"ג האש בעדו, ולכאורה אף זה יש לאסור בכלל גזרת החזרה, שנאסרה אפילו בשוא"ת. ועי' הר צבי הנ"ל, (מלאכת מבשל אות ג) שנטה להחמיר בזה. ודלא כחשו' מלמד להועיל שהאריך להתיר. ובס' שמירת שבת כהלכתה (מה"ת, פ"א סכ"ו) התיר עפ"י דברי המלמד להועיל והחזו"א. אכן מפשטות דברי החזו"א שציין שם (סי' לח סק"ב) משמע לאסור, עפ"י החשבון הנ"ל, וצ"ע.

(10) והנה מדשרינן אמירה לנכרי במקום חולה שאב"ס, מוכח דגדר איסורו הוא מתורת גזירה בעלמא, ולא מתורת מלאכה ואפילו מדרבנן, וא"כ יוצא ג"כ, דאף אמירה לנכרי יש להתיר בזמן תוס'

(סי' שיח) מפרש דברי הרמ"א. ולפי הרמ"א שאוסר החזרה בערב שבת, ע"כ טעם האיסור הוי משום שמא יחתה, וכנ"ל. ולעיל הזכיר טעם שמא יחתה רק בשעה"צ (סי' רנג סקל"ז), משום דשם מפרש דברי השו"ע. ולפי השו"ע (שם ס"ה) טעם איסור החזרה הוא משום דנראה כמבשל. (עי' בסמוך סי' ג אות א).

וכתב שאפילו אם החזירו הקוף חייב להסירו שמא יבוא לחתות בעצמו. וכ"כ מור"ד הג"ר צבי שכטר שליט"א (ארץ הצבי סי' ו סק"ד). והמקילים כנראה ס"ל כטעם נראה כמבשל בלבד, אבל אגן קיי"ל לחומרא, וכדעת הרמ"א.

והנה בבה"ל (שם), בתחילת דבריו, לפני שהביא מחלוקת הפמ"ג ויכמה פוסקים) אוסר להניח לכתחילה על גבי כירה גרופה וקטומו ע"י נכרי, דומיא דאיסור החזרה ע"י נכרי על גבי כירה אינה גרופה וקטומו שברמ"א.

ולפי הנ"ל יש מקום לחלק ביניהם, דהחזרה באינו גרוף וקטום אסור שמא יחתה בגחלים, ובוה אין שום היתר דשבות דשבות במקום מצוה, כי הגוי יחזיר והישראל יחתה, וכנ"ל. אבל בכירה גרופה וקטומה, כשבטלה שהייה ראשונה, נראה דלשיטת בעה"מ ותוס' הרא"ש (הנ"ל אות א) שהאיסור הוא רק משום נראה כמבשל, דלא חיישינן שיסיר הכסוי שעל האש ויחתה, א"כ שפיר י"ל דע"י נכרי מותר מדין שבות דשבות לצורך מצוה.

אמנם לתוס' (לח:), דאיסור הנחה לכתחילה על גבי כירה גרופה וקטומה הוא משום שמא יסיר הכסוי ויחתה בגחלים, אסור ע"י נכרי כדין החזרה על גבי כירה אינה גרופה וקטומה. אבל לפי מה שנתבאר (לעיל אות ב), ע"פ דברי הגר"א והמ"ב, נראה דלא קיי"ל כתוס', אלא כבעה"מ ותוס' הרא"ש. וא"כ בהנחה לכתחילה ע"י נכרי על גבי כירה גרופה וקטומה, י"ל דמותר לצורך שבת. ומ"מ אין לסמוך לכתחילה על היתר זה, דמקילים בשבות דשבות רק כאשר נודמן ולא בקביעות.

אכן בהחזרה קשה לסמוך על דברי המהרי"ט (שמתייר החזרה ע"י נכרי לכתחילה על גבי כירה אינה גרופה וקטומה), אף לצורך שבת, דהרי אין היתר שבות דשבות בגזירה דשמא יחתה, ודלא כדעת הפמ"ג והבה"ל (הנ"ל).

ג. על ידי נכרי

והנה הרמ"א (שם ס"ה) כתב וז"ל, וכל הדברים שאסור לעשות מדברים אלו אסור לומר לאינו יהודי לעשות, עכ"ל. ובהב"ל (שם ד"ה להחם) כתב בשם הפמ"ג, דכיון דקיי"ל דשבות דשבות לצורך שבת שרי לכתחילה, אפשר דהמיקל להתיר ע"י גוי אין גוערין בו, ובמהרי"ט מתייר לכתחילה. וסיים הבה"ל וז"ל, ובסימן זה משמע מכמה פוסקים דאין סוברין כן. ועיין במג"א (סקל"ז, כצ"ל) ובתו"ש. ומ"מ יש לסמוך עליו לצורך שבת להקל בוה, וכנ"ל בשם הפמ"ג, עכ"ל.

והנה הרמ"א עצמו אסר בפירושו, וכנ"ל, ואף בדיעבד אסר המאכל (סי' א). אבל זהו בדבר לח, שיש בו איסור בישול דאורייתא, וכמש"כ המג"א (סקל"ז). ולכן בדבר יבש כתב הבה"ל דרק יכמה פוסקים אסרו, ולא הרמ"א עצמו. וכונתו, דבמג"א (שם) התייר דבר יבש (שהחזירה נכרי) רק בדיעבד, ומוכח דאסור לכתחילה. ומ"מ מלשון הרמ"א ז"ל הדברים משמע דהכל אסור עכ"פ לכתחילה ע"י נכרי, כדמשמע במג"א. אך צ"ב, דהלא שבות דשבות מותר לצורך שבת, וכמש"כ הפמ"ג.

ונראה, דהרמ"א אויל לשיטתו, דטעם איסור החזרה הוא משום גזירה שמא יחתה. ובוה אין היתר דע"י נכרי, דיש לחוש שהנכרי יחזיר והישראל יחתה. ורק כשהמעשה אסור בפ"ע יש להקל ע"י נכרי. וכ"כ בהזו"א (סי' לז סקכ"א),

L

החליל ל יגוס חיל
ל"א

ספר אור הלכה
לא שגיג חבג
אג"ת חבג חבג

סימן ד'

האם אסרו נתינת הקדירה בכירה אינה גו"ק, או מציאות המצב

← ד"ש לחקור בהא שאסרו חז"ל לשהות או להתזיר בכירה אינה גו"ק משום חשש שמא יחתה בגחלים, האם רק חששו שמא יחתה בשעה שמניח הקדירה ע"ג הכירה, אבל מה שנמצא הקדירה ע"ג כירה אינה גו"ק במשך כל השבת, בזה לא חששו חז"ל שמא יחתה בשעה לא רק שחששו חז"ל שמא יחתה בשעה שמניח הקדירה בכירה אינה גו"ק, אלא כל זמן שקיים מצב שיש חשש חיתוי יש לאסור, ונפק"מ היכא שלא היה איסור בשעה שהניח הקדירה ע"ג הכירה אינה גו"ק, כגון שהושהה הקדירה ע"י קוף או ע"י גוי, אבל אח"כ נוצר מצב שהיה כלפי ישראל חשש חיתוי, האם גם בכה"ג אסרו חז"ל או לא.

העמיד נכרי או קוף חייב להסיר, וכמו קדירה בשיל ולא בשיל העומדת מע"ש, דהדין הוא דמשקידש היום חייב להסירה. ולפ"ז תמה החזו"א שם על מה שכתב הרמ"א (סי' רנ"ג סעי' ה') שנוהגים שהאינם יהודים מוציאים הקדרות מן התנורים שמטמינים בהן ומושיבין אותן אצל תנור בית החורף או עליו, ומבערת השפחה אח"כ התנור ההוא, וע"י זה הקדרות תוזרים ונרתחים, ותמה החזו"א מה תועלת שריותא יש בזה שבשעת הנחת הקדירה עדיין לא הוסק התנור, מ"מ יש לאסור משום שאח"כ יהיה מציאות מצב שקיים חשש חיתוי, וחייב הישראל להסירו משם.

← והנה כתוב בחזו"א (סי' ל"ז ס"ק כ"א בד"ה ונראה), דאין להתיר אמירה לעכו"ם בשהייה או בחזרה באופנים שיש איסור מטעם שבות דשבות במקום מצוה, כיון דבדין שהייה וחזרה אין האיסור משום הנתינה עצמה, אלא "מציאות מצב" זה אסרו חכמים, ששורשו שמא יחתה, והכל בכלל הגזירה אם יעמיד בעצמו או ע"י נכרי, ואפי'

→ ותירץ החזו"א וז"ל דע"כ צ"ל דחשבו הדבר לשהייה מע"ש ולא כחזרה, כיון שבשעת הנחה התנור צונן ע"כ. וצ"ב מה כוונתו הרי האי דינא של מציאות מצב קיים בין בשהייה ובין בחזרה וכמו שכתב להדיא שם, וא"כ מאי נפק"מ דחשבו הדבר לשהייה מע"ש, הרי סו"ס מחוייב להסיר הקדירה משם. וצ"ל שכוונתו לומר דמיירי בתבשיל מבושל כ"צ ומצטמק ורע לו או עכ"פ

א"כ אפי' חזרה ע"י גוי דאינו אלא דשבות במקום צורך שבת, גם ה לאסור, דסו"ס חשש חיתוי עדיין

ומצאתי בס' שבות יצחק (פרק י ה') שכתב ליישב דכ"י ההיתר של הבה"ל אינו אלא

הרחק מטעם שבות דשבות לצורך א"כ סמך הבה"ל על דברי רש"י דאיסור חזרה הוא משום מיהזי ולא משום חשש שמא יחתה, ול בודאי שכל מה שאסרו חז"ל ה הנתינה ולא מציאות המצב ש מונחת על גבי האש, ומה שכתב ב"ב בסק"ה שיש איסור משום מציאו זה מיירי בדין שהייה בע"ש, דב שהאיסור הוא משום חשש

ועוד תירץ שם, דאפי' אם נאמו חזרה הוא מטעם חשש ח אפשר לומר שלא אסרו בכח"ו המצב, דהרי מבואר בתו"ש שהרגילות היה לחתות בשעה הקדירה ע"ג הכירה, ומשו"ה ה חשש חיתוי שיש בחזרה הוא חזרת הקדירה ע"ג הכירה, א דהיינו כל זמן שהקדירה מתח חשש חיתוי, ולפ"ז א"ש מד כתב להתיר חזרה ע"י אמירו כי על שעת נתינת הקדירה ל חיתוי משום שהושהה בהי שבות דשבות במקום מצוה, ו

יח האם אסרו נתינת הקדירה בכירה אינה גו"ק, או מציאות המצב

לסלקו כשהגיע זמן חשיכה אם עדיין נמצא כשיעור זה, משום דחיישינן שמא יחתה, וכן כתב לקמן (סק"י). ומבואר דגם דעת המשנ"ב היא דמציאות המצב אסרו חז"ל ולא רק עצם הנתינה ומשום הכי חייב לסלקו כשהגיע זמן חשיכה.

אבן לפ"ז יש להקשות סתירה בדבריו, דהרי יעויין בבה"ל (סי' רנ"ג סעי' ה' ד"ה להחם הקדירה) שכתב, דאפי' דבר יבש שכבר נתבשל ונצטנן לגמרי, אף דאין בו עוד חשש בישול, אפ"ה אסור לחממו בתנור אפי' ע"י אינו יהודי, אולם הביא בשם הפמ"ג (סק"ל ל"ח) דס"ל דכיון דקיי"ל דשבות דשבות לצורך שבת שרי לכתחילה, ובדבר יבש אין בו אלא שבות דחזרה, אפשר דהמיקל בזה ע"י א"י אין גוערין בו, ועוד הביא הבה"ל בשם השע"ת בשם המהר"ט להקל בדבר יבש שאין בו רוטב ליתנו לתוך התנור ע"י א"י אף לכתחילה, אבל מסיק הבה"ל דבסימן זה משמע מכמה פוסקים דאין סוברים כן, מ"מ נראה דיש לסמוך עליו לצורך שבת להקל בזה וכדעת הפמ"ג.

ומבואר מדבריו שדעתו לדינא היא, שיש לסמוך על האחרונים שהתירו שבות דשבות במקום צורך שבת באיסור חזרה, וזה דלא כהחזו"א, ולפלא היא שנמצא סתירה בדברי המשנ"ב, דאם דעתו היא דחז"ל אסרו מציאות המצב ולא רק עצם הנתינה וכמו שכתב בסק"ה,

כמאב"ד, ועל כן כיון דחשבו הדבר כשהייה מע"ש, ממילא תו ליכא איסור שהייה בתבשיל מבושל כ"צ שמצטמק ורע לו או בתבשיל מבושל כמאב"ד, משא"כ אילו היה נחשב כחזרה אף בזה היינו אוסרים.

ועוד כתב החזו"א ליישב, דחזרה ע"ג תנורים שפתחן מן הצד, אינו בכלל ע"ג הכירה דכירות שלהם עיקר הבישול הוא על גבן, ואפי' מעמיד ע"ג הכיסוי אין הכיסוי הפסק שהכיסוי דק והחום עובר בעדו ודרך לבשל גם על הכיסוי, אבל ע"ג התנור אין דרך לבשל, וחומו מועט מפני עובי הכיפה, ואין משמשין שם רק לשמירת החום, וחשיב כנותן נגד המדורה או ע"ג מיחם שעל האש, או כסומך, דבזה ליכא חשש חיתוי, ולפ"ז היה מותר ליתן גם אחר שהוסק, ונהי דמחמירינן לאחר שהוסק, אבל קודם שהוסק מקילינן, וכן מקילינן לאחר ההיסק בנותן דף להפסיק ולמעט חומו.

עכ"פ מבואר דדעת החזו"א היא דחז"ל לא רק אסרו עצם הנתינה ע"ג כירה אינה גו"ק משום חשש חיתוי, אלא גם שיהיה מציאות מצב שקיים בו חשש חיתוי אסור, ובאמת כן משמע מדברי המשנ"ב (סק"ה) שכתב דמאכל שלא התבשל כ"צ או מצטמק ויפה לו, לא רק דאיכא איסורא לשהותו בע"ש, אלא גם בכח"ג שהיה בכירה מבעוד יום צריך

המצב ג"כ אין לאסור, משום שכל זמן שהקדירה מתחממת והולכת לא חששו לחשש חיתוי.

ומשויה המשנ"ב לא כתב האי דינא של מציאות המצב אלא רק בדיני שהייה בע"ש באופן שהושהה באיסור, דבזה קיים החשש חיתוי כל זמן שהקדירה נמצאת ע"ג כירה אינה גו"ק, משא"כ בדיני חזרה כשהושהה בהיתר, שבזה לא קיים חשש חיתוי וכנ"ל.

ונמצא לפ"ז מח' בין המשנ"ב לחזו"א האם שייך האי דינא של מציאות המצב גם לענין חזרה או רק לענין שהייה. ולכאורה כשיטת המשנ"ב מצינו בשמירת שבת כהלכתה (פ"א אות כ"ו) שפסק דאסור ליתן בשבת אוכל מבושל ע"ג כירה חשמלית בשעה שהיא אינה מופעלת, והיא מחוברת לשעון שבת שיחבר את הזרם בשבת, ואפי' כשהיא מכוסה, אבל מותר לומר לנכרי לעשות כן, בשעה שאין הכירה מופעלת ואפי' אם איננה גו"ק, ורק יש היתר זה אם כבר נתבשל כל צורכו ואפי' דנצטנן לגמרי ע"כ. ומבואר להדיא דאפי' שאח"כ יהיה מציאות מצב שקיים חשש חיתוי, אפ"ה התיר להשהותה לכתחילה בשבת ע"י עכו"ם, והוא להדיא כדברי המשנ"ב.

א"כ אפי' חזרה ע"י גוי דאינו אלא שבות דשבות במקום צורך שבת, גם היה לו לאסור, דסו"ס חשש חיתוי עדיין קיים.

ומציאתי בס' שבות יצחק (פרק י"ח אות ה') שכתב ליישב דכיון דכל ההיתר של הבה"ל אינו אלא בשעת הדחק מטעם שבות דשבות לצורך שבת, א"כ סמך הבה"ל על דברי רש"י והר"ן דאיסור חזרה הוא משום מיחזי כמבשל ולא משום חשש שמא יחתה, ולטעם זה בודאי שכל מה שאסרו חז"ל הוא עצם הנתינה ולא מציאות המצב שהקדירה מונחת על גבי האש, ומה שכתב המשנ"ב בסק"ה שיש איסור משום מציאות המצב זה מיירי בדין שהייה בע"ש, דבזה ברור שהאיסור הוא משום חשש חיתוי.

ועוד תירץ שם, דאפי' אם נאמר דאיסור חזרה הוא מטעם חשש חיתוי, ג"כ אפשר לומר שלא אסרו בכ"ג מציאות המצב, דהרי מבואר בתו"ש (ס"ק מ"ג) שהרגילות היה לחתות בשעה שמושיב הקדירה ע"ג הכירה, ומשו"ה העלה שכל החשש חיתוי שיש בחזרה הוא רק בשעת חזרת הקדירה ע"ג הכירה, אבל אח"כ דהיינו כל זמן שהקדירה מתחממת ליכא חשש חיתוי, ולפ"ז א"ש מדוע הבה"ל כתב להתיר חזרה ע"י אמירה לעכו"ם, כי על שעת נתינת הקדירה ליכא חשש חיתוי משום שהושהה בהיתר, משום שבות דשבות במקום מצוה, ועל מציאות

צב
יין
מא
זאר
זצב
זום
כה.
זרו,
סעי'
דבר
אף
אסור
אולם
דכיון
ז שרי
שבות
זי אין
בשם
ד יבש
ד ע"י
זבה"ל
ז דאין
ך עליו
זפמ"ג.
ז היא,
זחורונים
ך שבת
ז, ולפלא
זב, דאם
ז המצב
זסק"ה,

ויש להאיר שלא כל תבשיל יבש שרוצים לחממו נחשב כשבות דשבות במקום מצוה, כי דבר שאפשר לאוכלו צונן בשופי ממש בלא חימום, ורוצה

לחממו ע"י גוי לעידון בעלמא, אין להתיר ואין בזה צד של צורך מצוה, כמו שמבואר במשנ"ב (סי' שכ"ה ס"ק ס"ב) עיי"ש.

L



מז"מ בראשונים בפסני

בגמ' במס' שבת (דף לו ע"ב) מב מחלוקת בין רבנן וחנניא להחזיר תנן אי לשהות תנן, דדעתו היא דלא שרינן להשהות בכירה גו"ק אלא תבשיל מבושל כ"צ ומצורע לו, אבל בלא"ה בעינן לגרוף ולג הכירה, ואילו דעת חנניא היא דכל ע מאב"ד לא בעי גו"ק, והא דקתני בו דבעינן גו"ק היינו בחזרה ולא בש ושקיל וטריא בגמ' להביא ראיות ולזה, ולא עלתה בגמ' פשיטותה מב כמאן הלכתא, אולם הראשונים בפסק הלכה.

הרי"ף (ריש פרק כירה) כתב דמסקנא דלא יתן לא ישהה הוא ו אפי' לשהות אי גו"ק אין, ואי ל וכ"ש להחזירה, והביא כמה לדבריו, ונבאר.

א. בתר דשקלינן וטרינן בגמ' ע"א) אם הלכתא כרבנן או איבעיא להו מהו לסמוך לה, תוכ הוא דאסרו אבל לסמוך שפיר דלמא לא שנא, ומדאמרינן תוכ הוא דאסור, שמעינן דאסור לשו כירה שאינה גו"ק. וביאר הו דכוונת הרי"ף היא לומר דמשמע